

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ**
TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTE OF EPIRUS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
Σχολή: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Τμήμα: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

«ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ»

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΣΥΡΡΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2011

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ **ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	7
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	
1.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ.....	8
1.2. ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ	9
1.3. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	10
1.4. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ.....	11
I. ΟΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ 11	
II. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ 13	
1.5. Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	15
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	16
2.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ.....	17
2.2. ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ.....	19
2.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ.....	22
2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ U ΤΟΥ KUZNETS	23
2.5. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΝΟΜΗ.....	25
2.5.1. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	26
2.5.2. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	27
2.5.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ	28
2.6. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΣΤΗΝ ΦΤΩΧΕΙΑ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	31
ΚΛΑΣΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ.....	
3.1. Η ΠΡΩΤΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	32
3.2. ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ ADAM SMITH	33
3.3. ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ DAVID RICARDO	34
3.4. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΑΠΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	36
3.5. Η ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	40
3.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	42
3.7. ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	52
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
4.1. ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	53
4.2. Ο ΦΑΥΛΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ Η ΧΑΜΗΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	53
4.3. Η ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	57
4.3.1. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	58

4.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΕΞΑΓΩΓΩΝ Ή ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	59
4.5. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	61
4.5.1. Η ΑΣΤΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΞΑΓΩΓΕΣ	62
4.5.2. ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	62
4.6. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	63
4.6.1. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ	67
4.7. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	68
4.8. ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	72
Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΗΣ.....	
5.1. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ 1950 ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ	73
5.2. ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	75
5.3. Η ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	81
5.4. ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	84
5.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟ 2009 & 2010	88
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	103
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΔΥΑΔΙΚΤΙΟΥ	104

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ & ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1.1: Εξαγωγικό και Εισαγωγικό εμπόριο κατά περιοχές	9
Πίνακας 2.1: Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ για Χώρες του ΟΟΣΑ.....	18
Διάγραμμα 2.2: Προσδιοριστικοί Παραγοντές της Μεγεθυνσης	19
Διάγραμμα 2.3: The Kuznets Curve	23
Πίνακας 3.1: Κόστος Παραγωγής σε Ωρες Εργασίας	33
Πίνακας 3.2: Κόστος Παραγωγής σε Ωρες Εργασίας	34
Διάγραμμα 3.3: Ισορροπία πριν από την έναρξη της διεθνούς αγοράς σε μια αναπτυσσόμενη χώρα και σε μια υπανάπτυκτη	37
Διάγραμμα 3.4: Μεταβολές ισορροπίας στην παραγωγή και στην καταναλωση μετά την έναρξη της διεθνούς αγοράς.....	38
Διάγραμμα 3.5: Σε συνθήκες διεθνούς αγοράς ισορροπία μεταξύ μιας αναπτυσσόμενης χώρας και μιας υπανάπτυκτης	40
Διάγραμμα 3.6: Απαθλιωτική Μεγεθυνση	44
Πίνακας 4.1: Κατά Κεφαλήν Εισοδήμα	54
Πίνακας 4.2: Διαρθρωση Προϊοντων στις Αναπτυσσόμενες χώρες.....	54
Πίνακας 4.3: Πραγματικό Κατά Κεφαλήν Εισοδήμα στις Βιομηχανικές και Αναπτυσσόμενες Χώρες	56
Πίνακας 4.4: Οικονομική και Πληθυσμιακή Μεγεθυνση	56
Πίνακας 4.5: Πληθωρισμός στις Βιομηχανικές και Αναπτυσσόμενες Χώρες	57
Πίνακας 4.6: Μεταβολή Προσφοράς και Ζήτησης Γεωργικών και Βιομηχανικών Προϊοντων	63

Πίνακας 4.7: Η Κριση Χρεους.....	64
Πίνακας 4.8: Το Εξωτερικο Χρεος των Αναπτυσσομενων Χωρων	65
Διαγραμμα 5.1: Αφίξεις Μη Κατοικων στην Ελλαδα από το Εξωτερικο	79
Πίνακας 5.2: Ελληνικα Εξαγωγισιμα προιοντα	83
Διαγραμμα 5.3: Ξενες Αμεσες Επενδυσεις.....	85
Πίνακας 5.4: Ξενες Αμεσες Επενδυσεις	86
Διαγραμμα:5.5 GDP Growthias	88
Διαγραμμα: 5.6 GDP Growth For Four European Countries	89
Πίνακας 5.7: Labour Productivity in the Total Economy.....	90
Διαγραμμα 5.8 : Παραγωγή ανα Εργαζομενο.....	91
Πίνακας 5.9: Labour Productivity per Person Employed	92
Πίνακας 5.10: Gross Domestic Expenditure on R&D	93
Διαγραμμα 5.11: External Balance on Goods and Service % GDP	94
Διαγραμμα 5.12 : Current Account Balance billions.....	95
Διαγραμμα 5.13 : Ελλειμα ποσοστου του ΑΕΠ	96
Διαγραμμα 5.14 : Δημοσιο Χρεος σε Ποσοστο του ΑΕΠ	97
Διαγραμμα 5.15: Δημοσιο Χρεος Χωρων % ΑΕΠ.....	98

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΞΑΕ : Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

WTO: World Trade Organization

ΑΕΠ : Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΕΟΚ : Ευρωπαϊκοί Οικονομική Κοινότητα

ΟΝΕ : Οικονομική και Νομισματική Ένωση

ΠΕ : Πολυεθνικές Επιχειρήσεις

GATT: General Agreement on Tariffs and Trade

UNCTAD: United Nations Conference Trade and Development

ΔΡΧ : ΔΡΑΧΜΕΣ (Ελληνικό Νόμισμα Πριν του Ευρω)

ΦΠΑ : Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΕΛ.ΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

ΔΝΤ : Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση και η ελευθεροποίηση του εμπορίου είναι έννοιες απόλυτα συνδυασμένες με την εξέλιξη του ανθρώπου. Από τη μια μεριά η ανεξέλεγκτη μεγάλη κινητικότητα κεφαλαίου στην ενοποιημένη πλέον αγορά χρήματος η οποία έχει βοηθήσει στην δανειοδότηση και επένδυση ενός τόπου ενώ από την άλλη μεριά να επηρεάζει την οικονομία ενός άλλου τόπου.

Είναι γεγονός ότι η οικονομική ζώνη γίνεται όλο και πιο ανοικτή και ότι λίγες είναι οι χώρες που επιμένουν στο κλειστό πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης. Όσο ανοικτή η κλειστή είναι μια χώρα ως προς το διεθνές εμπόριο ένα είναι δεδομένο ότι ανεξαρτήτως του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης δεν είναι αυταρκείς σε οικονομικούς πόρους για να ικανοποιήσει της ανάγκες των κατοίκων της. Σε αυτή την περίπτωση το διεθνές εμπόριο θα μπορούσε να αντιμετωπίζεται ως η λύση του οικονομικού προβλήματος του ανθρώπου και φυσικά το διεθνές εμπόριο είναι στο επίκεντρο των διεθνών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων χωρών και βέβαια διαμορφώνει τις διεθνείς σχέσεις.

Στην παρούσα εργασία θα αναφερθώ στον ορισμό της Οικονομικής Μεγέθυνσης και τη σημασία της αλλά θα αναλύσω και τις βασικές της θεωρίες. Επίσης θα δούμε τις δυνατότητες που παρέχει το διεθνές εμπόριο σε μια χώρα για να πετύχει οικονομική ανάπτυξη και τις αδυναμίες των αναπτυσσόμενων χωρών για να κρατηθούν σε ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης αντάξιους με τις ανεπτυγμένες χώρες. Θα αναφερθώ στην σημασία των εξαγωγών και την βοήθεια που προσφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας αλλά και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανεπτυγμένες χώρες στον τομέα αυτό.

Επιπλέον θα αναλύσω την σημασία και την επίδραση των Πολυεθνικών επιχειρήσεων στην οικονομία της δέκτριας χώρας όπως επίσης και τα πλεονεκτήματα που έχει η αναπτυσσόμενη χώρα από τη μεταφορά της τεχνολογίας. Αναφέρω την ανταπόκριση της ελληνικής Οικονομίας στην Εισροή ΞΑΕ και αναλύω τι φταίει για την θέση που κατέχει η Ελλάδα στην παγκόσμια κατάταξη.

Τέλος ασχολήθηκα με την εξέλιξη της Ελληνικής Οικονομίας από το διεθνές εμπόριο τα τελευταία χρόνια τα συμφέροντα της και τις ελληνικές προτεραιότητες αλλά και σε ποιους τομείς της ελληνικής οικονομίας έχει επηρεάσει η διεθνής οικονομική κρίση που μαστίζει την εποχή μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

1.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ

Η επιρροή του διεθνούς εμπορίου στο οικονομικό πρόβλημα του ανθρώπου πραγματοποιείται με την ανταλλαγή οικονομικών αγαθών και παραγωγικών συντελεστών ανάμεσα στις διάφορες χώρες. Και επειδή τα οικονομικά αγαθά ενσωματώνουν παραγωγικούς συντελεστές που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή τους, το διεθνές εμπόριο βοηθά στην καλύτερη κατανομή των παραγωγικών συντελεστών χωρίς γεωγραφικά εμπόδια που πια δεν περιορίζουν την κυκλοφορία παραγωγικών συντελεστών εργασία, κεφάλαιο και φυσικών πόρων. Άρα δίνεται η δυνατότητα σε μια χώρα που αδυνατεί να παράγει ένα προϊόν να το προμηθευτεί από μια άλλη χώρα και παράλληλα να εξάγει το προϊόν που παράγει στην αλλοδαπή χώρα. Τέτοιου είδους ανταλλαγές μπορούν να μειώσουν το οικονομικό πρόβλημα του ανθρώπου.

Από την μια μεριά η διεθνής ανταλλαγή αγαθών μπορεί να δίνει την δυνατότητα σε μια χώρα να καταναλώνει προϊόντα που δεν παράγει αλλά από την άλλη δίνει την ευκαιρία στην χώρα που το εξάγει να το πουλήσει σε οποιαδήποτε τιμή θέλει. Αυτό σημαίνει ότι από την διεθνής ανταλλαγή αγαθών προκύπτει βελτίωση ή χειροτέρευση της ευημερίας διαφορετικών λαών¹. Αυτό είχε σαν συνέπεια αρκετές χώρες να λαμβάνουν μέτρα οικονομικής πολιτικής με σκοπό την προστασία της ευημερίας εθνικών οικονομιών.

Επίσης πρέπει να αναφέρω ότι το διεθνές εμπόριο δημιουργεί μεγάλες διαφορές εισοδημάτων και οφελών μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν στην διεθνή ανταλλαγή. Δηλαδή οι χώρες που παράγουν αγαθά στα όποια υπάρχει μεγάλη ζήτηση από άλλες χώρες έχουν το πλεονέκτημα επιλογής υψηλότερων τιμών από ότι πληρώνουν αυτές για της δικές τους εισαγωγές. Ενώ σε μειονεκτική θέση βρίσκονται οι χώρες που δεν έχουν εξαγωγικές δυνατότητες και αναγκάζονται να πάρουν μέτρα δασμολογικής προστασίας. Παρατηρούμε από τα παραπάνω ότι το διεθνές εμπόριο δημιουργεί μεγάλες ανισότητες ως προς τα οφέλη του πράγμα που σημαίνει προβλήματα ασυμφωνίας μεταξύ χωρών στις εμπορικές τους σχέσεις. Τα 2/5 του

¹ Γ.Β.Παπαδιοδωρου Διεθνες Εμποριο, Θεσσαλονικη 2002 κεφ.5 σελ 135-136

γήνινου πληθυσμού ζουν σε χώρες οι οποίες ανέκαθεν αντιμετωπίζουν προβλήματα επιτάχυνσης του ρυθμού της οικονομικής τους ανάπτυξης και εκβιομηχάνισης. Σήμερα αυτές οι τριτοκοσμικές χώρες όχι μόνο παραμένουν υπανάπτυκτες αλλά συνεχίζει να μεγαλώνει το φάσμα μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών.

1.2. ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

Λέμε οικονομική ανταλλαγή τη ροή αγαθών, υπηρεσιών και παραγωγικών πόρων διεθνώς. Στην οικονομική ανταλλαγή θα βρούμε τις χρηματικές ανταλλαγές και τη μεταφορά κεφαλαίου από χώρα σε χώρα.

Σε ότι αφορά το μέγεθος του εμπορίου σύμφωνα με τα στοιχεία της WTO (World Trade Organization) η συνολική αξία πλησιάζει το ποσό των 5 τρις δολαρίων στο τέλος της δεκαετίας του 1990 ενώ 10 χρόνια πριν ήταν μόνο 2 τρις δολάρια. Βλέπουμε ένα ρυθμό αύξησης που αντιστοιχεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό μεγαλύτερο του 6%. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο του αντίστοιχου ποσοστού οικονομικής μεγέθυνσης όπως αυτή εκφράζεται, συμβατικά με την Αύξηση του ΑΕΠ μιας χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1

Εξαγωγικό και Εισαγωγικό Εμπόριο κατά Περιοχές (% του συνόλου), 2007

	Εξαγωγές	Εισαγωγές
Ευρώπη	42.3	40.70
Ασία	30.50	22.1
Βόρειος Αμερική	11.30	7.10
Λατινική Αμερική	5.6	5.3
Μέση Ανατολή	8.4	7.2
Χώρες υπό μετάβαση	14.9	14
Αφρική	<u>3.4</u>	<u>3.6</u>
	100,00	100,00

Πηγή: World Trade Organization, *International Trade*, 2007

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει την ανισοκατανομή των εξαγωγών από πλευράς γεωγραφίας του εμπορίου. Πάνω από 40% των εξαγωγών του κόσμου

πραγματοποιείται στην Ευρώπη. Το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο έχει αυξηθεί αφάνταστα λόγω της κοινής αγοράς και του κοινού νομίσματος. Σε πολλές από τις χώρες αυτές η αξία των εξαγωγών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι εξαιρετικά υψηλή (π.χ. Γερμανία 22.62%, Γαλλία 9.52%, Ολλανδία 4% για το έτος 2007). Γενικά οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο από την διεθνή ανταλλαγή με ποσοστό ίσο του 66%.

Σε εντελώς διαφορετική θέση βρίσκονται οι υπό ανάπτυξη χώρες αφού συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο περίπου 12% και αν λάβουμε υπόψην ότι αντιπροσωπεύουν τα $\frac{3}{4}$ του πληθυσμού της γης η άνισο-συμμετοχή στο εμπόριο είναι εμφανής .Δεν λαμβάνουμε υπόψη υποανάπτυκτες χώρες που λόγω παρουσίας πετρελαίου στον τόπο τους συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο σε μεγαλύτερο βαθμό

1.3. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Μετά από την ανισοκατανομή της διεθνούς ανταλλαγής, όπως την είδαμε παραπάνω, προβλέπονται προβλήματα στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν οι αναπτυσσόμενες χώρες αφού οι εξαγωγές τους είναι πολύ λίγες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόβλημα ελλειμματικότητας αφού οι εισαγωγές είναι μεγαλύτερες των εξαγωγών.

Η επόμενη κίνηση των αναπτυσσόμενων χωρών θα ήταν να μειώσουν τις εισαγωγές του με κάποιο περιορισμό ώστε να προστατεύσουν την οικονομία τους. Αναρωτιόμαστε αν ένα τέτοιο μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί όταν πολλές χώρες συνηγορούν υπέρ της ελευθεροποίησης του εμπορίου με μείωση της δασμολογικής προστασίας.

Ένα άλλο πρόβλημα που θα βρούμε στο διεθνές εμπόριο είναι αυτό του νομισματικού τομέα .Επειδή οι διεθνείς ανταλλαγές γίνονται μεταξύ πολλών διαφορετικών νομισμάτων σύμφωνα με τους κανονισμούς του Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος, είναι πολύ ευαίσθητο σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες στην διεθνή αγορά χρήματος. Έτσι δημιουργείται πρόβλημα αστάθειας στις διεθνείς

ανταλλαγές αγαθών. Δικαιολογημένα η διεθνής οικονομία προβληματίζεται για την επιλογή του κατάλληλου νομισματικού συστήματος στις διεθνείς πληρωμές το οποίο θα διευκολύνει την αύξηση του διεθνούς εμπορίου και να διασφαλίσει την νομισματική σταθερότητα.

1.4. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ

Ο πιο πάνω προβληματισμός από την ανισοκατανομή του διεθνούς εμπορίου επιβεβαιώνεται από τη διεθνή οικονομική ιστορία. Από το 1980 και μετά οι εμπορευόμενες χώρες εφαρμόζουν ένα καινούριο πρότυπο σκέψης και πρακτικής που οδηγεί στην παγκοσμιοποίηση της οικονομικής ζωής όλου του κόσμου, ένας μεγάλος αριθμός δραματικών αλλαγών άρχισε από το τέλος της δεκαετίας του 1980 και έως σήμερα μερικές δεν έχουν εκπληρωθεί. Μέσα σε αυτή την τριανταετία της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης τα συμπεράσματα αναδεικνύουν μαζί με τις βελτιώσεις και τα προβλήματα τα οποία δεν έχουν λυθεί ακόμα. Παρακάτω θα δούμε περιληπτικά κάποιες από τις δραματικές αλλαγές του περασμένου αιώνα.

I Οι δραματικές αλλαγές στην παγκοσμιοποίησης

1. Από το 1980 και μετά στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είχαν αρχίσει την διαδικασία ενοποίησης τους με σκοπό τη δημιουργία της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα με Ενιαία Αγορά απαλλαγμένη από δασμολογικά ή ενδοκοινοτικά εμπόδια. Το γνωστό πρόγραμμα EC-1992 που στόχευε στην ενοποίηση της αγοράς είχε αρχίσει με ριζικές θεσμικές αλλαγές και προσαρμογές που υλοποιήθηκαν μέχρι το 1992. Η πραγματοποίηση της ενιαίας αγοράς ήταν ένα τεράστιο βήμα ελευθεροποίησης της διεθνής ανταλλαγής στο εμπόριο όσο και για τις επενδύσεις. Επιπλέον σημαντική αλλαγή ήταν η δημιουργία μηχανισμού νομισματικής ενοποίησης στην ΕΟΚ. Η κατάργηση εμποδίων για την μεταφορά κεφαλαίου μεταξύ χωρών-μελών και τη δημιουργία ενός ομοιόμορφου τραπεζικού συστήματος στην ΕΟΚ ήταν τα πρώτα στάδια για την πραγματοποίηση της ενιαίας αγοράς. Στη συνέχεια η συνθήκη του Μάαστριχ προετοίμασε το έδαφος

για θεσμικές οικονομικές αλλαγές που οδήγησαν στα τέλη του 1990 στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE). Εκτός από την νομισματική και δημοσιονομική πολιτική για όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο τελικός στόχος ήταν η κυκλοφορία ενιαίου νομίσματος του ευρώ όπου και πραγματοποιήθηκε και εφαρμόστηκε τον Ιανουάριο του 2002.

2. Ταυτόχρονα με την δημιουργία της ONE γινόντουσαν και προσπάθειες για την ελευθεροποίηση του εμπορίου σε διεθνές επίπεδο. Το 1986 άρχισαν συζητήσεις για την λύση προβλημάτων στο διεθνές εμπόριο που προέκυψαν από την δεκαετία του 1980. Οι διαπραγματεύσεις αυτές κράτησαν επτά χρόνια και είναι γνωστές ως ο Γύρος της Ουρουγουάης όπου οδήγησαν σε νέες τομές στην ελευθεροποίηση της διεθνούς ανταλλαγής. Οι αναπτυσσόμενες χώρες όσο και το Ανατολικό μπλοκ συμμετείχαν στην φιλοσοφία της ελευθεροποίησης του εμπορίου.

3. Η τρίτη δραματική αλλαγή είναι ο μετασχηματισμός των χωρών της κεντρικό-ανατολικής Ευρώπης και της Σοβιετικής Ένωσης. Η αλήθεια είναι ότι ένα μεγάλο ποσοστό της οικονομικής τους ανάπτυξης οφείλεται στο διεθνές εμπόριο.

4. Την συμφωνία του Ελεύθερου Εμπορίου της Βόρειας

Αμερικής υπέγραψαν η Αμερική ο Καναδάς και το Μεξικό. Οι τρεις χώρες συμφώνησαν στην ελεύθερη διακίνηση αγαθών, υπηρεσιών και παραγωγικών συντελεστών στην Βόρειο Αμερική.

5. Στη ραγδαία αύξηση της διεθνούς παραγωγής όπου συνέβαλαν σε πολύ μεγάλο βαθμό οι πολυεθνικές επιχειρήσεις (ΠΕ). Αυτό έγινε με την εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων σε διάφορες χώρες. Όταν οι ξένες επενδύσεις αντικατέστησαν τις εξαγωγές των βιομηχανικών χωρών το αποτέλεσμα ήταν το 1995 να αυξηθεί η διεθνής παραγωγή δυο φορές από τι ήταν πριν μια δεκαετία. Μια τέτοια αλλαγή είχε επιδράσεις στη διεθνή οικονομική ζωή.

Οι πιο πάνω αλλαγές που είδαμε πρέπει να ξανά εξεταστούν στα πλαίσια της νέας πραγματικότητας στις διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις δηλαδή της παγκοσμιοποίησης της διεθνούς Οικονομίας. Όλες οι μεταβολές που είδαμε έχουν τον ίδιο στόχο, το άνοιγμα των οικονομιών και την ελεύθερη μετακίνηση παραγωγικών συντελεστών από χώρα σε χώρα. Βέβαια στην πραγματικότητα αυτή η φιλοσοφία δεν ήταν αποδεκτή από όλες τις χώρες. Σήμερα αυτή η νέα φιλοσοφία αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα πράγμα που σημαίνει ότι δεν ξέρουμε αν θα αντέξει αυτή η φιλοσοφία και αν ναι πως θα είναι.

II Μειονεκτήματα της Παγκοσμιοποίησης

1. Η αστάθεια της Διεθνούς αγοράς: Η σημερινή οικονομική κρίση, οι χρεοκοπημένες τράπεζες και η άνοδος του πετρελαίου είναι γεγονότα που έδειξαν πόσο η σημερινή διεθνής οικονομία είναι πιο ασταθής από ότι ήταν στο παρελθόν. Η μεταφορά κεφαλαίου είναι ο κυριότερος λόγος της αστάθειας της διεθνής Οικονομίας, σε αυτή την περίπτωση πρέπει να μειωθούν τα κεφάλαια που έχουν κερδοσκοπικούς στόχους και να αυξηθούν τα κεφάλαια που έχουν αναπτυξιακούς σκοπούς. Αν όμως σταματήσουμε αυτή τη ροή κεφαλαίων σε χώρες έντασης εργασίας θα μειωθεί η οικονομική ανάπτυξη των μη βιομηχανικών χωρών.
2. Η μη ισόρροπη Οικονομική Ανάπτυξη της παγκόσμιας Οικονομίας: Τα τελευταία χρόνια έχει πραγματοποιηθεί μια αξιόλογη οικονομική μεγέθυνση σε παγκόσμια εμβέλεια, αλλά παρά την αυξητική τάση οι ανισότητες στους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης των διαφόρων χωρών έχουν αυξηθεί. Ελάχιστες είναι οι χώρες που κατάφεραν ρυθμούς Οικονομικής ανάπτυξης αντάξιους με τις ανεπτυγμένες χώρες, η Κινά και η Ινδία είναι μερικές από αυτές αλλά οι υπόλοιπες οικονομίες που δεν πέτυχαν αξιοπρεπείς ρυθμούς ανάπτυξης αντιμετωπίζουν προβλήματα φτώχειας και ανισορροπίας σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη των οικονομιών τους. Ένα παράδειγμα ότι η Νέα Οικονομία σήμερα δεν μειώνει το πρόβλημα της άνισης διανομής των οφελών του εμπορίου είναι οι χώρες της νότιας Σαχάρας όπου το πρόβλημα της ασιτίας είναι άλυτο ακόμα.
3. Αύξηση της Ανεργίας και οι μειώσεις των μισθών: Μπορεί στη Διεθνή Οικονομία να υπάρχει μια συνεχής αύξηση της Οικονομικής Μεγέθυνσης αλλά δεν μπορούμε να πούμε ότι η ανεργία μειώνεται αφού στοιχεία δείχνουν το αντίθετο ακόμα και σε βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες. Σε μεγαλύτερο επίπεδο φαίνεται ότι οι Δυτικές και οι υπό μετάβαση χώρες υποφέρουν από την ανεργία και δυστυχώς δεν έχουν βρει την λύση αυτού του μακροχρόνιου προβλήματος. Σήμερα σε όλο τον κόσμο επικρατεί φοβία για την στασιμότητα των μισθών αλλά και την μείωση τους όπως είδαμε να συμβαίνει στην χώρα μας.
4. Παγκοσμιοποίηση με Οικονομική Ενοποίηση: Ενώ οι περισσότερες χώρες επιζητούσαν άνοιγμα και ενιαία αγορά ταυτόχρονα δημιουργούσαν

οικονομικά μπλοκ και οι χώρες που ανήκαν σε αυτά είχαν αρκετά προνόμια. Η ευρωπαϊκή ένωση, και η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου της βόρειου Αμερικής είναι δυο μεγάλα οικονομικά μπλοκ που δίνουν βάση στην μεταξύ τους συναλλαγές σε βάρος της διεθνούς αγοράς.

5. Προστατευτισμοί και Παγκοσμιοποίηση: Παρόλο που ο Γύρος της Ουρουγουάης συνέβαλε στην ελευθεροποίηση του εμπορίου κάποια θέματα δεν περιελήφθησαν σε αυτή την συμφωνία όπως οι αγροτικές επιδοτήσεις όπου ακόμα δεν έχουν λυθεί, επίσης οι αναπτυσσόμενες χώρες νιώθουν αδικημένες στην διευθέτηση των δικών τους πρωτογενών προϊόντων. Η πιο ενδιαφέρον πρόταση αυτής της συνθήκης ήταν ο προστατευτισμός των βιομηχανικών προϊόντων μέσω μη δασμολογικών εμποδίων. Είναι αντίθετο να έχουμε αύξηση του προστατευτισμού με αυτόν τον τρόπο σε μια περίοδο μαζικής ελευθεροποίησης του εμπορίου.
6. Οι υπό μετάβαση χώρες: Το πρόβλημα των πρώην σοσιαλιστικών χωρών ακόμα δεν έχει λυθεί. Οι υποσχέσεις των δυτικών χωρών για ουσιαστική βοήθεια δεν υλοποιήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό ενώ τα οικονομικά προβλήματα αυτών των χωρών χρειάζονται μια πιο ριζική επέμβαση οικονομικής πολιτικής εκ των έσω.

1.5. Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η θεωρία εμπορίου ασχολείται με τη δημιουργία και διανομή οικονομικών οφελών μέσω του διεθνούς εμπορίου όπως ελεύθερο εμπόριο ή δασμολογική προστασία είναι τα θέματα που ασχολείται η θεωρία εμπορίου.

Οι διεθνείς Νομισματικές Σχέσεις εξετάζουν τα διεθνή οικονομικά προβλήματα και τις επιρροές μεταξύ διεθνούς εμπορίου και εθνικού νομίσματος σε μια χώρα. Τα βασικά θέματα μελέτης των Διεθνών Νομισματικών Σχέσεων είναι η ανισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών και η αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση του εσωτερικού και εξωτερικού τομέα της οικονομίας μιας χώρας.

Όμως κανένα από τα πιο πάνω θέματα Θεωρίας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων δεν είναι ανεξάρτητο το ένα από το άλλο.

Κεφάλαιο 2

Οικονομική Μεγέθυνση

Εισαγωγή

Στης αρχές της δεκαετίας του 1970 η θεωρίες της οικονομικής μεγέθυνσης και της οικονομικής ανάπτυξης έμοιαζαν παρά πολύ μεταξύ τους. Μετά από πολλές αναπτυξιακές θεωρίες πολλές χώρες στόχευσαν στην επιδίωξη της οικονομικής μεγέθυνσης μέσα από την εκβιομηχάνιση. Πάρα πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο στήριζαν αυτήν την αναπτυξιακή πολιτική ακόμα και αναπτυσσόμενες χώρες. Μπορεί η συγκεκριμένη πολιτική βραχυπρόθεσμα να δημιουργεί και να επιβαρύνει υπάρχοντα προβλήματα όπως διανομή του εισοδήματος, φτώχεια και γενικά κοινωνικές ανισότητες όμως έχει σαν στόχο μακροπρόθεσμα την αύξηση της παραγωγικότητας, την εξασφάλιση εργασίας σε όλους, ισοκατανομή του εισοδήματος, εξάλειψη της φτώχειας, εκπαίδευση και γενικά αύξηση του επιπέδου ευημερίας του λαού.

Την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα η νεότερες στρατηγικές δεν βασίζονται στην οικονομική μεγέθυνση του ανθρώπου αλλά στο αποτέλεσμα της οικονομικής ανάπτυξης. Πλέον στόχος είναι η άμεση βελτίωση των ορών ζωής του πληθυσμού και μετά το αποτέλεσμα της βελτίωσης της οικονομικής μεγέθυνσης και της εκβιομηχάνισης. Η νέες στρατηγικές φαίνεται να βαδίζουν σε εντελώς αντίθετα αποτελέσματα από της προηγούμενες αφού κύριο χαρακτηριστικό είναι η αναδιανομή και η ισότητα όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά τόσο σε εγχώριο επίπεδο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Αυτό το συμπέρασμα δεν προκύπτει από θεωρητικές πράξεις αλλά από την πραγματικότητα αφού τα προβλήματα που μαστίζουν την ανθρωπότητα εδώ και αιώνες παραμένουν άλυτα ειδικά η φτώχεια και η ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Φυσικά η οικονομική μεγέθυνση πάντα ήταν σημαντικός παράγοντας για την αύξηση του εισοδήματος και ταυτόχρονα τον περιορισμό της φτώχειας. Οι οικονομική μεγέθυνση θα γίνει αποτελεσματικότερη όταν μειωθούν η ανισότητες σε ευκαιρίες που εμφανίζονται στην αγορά και όταν το κράτος ενδιαφερθεί περισσότερο για της ομάδες αυτές αφαιρώντας κοινωνικούς φραγμούς.

2.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ

Ο ορισμός της οικονομικής μεγέθυνσης αναφέρεται στην συνεχόμενη αύξηση του πραγματικού εθνικού προϊόντος, δηλ λέμε οικονομική μεγέθυνση την αυξημένη παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών κάθε έτους. Θα μπορούσαμε να μετρήσουμε την οικονομική μεγέθυνση με την ποσοστιαία αύξηση του πραγματικού προϊόντος έναντι της περσινής τιμής. Η σύγκριση του ΑΕΠ όμως δεν θα μπορούσε να είναι ένας αξιόπιστος δείκτης αφού δεν περιέχει το επίπεδο διαβίωσης ενός λαού και την πιθανή βελτίωση του. Ένας δεύτερος δείκτης μέτρησης της οικονομικής μεγέθυνσης ο οποίος είναι πιο κοντά στην πραγματική εικόνα είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα που προκύπτει από την διάθεση του συνολικού εισοδήματος με τον πληθυσμο μιας χώρας

$$pci = I / P$$

Πού:

pci = κατά κεφαλήν εισόδημα

i = συνολικό ατομικό εισόδημα

P = συνολικό πληθυσμό

Και οι δυο αυτοί δείκτες έχουν δυο μεγάλα μειονεκτήματα, δείχνουν την οικονομική μεγέθυνση ποσοτικά και δεν αξιολογεί την οικονομική μεγέθυνση με κριτήρια κοινωνικής ευημερίας. Δεν συμπεριλαμβάνουν προβλήματα που προέρχονται από αρνητικές επιδράσεις όπως πληθωρισμός και κατανομή εισοδήματος. Η αλήθεια είναι ότι κανένας δεν μπορεί να ταυτίσει την οικονομική μεγέθυνση με την οικονομική ευημερία².

² Hywel G.Jones, Εισαγωγή στις σύγχρονες θεωρίες, 1993 κεφ. 1 σελ 15-19

Πίνακας 2.1
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ για Χώρες του ΟΟΣΑ

Τάξη	Χώρα	<u>Intl.</u> \$	
1	 Λουξεμβούργο	\$ 84.803	2009
2	 Νορβηγία	\$ 56.140	2010
3	 Ηνωμένες Πολιτείες	\$ 45.674	2009
4	 Ελβετία	\$ 44.830	2009
5	 Ολλανδία	\$ 41.680	2010
6	 Αυστρία	\$ 39.965	2010
7	 Αυστραλία	\$ 39.660	2009
8	 Ιρλανδία	\$ 39.571	2009
9	 Σουηδία	\$ 39.345	2010
10	 Δανία	\$ 38.893	2010
11	 Γερμανία	\$ 38.026	2010
12	 Καναδάς	\$ 37.808	2009
13	 Βέλγιο	\$ 37.229	2010
14	 Φινλανδία	\$ 36.672	2010
15	 Ισλανδία	\$ 36.655	2009
16	 Ηνωμένο Βασίλειο	\$ 35.657	2010
17	 Γαλλία	\$ 33.698	2009
18	 Ιταλία	\$ 32.997	2010
19	 Ισπανία	\$ 32.625	2010
20	 Ιαπωνία	\$ 32.477	2009
21	 Νέα Ζηλανδία	\$ 28.885	2009
22	 Σλοβενία	\$ 28.116	2010
23	 Ελλάδα	\$ 28.014	2010
24	 Ισραήλ	\$ 27.661	2009
25	 Νότια Κορέα	\$ 27.100	2009
26	 Πορτογαλία	\$ 25.661	2010
27	 Δημοκρατία της Τσεχίας	\$ 25.530	2009
28	 Δημοκρατία της Σλοβακίας	\$ 24.075	2010
29	 Εσθονία	\$ 21.152	2010
30	 Ουγγαρία	\$ 21.036	2010
31	 Πολωνία	\$ 18.929	2009
32	 Χιλή	\$ 14.346	2009
33	 Μεξικό	\$ 14.337	2009
34	 Τουρκία	\$ 14.243	2009

Πηγή: OECD Economic Outlook 89 database.

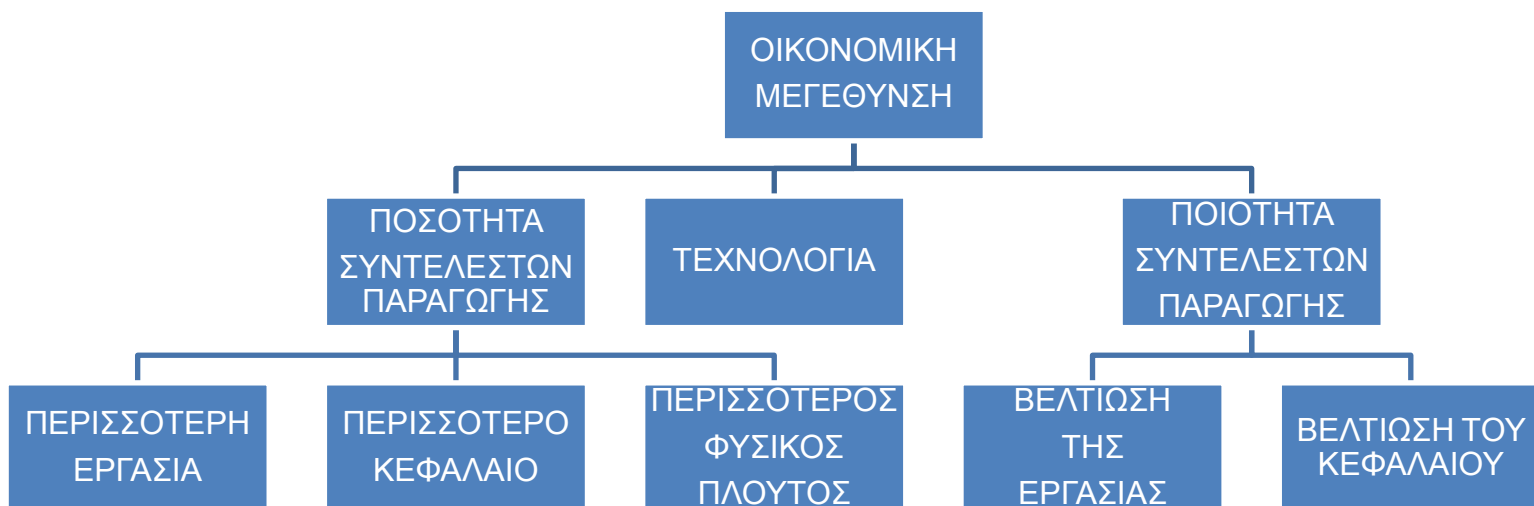
2.2. ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ

Οικονομική μεγέθυνση με την έννοια της αύξησης του εθνικού προϊόντος αποτελείται από ένα πλήθος οικονομικών παραγόντων αλλά και κοινωνικών. Το ότι εμείς θα αναλύσουμε τους οικονομικούς παράγοντες αυτό δεν σημαίνει ότι οι κοινωνικοί παράγοντες δεν έχουν σημασία αλλά αντιθέτως παίζουν έναν καθοριστικό ρόλο στο επίπεδο ανάπτυξης όσο και στην πρόοδο της κοινωνίας.

Στον διάγραμμα 2.2 θα δούμε ότι η οικονομική μεγέθυνση εξαρτάται από την ποσότητα των συντελεστών παραγωγής και από την ποιότητα τους. Ως συντελεστές παραγωγής αναφερόμαστε στην εργασία το κεφάλαιο και τον φυσικό πλούτο. Ο φυσικός πλούτος είναι ο γνωστός μας συντελεστής <<έδαφος>> αφού περιέχει της υπηρεσίες της επιφάνειας εδάφους και τον υπόγειο πλούτο όπου έχει μεγάλη σημασία για της βιομηχανικές οικονομίες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2.

Προσδιοριστικοί παράγοντες της μεγέθυνσης

Από τον πιο πάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η οικονομική μεγέθυνση συντελεί στην ποσοτική αύξηση των συντελεστών παραγωγής και στην ποιοτική βελτίωση. Η ποιοτική βελτίωση αναφέρεται τόσο στην αναβάθμιση των προϊόντων όσο και στις

μεθόδους συνδυασμού τους με στόχο την αύξηση της παραγωγής. Αποφασιστική συμμετοχή στην διαδικασία αυτή έχει η τεχνολογική πρόοδος. Έτσι στην συνέχεια εκτός από την εξέταση του συντελεστή εργασία και κεφαλαίου θα εξετάσουμε και την τεχνική πρόοδο.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ: Όταν σε μια οικονομία εργάζεται όλος ο πληθυσμός της χώρας τότε τα περιθώρια για αύξηση του συντελεστή εργασία είναι περιορισμένα. Αυτή η αύξηση όμως μπορεί να προέλθει από αύξηση των ωρών εργασίας πράγμα που είναι αντίθετο στο στόχο της αύξησης του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος όταν τα ίδια άτομα είναι αναγκασμένα να εργάζονται περισσότερο ακόμα και με εισαγωγή ξένων εργατών το αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Φυσικά μακροπρόθεσμα η αύξηση του πληθυσμού σε μια χώρα είναι δεδομένη όμως αυτή η προοπτική για της εξελιγμένες κοινωνίες μπορεί να θεωρηθεί ως ανύπαρκτη. Στις βιομηχανικές χώρες η αύξηση του πληθυσμού είναι ασήμαντη αφού ο όγκος της εργασίας θεωρείται ως δεδομένος. Αντίθετα στις αναπτυσσόμενες χώρες υπάρχουν αρκετά τμήματα πληθυσμού όπως π.χ γυναίκες που για λόγους εθιμικούς ή έλλειψης προϋποθέσεων δεν συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία. Θα μπορούσαν αυτά τα τμήματα του πληθυσμού να ενσωματωθούν στο παραγωγικό δυναμικό της χώρας σε εργασίες που δεν χρειάζονται εξειδικευμένες γνώσεις όπως καθαρίστριες σε σχολεία ή δήμους. Για να υπάρξει οικονομική μεγέθυνση σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει το ποσοστό αύξησης του πραγματικού εθνικού εισοδήματος να είναι μεγαλύτερο από το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού.

Τώρα όταν η προσφερόμενη εργασία είναι σταθερή ο μόνος τρόπος να αυξήσουμε την παραγωγή είναι η ποιοτική της βελτίωση. Η ποιοτική βελτίωση θα προέλθει από την εκπαίδευση του εργάτη. Η οικονομική λόγοι που μας ανάγκασαν στην αναγκαστικοί εκπαίδευση των εργαζόμενων είναι οι εξής:

Πρώτον: Η εκπαίδευση των εργαζομένων και η εξειδίκευσή τους στο αντικείμενο της εργασίας τους, τους κάνει πιο παραγωγικούς που σημαίνει ότι με τον ίδιο αριθμό εργαζομένων μπορούμε να αυξήσουμε το εθνικό προϊόν.

Δεύτερον: Η μετατόπιση της σημασίας της παραγωγικής διαδικασίας από την γεωργία στην βιομηχανία και ειδικά στις υπηρεσίες απαιτεί από τον συντελεστή εργασία να διαθέτει ένα υψηλότερο επίπεδο τεχνικών, οργανωτικών και διοικητικών γνώσεων. Στον τομέα αυτό ανήκει το εμπόριο, οι συγκοινωνίες, οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές και συμβουλευτικές εταιρείες, η πληροφορική, το σύστημα υγείας κ.α.

Στης μέρες μας ο τομέας αυτός είναι ο πιο σημαντικός και ο πιο υποσχόμενος με προοπτικές ανάπτυξης και εξέλιξης της οικονομίας αλλά και της κοινωνίας.

Τρίτον: Η ταχύς τεχνολογική εξέλιξη απαιτεί από τους εργαζόμενους να εκπαιδεύονται σε αυτήν και να εξειδικεύονται. Η σημερινή εξέλιξη της τεχνολογίας αναγκάζει τους εργαζόμενους να είναι σε θέση να ανταποκριθούν και να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η συμμετοχή του συντελεστή κεφάλαιο στην οικονομική μεγέθυνση μπορεί να είναι είτε από μια ποσοτική αύξηση του ή από την ποιοτική του βελτίωση. Μια συνηθισμένη επένδυση κεφαλαίου που γίνεται στις μέρες μας είναι η αντικατάσταση παλαιού μηχανήματος με καινούρια εκσυγχρονισμένα μηχανήματα όπου συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγής. Ένα ακόμη πλεονέκτημα της επένδυσης αυτής είναι ότι βοήθα στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και γενικά στην βελτίωση και την ποιότητα συντελεστών παραγωγής. Η χρηματοδότηση του κεφαλαίου μπορεί να γίνει με πάρα πολλούς τρόπους αλλά η συνηθέστερη και ευκολότερη είναι η δανειοδότηση από κάποια τράπεζα. Εκτός από την επένδυση σε εξοπλισμό που συμβάλει στην άμεση παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών εξίσου σημαντική συμβολή αν και έμμεσος στην παραγωγή έχει και ο σχηματισμός <<κεφαλαίου υποδομής>> της οικονομίας που δημιουργεί της προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των τελικών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Τέτοιες εγκαταστάσεις είναι η ηλεκτροδότηση, τηλεπικοινωνίες, η συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση κ.λ.π. Αυτό το κεφαλαίο υποδομής αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα για την οικονομική μεγέθυνση. Παρατηρούμε ότι η ποιοτική βελτίωση του κεφαλαίου και της εργασίας προέρχονται από την τεχνολογική και οργανωτική πρόοδο όπου είναι και μελλοντική επένδυση για την βελτίωση των πολιτών.

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ: Λέμε τεχνική πρόοδο την θετική μεταβολή του επιπέδου της τεχνολογικής γνώσης, όπου η τεχνολογική γνώση προσδιορίζει το μέγεθος και τη ποιότητα εφαρμοσμένων μεθόδων παραγωγής. Γίνεται εμφανής η τεχνολογική και οργανωτικοί βελτίωση όταν αυξάνεται η παραγωγή με την ίδια ποσότητα συντελεστών παραγωγής ή ακόμα και με λιγότερα. Στην περίπτωση που κάποιοι συντελεστές μειωθούν τότε αυτοί οι συντελεστές παραγωγής μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς έτσι ώστε το τελικό προϊόν να αυξηθεί. Όμως η εξέλιξη της τα τελευταία χρόνια η τεχνική πρόοδος έχει δείξει ότι μπορεί να επηρεάσει θετικά ή και αρνητικά αυτούς τους δυο κύριους συντελεστές εργασίας και

κεφαλαίου στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι η βελτίωση της παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής εξαρτώνται από την απόφαση της επένδυσης π.χ που θα γίνει και σε ποιον συντελεστή θα δώσουν έμφαση. Τα αποτελέσματα που μπορούν να προκύψουν από την επένδυση αυτή είναι οι εξής: α) έμφαση στον συντελεστή κεφάλαιο δηλ αύξηση του εξοπλισμού με λιγότερη εργασία για να αυξηθεί η παραγωγικότητα του προϊόντος με αποτέλεσμα να αυξήσει την ανεργία, ένα παράδειγμα αυτής της τεχνικής προόδου είναι η αυτοκινητοβιομηχανίες αφού για να παράγουν περισσότερα αυτοκίνητα αντικατέστησαν τους ανθρώπους με της μηχανές. β) θα μπορούσε να παράγει το ίδιο προϊόν με λιγότερο κεφάλαιο και σταθερή ποσότητα και ποιότητα εργασίας αν ο εργάτης εκπαιδευτή και εκσυγχρονιστή στην τέλεια λειτουργία του μηχανολογικού εξοπλισμού και της εργασίας του. Υπάρχουν εργασίες που από την φύση τους δίνουν βάρος στους συντελεστές εργασίας όπως η εργασίες παροχής υπηρεσιών όπου ο συντελεστής εργασία και ποιότητα εργασίας είναι σημαντικότερος από το κεφάλαιο.

Αν και είναι πολύ δύσκολο να αναλύσουμε σε πιο βαθμό επηρεάζει η τεχνολογική πρόοδος ένα είναι σίγουρο ότι με την εισροή νέων τεχνολογικών και οργανωτικών μεθόδων ελευθερώνουν χρήσιμους παραγωγικούς συντελεστές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή άλλων αγαθών και υπηρεσιών προϋπόθεση να συνεχιστή η έρευνα και η εκπαίδευση της τεχνολογικής προόδου³.

2.3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Αναφερθήκαμε στην αρχή του κεφαλαίου ότι ο όρος οικονομική ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση δεν μοιάζουν πια αλλά στις μέρες μας δίνουν πολύ μεγαλύτερη σημασία στον όρο οικονομική ανάπτυξη δείτε ένα παράδειγμα από την χώρα μας. Σήμερα η Ελλάδα περνάει μια από της δυσκολότερες εποχές της ιστορίας της, αφού η Ελληνική κρίση χρέους που έχει ξεσπάσει κατάφερε να κατεδαφίσει τα οικονομικά της αλλά και την κοινωνία της. Βλέπουμε σήμερα από τους πολιτικούς να παίρνουν αποφάσεις και να ψηφίζουν νόμους για χάρη της ανάπτυξης αλλά το αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται η ανεργία, να μειώνουν τα πραγματικά εισοδήματα των πολιτών και να υπάρχουν μεγάλες διαφορές εισοδημάτων. Ίσως η βάση για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας να στηριζόταν σε στρατηγικές που έχουν στόχο την

³ Χ.Γκότσης Οικονομική Πολιτική 1990 Κεφ 4 σελ 81-83

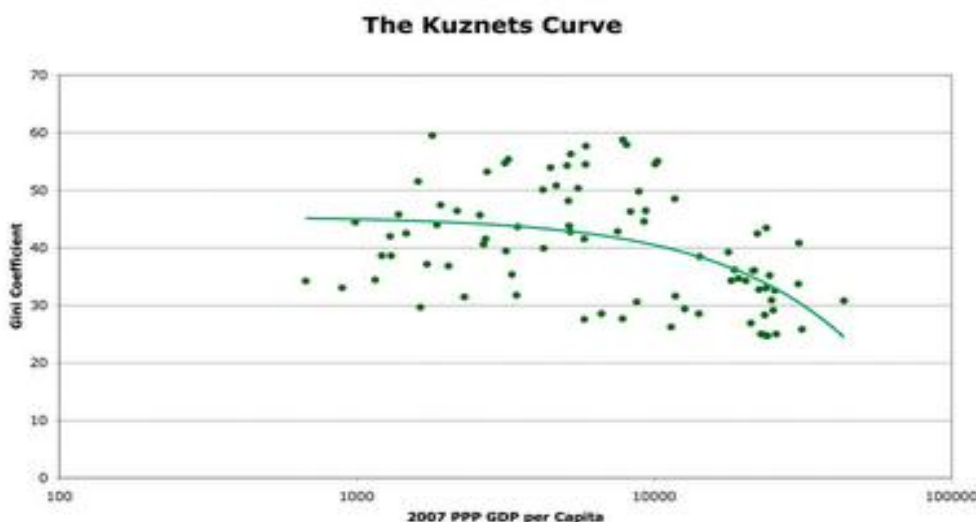
οικονομική μεγέθυνση αλλά και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την εξοικονόμηση πόρων που θα δώσουν την ευκαιρία στους φτωχούς να αυξήσουν τα εισοδήματά τους. Γύρω στο 1970 άρχισαν να αναπτύσσονται τέτοιες στρατηγικές που εστιάζονταν σε οικονομικές ανισότητες και την αναδιανομή της οικονομικής δύναμης, στην συνέχεια όσο φτάναμε στο τέλος του 20ου αιώνα συμπεριλαμβάνονταν και τις κοινωνικές και πολιτικές ανισότητες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το ερώτημα είναι μπορεί η οικονομική μεγέθυνση να μειώσει το χάσμα των ανισοτήτων.

2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ U ΤΟΥ KUZNETS

Ο κύριος S.Kuznet απέδειξε μέσω της έρευνας του ότι η μετάβαση μιας αναπτυσσόμενης χώρας σε μια βιομηχανική χώρα περνά από δυο φάσεις. Στην πρώτη φάση η ανισοκατανομή του εισοδήματος αυξάνεται όμως στην συνέχεια όσο η χώρα προσαρμόζεται στον βιομηχανικό χαρακτήρα της αρχίζει να μειώνεται η ανισοκατανομή του εισοδήματος. Αυτή η σχέση είναι γνωστή ως η υπόθεση του ανεστραμμένου U μεταξύ διανομής και οικονομικής μεγέθυνσης.

Στον διάγραμμα 2.3 απεικονίζεται η υπόθεση του ανεστραμμένου U του Kuznets του οποίου η καμπύλη εκτιμήθηκε με βάση τα δεδομένα 69 χωρών που παρουσίασαν θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης το χρονικό διάστημα 2007. Η παρουσίαση του πίνακα μας δείχνει την σχέση μεταξύ διανομής και οικονομικής μεγέθυνσης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3.

Βασική υπόθεση του διαγράμματος είναι ότι το πλεονάζον εργατικό μετακινείται από τον αγροτικό τομέα στον βιομηχανικό τομέα. Ο βιομηχανικός τομέας είναι πιο παραγωγικός αλλά και το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι μεγαλύτερο από των αγροτικό. Η μετάβαση ενός εργάτη από τον αγροτικό τομέα στον βιομηχανικό θα αύξηση την παραγωγή του ο οποίος τώρα θα έχει την μεγαλύτερη παραγωγή και στον αγροτικό τομέα θα μείνει στα ίδια λίγο πολύ. Μετά από αυτήν την μετάβαση είναι αναμενόμενο να αυξηθεί το ΑΕΠ στον βιομηχανικό τομέα ενώ στον αγροτικό θα μειώνεται. Σε αυτό το στάδιο της οικονομίας ο βιομηχανικός τομέας θα εμφανίζει μεγαλύτερη ανισοκατανομή από τον αγροτικό λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού από την γεωργική στην βιομηχανική. Στην συνέχεια όσο ο δευτερογενείς και τριτογενείς τομέας της οικονομίας επεκτείνεται και εξαντλείται το πλεόνασμα του εργατικού δυναμικού τόσο θα αυξάνονται οι μισθοί. Αυτό θα γίνεται όσο η βιομηχανία θα αυξάνεται αφού θα απαιτεί μεγαλύτερη εξειδικευμένη εργασία με υψηλό ειδικευμένο εργατικό με υψηλότερους μισθούς. Αυτό σημαίνει ότι όσο θα προχωρά η οικονομική μεγέθυνση θα μειώνει την ανισοκατανομή του εισοδήματος στην χώρα⁴. Επίσης η παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα θα αυξηθεί λόγω της αύξησης των αναγκών της αναπτυσσόμενης οικονομίας. Αν και μειώθηκε το αγροτικό δυναμικό λόγω της μεταφοράς του στο βιομηχανικό αυτό θα έχει ως συνέπεια να περιοριστή η διεύρυνση της άνισης κατανομής του εισοδήματος αφού στον αγροτικό τομέα θα είναι λιγότερα τα άτομα που θα μοιράζονται το συνολικό εισόδημα. Η εξέλιξη αυτών των δυο τομέων και της συνεχιζόμενης οικονομικής μεγέθυνσης έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της ανισοκατανομής του εισοδήματος η οποία διευρύνθηκε στα πρώτα στάδια της εκβιομηχάνισης. Η περίοδος αυτή λέγεται η ανάπτυξη των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων.

Να αναφέρουμε ότι η ανισοκατανομή του εισοδήματος δεν προσδιορίζεται μόνο από το επίπεδο μεγέθυνσης μιας οικονομίας αλλά και από άλλους παράγοντες που προσδιορίζουν τις διαφορές στην ανισοκατανομή του εισοδήματος ακόμα και σε χώρες που βρίσκονται στο ίδιο στάδιο οικονομικής μεγέθυνσης. Μερικοί από τους παράγοντες έχουν σχέση με την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Ένα κράτος πρόνοια θα έχει να παρουσιάσει μικρότερη ανισοκατανομή του εισοδήματος παράδειγμα η χώρες της Σοβιετικής Ένωσης παρουσιάζουν μικρό συντελεστή Gini.

⁴ Ρ.Παναγιώτης – Οικονομική Ανάπτυξη Θεωρίες και Στρατηγική κεφ 12 σελ54-59

Ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την διανομή είναι το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον σε μια χώρα δηλ αν επικρατεί ένα ημιφεουδαρχικό σύστημα όπου υπάρχει ένα εύρος των πολιτικών ελευθεριών της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και της κινητικότητας μεταξύ των τάξεων ή η οικονομικό πολιτική δομή μιας χώρας έχει βάση συγκεκριμένα εθνικά ή θρησκευτήκα συμφέροντα.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που μειώνει την αναδιανομή είναι η εκπαίδευση αφού τα φτωχά νοικοκυριά μπορούν να βελτιώσουν της ικανότητες τους και επομένως την αμοιβή τους στην εργασία τους. Άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες είναι τα εργατικά συνδικάτα, το ύψος του εθνικού προϊόντος και η κυβερνητική παρέμβαση στο οικονομικό.

2.5. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΝΟΜΗ

Είδαμε στις πιο πάνω ένδειξης ότι στο αρχικό στάδιο της οικονομικής μεγέθυνσης αυξάνεται η ανισοκατανομή του εισοδήματος. Το ερώτημα είναι αν επηρεάζεται η οικονομική μεγέθυνση από την ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Γνωρίζουμε ότι η οικονομική μεγέθυνση εξαρτάται από της επενδύσεις. Για να δημιουργήσουμε μια επένδυση χρειάζεται να συγκεντρώσουμε κεφαλαίο όπου θα εξασφαλιστεί από της αποταμιεύσεις. Η αποταμίευσης θα εξαρτηθούν από το εισόδημα και την οριακή ροπή για αποταμίευση, δηλ θα έχουν υψηλή οριακή αποταμίευση αυτή που θα έχουν μεγάλο εισόδημα. Άρα με άνιση διανομή ο μεγαλύτερος όγκος του εισοδήματος συγκεντρώνεται σε εκείνους που θα κάνουν της μεγαλύτερες αποταμιεύσεις.

Σύμφωνα με αυτή την θεωρία η μεγαλύτερη ανισοκατανομή αυξάνει τον όγκο των αποταμιεύσεων όπου αυτό δίνει την δυνατότητα να αυξηθούν η επενδύσεις με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και των υψηλών ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης. Αυτή η θεωρία άρχισε να αμφισβητείται τα τελευταία χρόνια αφού η μεγάλη ανισοκατανομή όχι μόνο δεν προωθεί την οικονομική μεγέθυνση αλλά και την επιζημιώνει αφού περιορίζει της επενδύσεις αντι να της αυξάνει. Οι λόγοι που

βασίζονται σε αυτό είναι τρεις α) Η πολιτική οικονομία β) η κοινωνικοπολιτικές συγκρούσεις και γ) η αγορά κεφαλαίου.

2.5.1. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Θεωρώ ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική μεγέθυνση αλλά και την διανομή του είναι η πολιτική που θα ακολουθήσει μια κυβέρνηση. Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση μπορεί να αυξήσει της παροχές και το εισόδημα των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων και να αυξήσει την φορολογία αυτών με υψηλά εισοδήματα. Φυσικά πάντα υπάρχει λόγος που μια κυβέρνηση επιλέγει ποια οικονομική τάξη θα ωφελήσει είτε αυτός ο λόγος είναι για να τους ξαναψηφίσουν είτε είναι για δικό τους συμφέρον και μόνο. Το βασικό θέμα είναι ότι οποιαδήποτε αναδιανεμητική πολιτική ακολουθήσει μια κυβέρνηση μπορεί να επηρεάσει την οικονομική μεγέθυνση.

Αν η κυβέρνηση εφαρμόσει μια αυστηρή και ίση αναδιανεμητική πολιτική τότε εξίσου θα είναι και η αρνητικές επιπτώσεις στον ρυθμό της οικονομικής μεγέθυνσης. Συνήθως τα μεγάλα εισοδήματα ανήκουν στους επιχειρηματίες και στην περίπτωση αυτή για να συγκρατήσουμε το εισόδημα τους το κράτος τους επιβάλλει επιπλέον φόρους που σημαίνει αύξηση του κόστους παραγωγής στην επιχείρηση τους. Αυτό σημαίνει ότι περιορίζουν την εργασία και αυξάνεται η ανεργίας αφού η επιχείρηση για να κρατήσει τα ίδια περιθώρια κέρδους που είχε μειώνει το κόστος παραγωγής της. Για το κράτος αυτά είναι μειωμένα έσοδα αφού μειώνονται η ασφαλιστικές εισφορές και αυξημένα έξοδα αφού αυξάνονται τα επιδόματα ανεργίας. Επίσης οι υψηλοί φόροι μειώνουν της επενδύσεις είτε αυτές είναι εσωτερικού είτε από το εξωτερικό αφού αυτά μειώνουν τα καθαρά κέρδη της επένδυσης. Όλα αυτά που είδαμε παρά πάνω η μειωμένη επένδυση και η μειωμένη απασχόληση καταφέρνουν να περιορίσουν την οικονομική μεγέθυνση σε χαμηλότερα επίπεδα.

Στην άλλη περίπτωση αν εφαρμοστεί αναδιανεμητική πολιτική πάλι θα υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στον ρυθμό της οικονομικής μεγέθυνσης. Αυτό γίνεται σε μια χώρα όταν η πολιτικοί και οι πλούσιοι επιχειρηματίες συνεργάζονται για το δικό τους συμφέρον να κρατήσουν τα υψηλά τους εισοδήματα υπόσχοντας χρυσά αυγά στις προεκλογικές τους εκστρατείες για να εξασφαλίσουν την ψήφο των πολιτών. Τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής είναι ένα μεγάλο μέρος των κερδών

από την επιχειρηματική παραγωγή αντι να επενδύεται ξανά σπαταλείται σε ακριβά γούστα, προκαλώντας μικρό ρυθμό βελτίωσης της οικονομικής μεγέθυνσης αφού σπαταλούνται αυτή οι πόροι.

2.5.2. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

Είναι αναμενόμενο και αναπόφευκτο μετά από της μεγάλες ανισότητες του εισοδήματος να αποφέρει αντιπαλότητες τάξεων, πολιτική αστάθεια και κοινωνικοπολιτικές αναταραχές. Κάτω από αυτό το περιβάλλον δύσκολο να γίνουν οικονομικής ανάπτυξης μακροχρόνιες επενδύσεις.

Οι μεγάλες οικονομικές ανισότητες δημιουργούν πολιτοκοινωνικές αναταραχές όπου οι άνθρωποι δοκιμάζουν την υπομονή τους και άλλοι καταφεύγουν σε εγκληματικές ή αντικοινωνικές ενέργειες. Αυτό οδηγεί σε σπατάλη πόρων για απασχόληση της εγκληματικότητας αντι για παραγωγική απασχόληση και αύξηση δαπανών για αστυνόμευση, δικαστήρια κ.λ.π. Έχουμε και της ατομικές αντιδράσεις οι οποίες οδηγούν σε ταξικές κοινωνικοπολιτικές αντιπαραθέσεις όπως απεργίες, πράξεις μαζικής βίας και επαναστατικές ενέργειες οι οποίες διεκδικούν δικαιότερη κατανομή πόρων. Όλες αυτές η ενέργειες συνήθως καταφέρνουν να προκαλούν πολιτικές αστάθειες ακόμα και αλλαγές κυβερνήσεων.

Στις μέρες μας θεωρείται δεδομένο και λογικό η ανισότητες να προκαλούν πολιτικές αστάθειες και κοινωνικοπολιτικές αναταραχές αφού έχει δημιουργηθεί μεγάλη ανασφάλεια στην οικονομική πορεία της χώρας. Όλα αυτά γίνονται λόγο της σπατάλης πόρων και των μειωμένων επενδύσεων που δημιουργούν αβεβαιότητα στους πολίτες. Μπορεί όλες αυτές η κοινωνικές αντιπαραθέσεις να δημιουργήθηκαν από εσωτερικά προβλήματα της χώρας αλλά υπάρχουν και προβλήματα τα οποία έρχονται από το εξωτερικό όπως παράδειγμα αυτό που ζούμε σήμερα με την τιμή του πετρελαίου όπου η αύξηση του βαρελιού σημαίνει και μείωση του πραγματικού εισοδήματος μας αφού αυξάνονται η τιμές των προϊόντων και ένα άλλο πρόβλημα από το εξωτερικό είναι όταν η ισχυρές εξωτερικές πιέσεις πιέζουν την μείωση τιμών εξαγωγικών προϊόντων για να είναι πιο ανταγωνιστική η οικονομία της χώρας. Σε τέτοια γεγονότα η λήψη μέτρων είναι απαραίτητη για να μην υπάρξουν

κοινωνικοπολιτικές αναταραχές σε μια χώρα. Συνήθως τα μέτρα που λαμβάνονται όπως η αύξηση των δασμών, έτσι επιτυγχάνουν να είναι πιο φθηνό το προϊόν της χώρας και να το προτιμούν η ντόπιοι. Ένα άλλο μέτρο είναι η μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας όπου ο ξένος μετά την υπερτίμηση του δικού του νομίσματος και την υποτίμηση της χώρας που εξάγει το προϊόν θα μπορεί να αγοράσει περισσότερη ποσότητα από ότι αγόραζε πριν. Άλλο ένα μέτρο είναι η μείωση των μισθών όπου έτσι θα μειωθεί το κόστος του προϊόντος. Όλα αυτά τα μέτρα που λαμβάνονται από τους πολιτικούς όχι μόνο είναι σε θέση να αρχίσουν πολιτικοκοινωνικές αναταραχές αλλά περιορίζουν και της προοπτικές για οικονομική μεγέθυνση.

2.5.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ

Αναφέραμε πιο πριν ότι η ανισοκατανομή εισοδήματος έχει αρνητική επίδραση στην οικονομική μεγέθυνση λόγω της αγοράς κεφαλαίου. Η μεγάλη ανισοκατανομή περιορίζει της δυνατότητες των φτωχών να συλλέξουν την συνολική χρηματοδότηση που χρειάζεται για να επενδύσουν. Η πλούσιοι που έχουν την δυνατότητα το κεφαλαίο να επενδύσουν διστάζουν να προχωρήσουν αφού βλέπουν ότι υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα και κινδυνεύουν να χάσουν τα λεφτά τους που θα επενδύσουν. Ακόμα και οι φτωχοί επιχειρηματίες αδυνατούν να επεκτείνουν την επιχείρησή τους αφού δεν έχουν το κεφάλαιο που χρειάζονται και ας έχουν περισσότερες ικανότητες. Αυτό συμπεραίνει ότι οι φτωχοί δεν έχουν όλους τους συντελεστές παραγωγής σε τέτοιο βαθμό ώστε να εκμεταλλευτούν στο επαρκώς την παραγωγική δυνατότητα τους άρα όσο πιο άνιση είναι η διανομή των ευκαιριών τόσο μεγαλύτερη θα είναι η απόκλιση του πραγματικού ρυθμού της οικονομικής μεγέθυνσης.

Ο μόνος τρόπος για να βρουν κεφάλαιο η φτωχοί ώστε να επενδύσουν είναι να στραφούν σε κάποια τράπεζα. Το πρόβλημα όμως είναι ότι η αγορά κεφαλαίου είναι ατελής δηλ. η διάθεση δανείου δεν είναι όπως τα εμπορεύματα όπου για να αγοράσεις αρκεί να πληρώσεις την αντίστοιχη τιμή του. Όταν ένας δανειστής πάρει ένα δάνειο είναι υποχρεωμένος να πληρώνει τους αναλογούντες τόκους αλλά το

σοβαρότερο είναι ότι δεν υπάρχει κάποιος βαθμός που να μετράει της δυνατότητες του δανειστή ότι θα εκπληρώσει της υποχρεώσεις του.

Στην εξέλιξη των δανείων τα τελευταία χρόνια μεταφράζεται σε υψηλότερα επιτόκια, επιλεκτική παροχή δανείων και υπερβολικές εγγυήσεις. Επομένως ένας φτωχός και ένας φτωχός επιχειρηματίας έχουν περισσότερες πιθανότητες να μην τους εγκριθεί κάποιο δάνειο αφού δεν ανταποκρίνεται η εγγύηση τους ή δεν εμπνέουν εμπιστοσύνη λόγω της μικρής τους επιχείρησης και ο τόκος που ζητείται είναι πολύ μεγαλύτερος από την απόδοση που αναμένεται. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη αναδιανομή εισοδήματος και μικρότερος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης αφού δεν μπορούν να δανειοδοτηθούν η ικανοί αλλά μεν φτωχοί υποψήφιοι.

2.6. ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΣΤΗΝ ΦΤΩΧΕΙΑ

Ένα σοβαρό θέμα που προκύπτει από την ανισοκατανομή της οικονομικής μεγέθυνσης είναι το μέγεθος και η εξέλιξη της φτώχειας. Ορίζουμε φτώχεια την εισοδηματική ανεπάρκεια δηλαδή φτωχός είναι εκείνος που το εισόδημα του δεν επαρκεί για διατροφή, στέγη, υγεία και εκπαίδευση. Εκτός από τους εισοδηματικούς περιορισμούς υπάρχουν και άλλες διαστάσεις για τον ορισμό της φτώχειας όπως η περιορισμένες δυνατότητες άσκησης εξουσίας, έκφρασης γνώμης με συνέπεια να αισθάνονται εξαιρετικά ευάλωτοι και να διακατέχονται από συνεχή φόβο για το αύριο. Σύμφωνα με εκθέσεις της παγκόσμιας τράπεζας η επίδραση της οικονομικής μεγέθυνσης πάνω στην φτώχεια είναι μειωτική.

Φυσικά το μέγεθος και η έκταση αυτής της επίδρασης διαφέρουν από χώρα σε χώρα αλλά κυρίως προέρχεται από την επίδραση της οικονομικής μεγέθυνσης στην διανομή. Για ένα δεδομένο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης το κατά πόσο θα μειωθεί η όχι, η φτώχεια εξαρτάται από α) τον τρόπο που επιδρά η οικονομική μεγέθυνση στην διανομή β) η αρχική ανισοκατανομή του εισοδήματος και γ) η ευκαιρίες που παρέχονται στους φτωχούς να συμμετάσχουν στην οικονομική μεγέθυνση.

Όταν η οικονομική μεγέθυνση περιορίζει την ανισοκατανομή του εισοδήματος τότε το εισόδημα των φτωχών θα αυξάνεται περισσότερο από ότι το μέσο εισόδημα της χώρας. Αυτή η επίδραση της οικονομικής μεγέθυνσης θα αυξήσει ή θα μειώσει την ανισοκατανομή του εισοδήματος ανάλογος με πια στρατηγική θα ακολουθήσει η κυβέρνηση που θα είναι στην εξουσία. Παράδειγμα όταν αποφασίζονται μακροοικονομικές πολιτικές όπως η απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου η σταθερή νομισματική πολιτική και το μέτριο μέγεθος του δημοσίου έχει αποδειχθεί ότι δεν υπάρχει καμία επίδραση στην φτώχεια αφού το εισόδημα των φτωχών αυξάνεται όσο και το μέσο εισόδημα της χώρας. Η πολιτικές που μπορούν να ευνοήσουν περισσότερο τους φτωχούς είναι η σταθεροποίηση του πληθωρισμού και η ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς αφού δεν μειώνουν την πραγματική αξία του εισοδήματος. Μια ιδανική κίνηση για να περιοριστεί η ανισοκατανομή και η φτώχειας είναι να αναπτυχθούν η κλάδοι και η περιφέρειες όπου συγκεντρώνονται η φτωχοί. Τέτοιοι κλάδοι και τομείς όπου συγκεντρώνονται η φτωχοί είναι η βιομηχανικοί κλάδοι έντασης εργασίας και αγροτικής έντασης. Μια τέτοια στρατηγική όπου στοχεύει την ανάπτυξη αυτών των περιοχών θα έχει σημαντική μείωση της ανισοκατανομής της φτώχειας. Για να πραγματοποιηθεί μια τέτοια κίνηση θα εξαρτηθεί και από κάποιους παράγοντες όπως την δημοσιονομική πολιτική και την δημόσια επένδυση στην εκπαίδευση κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

**Κλασσικές θεωρίες Διεθνούς
Εμπορίου και Οικονομική
Μεγέθυνση μέσα από αυτές**

3.1. Η ΠΡΩΤΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η πρώτες θεωρίες του εμπορίου από της φιλελεύθερες ιδέες που αναπτύχθηκαν στα τέλη του 18^{ου} αιώνα ήταν η απάντηση στο меркантиλιστικό δόγμα (εμποροκρατία) που είχε σκοπό την οικονομική δραστηριότητα των χωρών. Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι α) η οικονομική δραστηριότητα έχει σαν σκοπό την αύξηση της ευημερίας της χώρας β) η ευημερία συνδέεται με την συσσώρευση πολύτιμων μετάλλων ιδίως χρυσού στα θησαυροφυλάκια του επίσημου κράτους γ) Οι εξαγωγές είναι επιθυμητές μόνο στον βαθμό που συντελούν στην αύξηση του αποθέματος πολύτιμων μετάλλων.

Οι κλασσικοί συγγραφείς υποστήριζαν την ανάπτυξη του ελεύθερου εμπορίου γιατί μέσο αυτού θα ωφελούνταν όλοι η άνθρωποι. Εκπρόσωποι της κλασσικής θεωρίας του εμπορίου θεωρούνται οι Adam Smith, David Ricardo, John Steward Mill, Eli Heckscher-Bertin Ohlin και άλλοι πολλοί. Οι πιο πάνω συγγραφείς αναφέρουν ότι όσες χώρες συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο έχουν πολλά οφέλη όπου αυτά εκφράζονται κυρίως μέσο της θεωρίας του απόλυτου και συγκριτικού πλεονεκτήματος. Ο Adam Smith απέδειξε με την θεωρία του απόλυτου πλεονεκτήματος ότι μια χώρα ωφελείται στην συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο όταν εξαγεί προϊόντα που παράγει με χαμηλότερο κόστος και εισάγει προϊόντα από άλλες χώρες που είναι φθηνότερα. Ο David Ricardo πρόσθεσε στην θεωρία αυτή ότι ακόμα και αν μια χώρα παράγει όλα τα προϊόντα φθηνότερα, πάλι έχει όφελος από την συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο.

Για να κατανοήσουμε την θεωρία του απόλυτου και του συγκριτικού πλεονεκτήματος του A.Smith και D.Ricardo θα παραθέσουμε ένα απλό υπόδειγμα δυο χωρών, την Αγγλία και την Πορτογαλία που παράγουν δυο προϊόντα ύφασμα και κρασί με ένα συντελεστή την εργασία. Επίσης για τα παραδείγματα υποθέτουμε ότι:

- α) Το κράτος δεν παρεμβαίνει στο διεθνές εμπόριο δηλ οι μετακίνηση προϊόντων είναι ελεύθερη.
- β) Το κόστος της μεταφοράς προϊόντων είναι μηδενικές
- γ) Η παραγωγικότητα της εργασίας είναι διαφορετική μεταξύ προϊόντων όπως και από χώρα σε χώρα.

- δ) Το κόστος ευκαιρίας στην παραγωγή είναι σταθερό
- ε) Δεν υπάρχουν αναπασχόλητοι παραγωγικοί πόροι
- ζ) Ισχύει η εργασιακή θεωρία της αξίας, δηλαδή η αξία κάθε προϊόντος καθορίζεται από την ποσότητα της εργασίας που απαιτείται για να παραχθεί μια μονάδα προϊόντος.

3.2. ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ ADAM SMITH

Η θεωρία του A.Smith αναφέρει ότι κάθε χώρα έχει συμφέρον να εξάγει το προϊόν που παράγει με το χαμηλότερο κόστος ή αυτό που έχει την χαμηλότερη τιμή και να το ανταλλάσσει με ένα άλλο προϊόν που το παράγει μια άλλη χώρα με λιγότερο κόστος τι εννοούμε:

Πίνακας 3.1: Κόστος παραγωγής σε ώρες εργασίας

ΧΩΡΕΣ	1 τόπι ύφασμα	1 βαρέλι κρασί
Αγγλία	100	120
Πορτογαλία	140	80

Στο παράδειγμα του πίνακα 3 η Αγγλία παράγει ύφασμα με χαμηλότερο κόστος ενώ η Πορτογαλία παράγει το κρασί με χαμηλότερο κόστος. Αν μια ώρα εργασίας αξίζει μια χρηματική μονάδα και στις δυο χώρες τότε 100 και 140 είναι οι τιμές του υφάσματος στην Αγγλία και Πορτογαλία αντιστοίχως, ενώ για το κρασί είναι 120 στην Αγγλία και 80 στην Πορτογαλία. Βάση του θεωρήματος του A.Smith οι πολίτες της χώρας έχουν συμφέρον να εξάγουν το φθηνότερο προϊόν και να εισάγουν το προϊόν που στην άλλη χώρα είναι φθηνότερο. Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση της Αγγλίας την συμφέρει να εξάγει ύφασμα και να εισάγει κρασί από την Πορτογαλία. Για να συμπεράνουμε ποιο προϊόν έχει συμφέρον να εξάγει και να εισάγει η κάθε χώρα συγκρίνουμε τις απόλυτες τιμές των προϊόντων. Το απόλυτο πλεονέκτημα βρίσκεται στον κλάδο που παράγει το προϊόν με το χαμηλότερο κόστος εργασίας σύμφωνα με τα λεγόμενα του A.Smith⁵.

⁵ Δημητρης Μαρδας, Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, τ.Α΄, Θεσσαλονίκη 1998 κεφ 1 σελ 31-36

3.3. ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΤΟΥ DAVID RICARDO

Ο David Ricardo μας έχει αποδείξει κάτι εξίσου ενδιαφέρον από την θεωρία του απόλυτου πλεονεκτήματος, μας αποδεικνύει ότι ακόμα και αν σε μια χώρα τα προϊόντα που παράγει της κοστίζουν περισσότερο από της άλλες έχει συμφέρον να συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο. Αυτό μας το αποδεικνύει συγκρίνοντας σχετικές τιμές, ή σχετικά κόστη προϊόντων. Το παράδειγμα που χρησιμοποιεί για να υποστηρίξει τα οφέλη του ελεύθερου εμπορίου περιγράφονται στον πίνακα 3.1.

Πίνακας 3.2: Κόστος παραγωγής σε ώρες εργασίας

Χώρες	1 τόπι ύφασμα α	1 βαρέλ ι κρασί	Σχετική τιμή υφάσματος ως προς το κρασί	Σχετική τιμή κρασιο ύ ως προς το ύφασμα	Κόστος Ευκαιρίας υφάσματος ως προς το κρασί	Σχετική παραγωγικότη α εργασίας στον κλάδο του υφάσματος ως προς το κρασί
Αγγλία	100	120	0,83	1,2	0,83	1,2
Πορτογαλί α	90	80	1,125	0,88	1,125	0,88

Ο πίνακας αυτός μας δίνει της εξής πληροφορίες: στην Αγγλία απαιτούνται 100 ώρες εργασίας για την παραγωγή μιας μονάδας υφάσματος και 120 ώρες εργασίας για την παραγωγή ενός βαρελιού κρασί. Στην Πορτογαλία οι αντίστοιχες απαιτήσεις σε ώρες εργασίας είναι 90 για ύφασμα και 80 για κρασί. Παρατηρούμε ότι στην Αγγλία το κόστος παραγωγής σε ώρες εργασίας είναι μεγαλύτερο και στα δυο προϊόντα από ότι είναι στην Πορτογαλία. Άρα τα δυο προϊόντα είναι ακριβότερα στην Αγγλία εφόσον εφαρμόσουμε την εργασιακή θεωρία. Σύμφωνα με την θεωρία του απόλυτου πλεονεκτήματος η Πορτογαλία έχει το απόλυτο πλεονέκτημα και στα δυο προϊόντα, αυτό ερμηνεύεται ότι δεν μπορεί να υπάρξει ανταλλαγή προϊόντων για της δυο χώρες. Παρατηρούμε στον πίνακα 3.1. ότι σε κατάσταση κλειστής οικονομίας η σχετική τιμή υφάσματος ως προς το κρασί στην Αγγλία είναι 0,83 δηλαδή ένα τόπι ύφασμα ανταλλάσσεται με 0,83 μονάδες κρασί. Στην Πορτογαλία η σχετική τιμή του υφάσματος είναι 1,125. Αυτό δίνει την δυνατότητα στην Πορτογαλία να αγοράσει ύφασμα από την Αγγλία σε οποιανδήποτε σχετική τιμή χαμηλότερη από 1,125 και η

Αγγλία να εξάγει ύφασμα σε σχετική τιμή μεγαλύτερη από το 0,83. Ενώ για το κρασί βλέπουμε ότι την Αγγλία την συμφέρει να το αγοράζει με οποιανδήποτε σχετική τιμή μικρότερη από 1,20 και η Πορτογαλία να το εξάγει σε οποιανδήποτε σχετική τιμή μεγαλύτερη από 0,88. Αν υπάρξει εμπόριο μεταξύ της δυο χώρες και επικρατήσουν σχετικές τιμές για το ύφασμα μεταξύ 0,83 και 1,125 τότε και οι δυο χώρες ωφελούνται από το εμπόριο για διεθνείς τιμές υφάσματος ως προς το κρασί $0,83 < PY\Phi / PKP < 1,125$. Αν η Αγγλία εξάγει το ύφασμα στην Πορτογαλία με σχετική τιμή 0,83 τότε η Αγγλία δεν έχει όφελος αλλά ούτε ζημία από το εμπόριο με την Πορτογαλία, ενώ η Πορτογαλία ωφελείται τα μέγιστα. Αν η Αγγλία εξάγει το ύφασμα με την τιμή 1,125 η Πορτογαλία δεν έχει όφελος από το διεθνές εμπόριο αλλά η Αγγλία κερδίζει την διαφορά της τιμής που θα επιτύχει εξάγοντας το ύφασμα στην Πορτογαλία. Επομένως οι διεθνείς τιμές εμπορίου κινούνται μεταξύ των ορίων 0,83 και 1,125

$$0,83 \leq PY\Phi / PKP \leq 1,125$$

Σε αυτήν την περίπτωση τουλάχιστον μια χώρα ωφελείται. Το κέρδος είναι αμοιβαίο και για της δύο χώρες. Η σχετική τιμή του υφάσματος διαφορετικά εκφράζεται και ως σχετικό κόστος παραγωγής του υφάσματος ή και ως κόστος ευκαιρίας του υφάσματος. Μπορούμε να πούμε ότι κάθε χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στον κλάδο παραγωγής που έχει το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας ή την μικρότερη σχετική τιμή. Το αντίθετο του εργασιακού κόστους εκφράζει την παραγωγικότητα της εργασίας και συγκεκριμένα στο ύφασμα η Αγγλία χρειάζεται 1υφ/100ωρες και η παραγωγικότητα για το κρασί είναι 1κρ/120ωρες δηλαδή η Αγγλία παράγει περισσότερο στον κλάδο του υφάσματος άρα ένας άλλος τρόπος για να διατυπώσουμε το θεώρημα του συγκριτικού πλεονεκτήματος είναι να πούμε ότι κάθε χώρα έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα στον κλάδο παραγωγής με την μεγαλύτερη σχετική παραγωγικότητα εργασίας.

Μετά την έναρξη του διεθνούς εμπορίου λογικό είναι η κάθε χώρα να εξειδικευτεί στο προϊόν του οποίου έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα και φυσικά ο κλάδος αυτός θα προσφέρει καλύτερες αμοιβές. Στο δικό μας παράδειγμα ο κλάδος του υφάσματος για την Αγγλία και ο κλάδος του κρασιού για την Πορτογαλία. Όταν η Πορτογαλία συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο τα οφέλη που μπορεί να προσκομίσει είναι αρκετά, παράδειγμα πριν την έναρξη του εμπορίου για να παράγει ένα τόπι

ύφασμα χρειαζόταν 90 μονάδες εργασίας. Μετά το εμπόριο αν πάρουμε μια μονάδα παραγωγής υφάσματος θα απελευθερωθούν 90 ώρες εργασίας και με αυτές μπορούμε να παράγουμε μια επιπλέον μονάδα κρασί και μένουν άλλες 10 ώρες που μπορούμε να της χρησιμοποιήσουμε για επιπλέον κρασί. Τώρα η επιπλέον μονάδα που παρήχθησαν από το κρασί μπορούμε να την ανταλλάξουμε με μια μονάδα υφάσματος από την Αγγλία. Συμπέρασμα στην Πορτογαλία χρειάζονται μόνο 80 ώρες για να αποκτηθεί μια μονάδα ύφασμα ενώ πριν χρειαζόταν 90 ώρες.

Τα οφέλη λοιπόν από το εμπόριο προέρχονται από την εξειδίκευση στην παραγωγή που αυξάνει την ποσότητα του προϊόντος που υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Η εξειδίκευση συντελεί στην αύξηση του ελεύθερου χρόνου και στην διεύρυνση των καταναλωτικών δυνατοτήτων όπου η καταναλωτές μπορούν να αγοράζουν περισσότερα προϊόντα που συντελούν στην αύξηση της κατανάλωσης⁶.

3.4. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΑΠΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

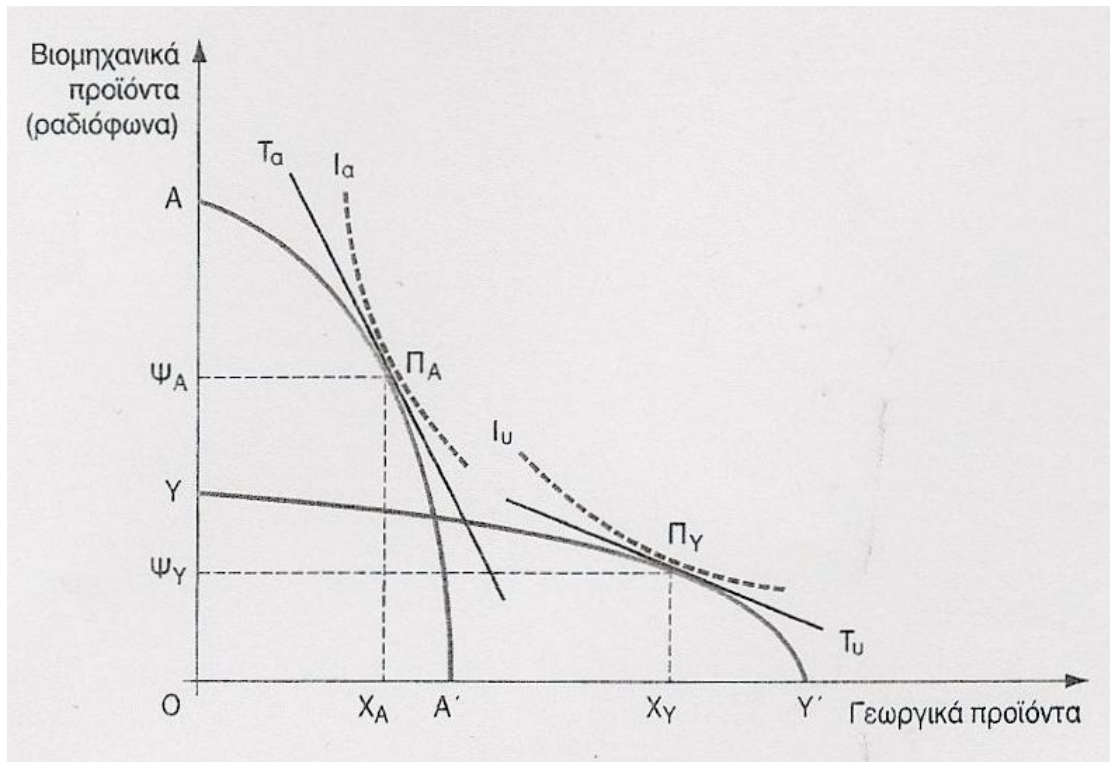
Αρχικά θα εξετάσουμε δυο χώρες πριν την έναρξη τους στο διεθνές εμπόριο οι οποίες βρίσκονται σε κατάσταση ισορροπίας με διαφορετικές ποσότητες συντελεστών παραγωγής. Έστω λοιπόν ότι η καμπύλη δυνατοτήτων παραγωγής YY' του διάγραμμα 3.3. ανταποκρίνεται στα δεδομένα μιας υπανάπτυκτης οικονομίας (Y) όπου έχει πλεονέκτημα τον συντελεστή εργασία ενώ ο συντελεστής κεφάλαιο υστερεί. Η καμπύλη AA' του διαγράμματος 3.3. εκφράζει μια ανεπτυγμένη χώρα (A) όπου ο συντελεστής κεφάλαιο είναι το πλεονέκτημα της.

Σε κατάσταση εσωτερικού εμπορίου σε κάθε χώρα και με δεδομένες τις τιμές των προϊόντων που διαφέρουν μεταξύ των χωρών (κλίσει ευθείας T_x και T_y) και τις ίδιες προτιμήσεις των καταναλωτών (καμπύλη αδιαφορίας I_A και I_Y) η κάθε χώρα ισορροπεί στα σημεία Π_A και Π_Y . Δηλαδή κάθε χώρα θα ισορροπεί εκεί όπου ο λόγος των τιμών είναι ίσος με την κλίση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων και την κλίση της καμπύλης αδιαφορίας των καταναλωτικών προτιμήσεων.

⁶ Peter. B.Kenen, Διεθνής Οικονομική, τ.Α'1994 κεφ 3 σελ 83-86

Διάγραμμα 3.3.

Ισορροπία πριν από την έναρξη της διεθνούς αγοράς σε μια ανεπτυγμένη χώρα και σε μια υπανάπτυκτη

Βάση των πιο πάνω σημείων η χώρα Y που έχει άφθονο εργατικό δυναμικό και λίγο κεφάλαιο θα ισορροπεί στο σημείο Π_Y της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων παράγοντας λίγα βιομηχανικά προϊόντα Ψ_Y και πολλά γεωργικά X_Y . Στην χώρα A όπου διαθέτει περισσότερο κεφάλαιο και λιγότερη εργασία ισορροπεί στο σημείο Π_A της καμπύλης των παραγωγικών δυνατοτήτων παράγοντας περισσότερα βιομηχανικά προϊόντα $\Psi_A(>\Psi_Y)$ και λιγότερα γεωργικά $X_A(<X_Y)$.

Για να δούμε ποιες θα είναι η συνέπειες στην περίπτωση που μια χώρα συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο αντι του εσωτερικού που ήταν, λέμε ότι η χώρα Y που εκπροσωπεί της υπανάπτυκτες χώρες ανοίγει την αγορά της στο διεθνές εμπόριο. Με τα δεδομένα της χώρας Y έχει περισσότερες δυνατότητες να παράγει αγροτικά προϊόντα (π.χ. σιτηρά) και λιγότερες δυνατότητες να παράγει προϊόντα εντάσεως κεφαλαίου (π.χ. ραδιόφωνα). Βάση των προϋποθέσεων της χώρας Y εν μέσω

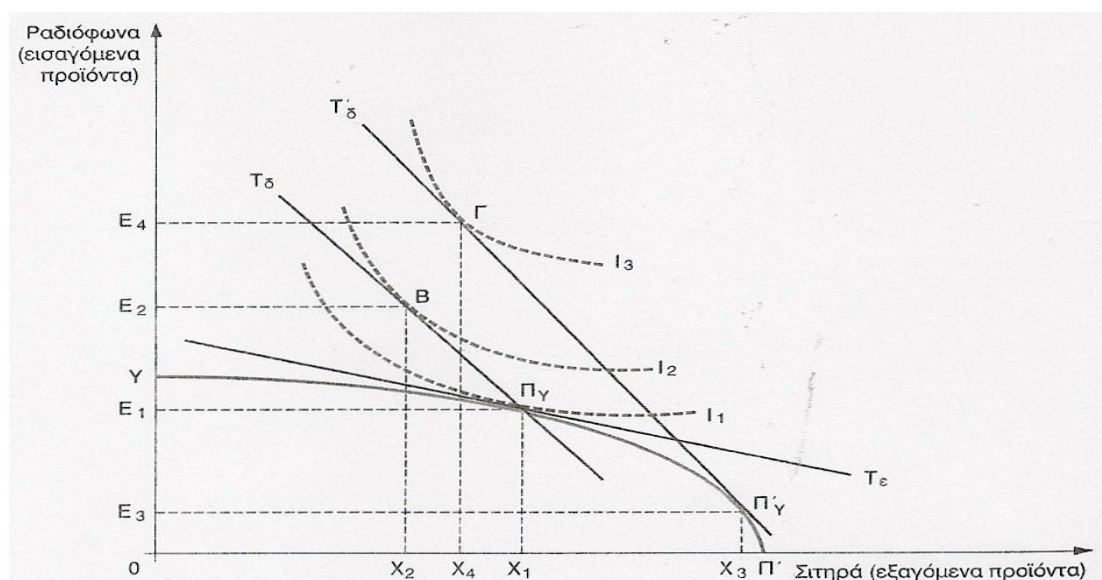
διεθνούς εμπορίου θα εξάγει σιτηρά όπου είναι σχετικά φτηνότερο και θα εισάγει ραδιόφωνα που είναι σχετικά ακριβότερο.

Είναι φανερό ότι προϋπόθεση αυτής της εξέλιξης είναι η τιμές των ραδιοφώνων (P_r), στο διεθνή χώρο να είναι σχετικά φθηνότερες από τις τιμές των σιτηρών (P_s). Αυτό σημαίνει ότι η τιμές $T_\delta = P_s/P_r$ που εκφράζει τις τιμές στο διεθνή χώρο θα είναι μεγαλύτερες από τις εγχώριες τιμές της αγοράς $T_\epsilon = P_s/P_r$. Σύμφωνα με αυτές της προϋποθέσεις η ευθεία των τιμών που αντιμετωπίζει η χώρα στην διεθνή αγορά (T_δ) θα έχει μεγαλύτερη κλίση από ότι η ευθεία των τιμών στην εγχώρια αγορά (T_ϵ). Παρατηρούμε στο διάγραμμα 3.4 ότι η σχέση των δυο ευθειών του λόγου των τιμών (εγχώριες και διεθνείς τιμές) είναι τέτοια που τα προς εξαγωγή προϊόντα (σιτηρά) σε σύγκριση με τα εντάσεως κεφαλαίου (ραδιόφωνα) είναι ακριβότερα στην διεθνή αγορά (κλίση ευθείας T_δ) από ότι στην εγχώρια αγορά (κλίση ευθείας T_ϵ).

Με βάση τα παραπάνω η χώρα θα μπορούσε να μεταβάλει την παραγωγή της και να αυξήσει την ευημερία της στα σιτηρά έναντι των ραδιοφώνων στην διεθνή αγορά. Δηλαδή με δεδομένες της διεθνείς τιμές και το σημείο παραγωγής Π_Y θα μπορούσε να εξάγει της ποσότητες X_1X_2 από τα σιτηρά και να εισάγει της ποσότητες E_1E_2 ραδιόφωνα.

Διάγραμμα 3.4.

Μεταβολές ισορροπίας στην παραγωγή και στην κατανάλωση μετά την έναρξη της διεθνούς αγοράς

Έτσι ενώ η παραγωγή παραμένει στο σημείο Π_Y , η κατανάλωση μετατοπίστηκε στο σημείο B και η κοινωνία απολαμβάνει μεγαλύτερη ευημερία αφού ισορροπεί σε υψηλότερη καμπύλη αδιαφορίας (I_2) από ότι ήταν πριν (I_1) σε εσωτερικό εμπόριο. Όμως με δεδομένες της διεθνείς τιμές (κλίση της Tδ) το σημείο Π_Y δεν αποτελεί σημείο ισορροπίας για τους παραγωγούς. Πιο συγκεκριμένα η μετάταξη ενός συντελεστή κεφαλαίου στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγής των σιτηρών όπου και θα μπορεί να ανταλλαγεί με ραδιόφωνο στην διεθνή αγορά. Επομένως με δεδομένη την κινητικότητα των συντελεστών στην εγχώρια αγορά οι επιχειρήσεις θα προσανατολιστούν στην παραγωγή περισσότερων σιτηρών και λιγότερων ραδιοφώνων αφού το κόστος ευκαιρίας είναι χαμηλότερο στην διεθνή αγορά. Αυτός ο προσανατολισμός θα συνεχιστεί μέχρι το σημείο Π'_Y . Στο σημείο αυτό η οικονομία θα βρεθεί σε ισορροπία αφού η ευθεία των διεθνών τιμών (ευθεία T'δ) εφάπτεται με την καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων. Με δεδομένο αυτό το σημείο παραγωγής (Π'_Y) η χώρα μπορεί να εξάγει X_3X_4 ποσότητες σιτηρών και να εισάγει E_3E_4 ποσότητες ραδιοφώνων ίσης αξίας.

Το αποτέλεσμα αυτών των ανταλλαγών θα είναι να καταναλώνονται περισσότερα προϊόντα και να φέρει την χώρα σε υψηλότερη καμπύλη αδιαφορίας (σημείο Γ) με συνέπεια ο πληθυσμός της χώρας να απολαμβάνει μεγαλύτερη ευημερία. Αυτό σημαίνει ότι η συγκεκριμένη χώρα μέσα από το διεθνές εμπόριο μπορεί να χρησιμοποιεί αποτελεσματικότερα τους συντελεστές παραγωγής που διαθέτει αυξάνοντας την σχετική ζήτηση (εργασία) εξοικονομώντας τους συντελεστές που βρίσκονται σε έλλειψη μειώνοντας την σχετική τους ζήτηση (κεφάλαιο). Φυσικά αυτές η μεταβολές της ζήτησης έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των αμοιβών που είναι σε αφθονία συντελεστών (εργασία) έναντι των συντελεστών που βρίσκονται σε έλλειψη (κεφάλαιο).

Μην ξεχνάμε ότι ανάλογα θα είναι και τα αποτελέσματα για τους καταναλωτές αφού η μεταβολή των σχετικών τιμών από εγχώριες σε διεθνείς θα έχει θετικές επιδράσεις στους καταναλωτές ραδιοφώνου (των εισαγόμενων προϊόντων) αφού θα μειωθεί η τιμή τους και αρνητικές για τους καταναλωτές σιτηρών (των εξαγόμενων προϊόντων) αφού οι τιμές του θα πλησιάσουν της διεθνείς τιμές που είναι υψηλότερες.

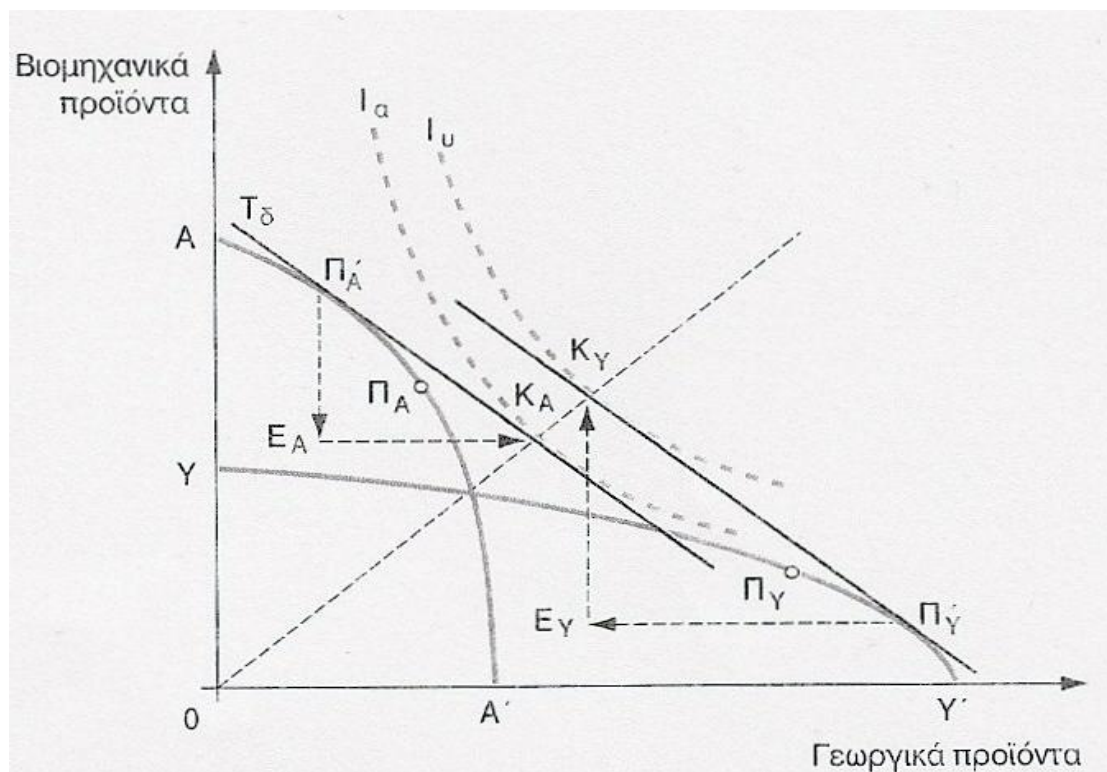
3.5. Η ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Είδαμε πιο πάνω ότι μετά την έναρξη του διεθνούς εμπορίου η χώρα οδηγήθηκε σε ένα νέο σημείο ισορροπίας. Στο νέο σημείο ισορροπίας η χώρα έχει εξειδικευτεί στην παραγωγή προϊόντων όπου η παραγωγή απαιτεί εντατική χρήση των συντελεστών που διαθέτει. Ας δούμε αν αληθεύει και για της δυο χώρες αυτό που παρουσιάσαμε πιο πάνω για της ανεπτυγμένες και μη.

Βλέπουμε στο διάγραμμα 3.5. όπου είναι μια αντιγραφή του διαγραμματος 3.3. ότι όταν η χώρες δεν ανταλλάσσουν προϊόντα μεταξύ τους ότι παράγουν και καταναλώνουν στα σημεία Π_A & Π_Y . Η έναρξη του διεθνούς εμπορίου μεταξύ των δυο χωρών Α και Υ σημαίνει ότι η ανταλλαγές μεταξύ τους γίνονται σύμφωνα με της διεθνείς τιμές T_δ όπου τώρα είναι και η εγχώριες τιμές τους. Με βάση αυτών των λόγω τιμών οι επιδράσεις του διεθνούς εμπορίου στην παραγωγή την κατανάλωση και της εισαγωγές – εξαγωγές θα είναι οι ακόλουθες.

Διαγραμμα 3.5.

Σε συνθήκες διεθνούς αγοράς ισορροπία μεταξύ μιας αναπτυγμένης χώρας και μιας υπανάπτυκτης

Η χώρα Υ όπως και μια υπανάπτυκτη οικονομία διαθέτει άφθονη εργασία αλλά και έλλειψη κεφαλαίου. Αυτό σημαίνει ότι θα εξειδικευτεί στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων. Η χώρα Υ θα παράγει στο σημείο P'_Y της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων δηλαδή θα αυξήσει την παραγωγή γεωργικών προϊόντων και θα μειώσει την παραγωγή βιομηχανικών. Για να βελτιώσει το επίπεδο της κατανάλωσης της θα εξάγει $P_Y E_Y$ της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και θα εισάγει $E_Y K_Y$ βιομηχανικά με αποτέλεσμα το επίπεδο κατανάλωσης να εκφράζεται από το σημείο K_Y . Το σημείο αυτό βρίσκεται σε υψηλότερη καμπύλη αδιαφορίας από ότι ήταν πριν την έναρξη του διεθνούς εμπορίου όπου και αντιπροσωπεύει υψηλότερο επίπεδο ευημερίας για τον πληθυσμό της χώρας.

Η χώρα Α η οποία είναι ανεπτυγμένη βιομηχανικά θα διαθέτει άφθονο συντελεστή κεφάλαιο και χαμηλό εργατικό δυναμικό, σε συνθήκες διεθνούς εμπορίου θα εξειδικευτεί στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων αντι των γεωργικών. Με την έναρξη του διεθνούς εμπορίου το σημείο παραγωγής P_A , που εξέφραζε των συνδυασμό προϊόντων σε συνθήκες εσωτερικού εμπορίου θα μετακινηθεί σύμφωνα με της διεθνείς τιμές προς το P'_A . Δηλαδή θα παράγει περισσότερα βιομηχανικά προϊόντα και λιγότερα γεωργικά για τον λόγο του ότι θα εκμεταλλεύονται περισσότερο το κεφάλαιο που υπάρχει άφθονο και θα εξοικονομείται το εργατικό δυναμικό που βρίσκεται σε έλλειψη. Με βάση αυτών των συνδυασμό προϊόντων που παράγονται στο σημείο P'_A θα μπορεί να εξάγει ένα μέρος των ραδιοφώνων($P'_A E_A$) για να εισαχθούν $E_A K_A$ ποσότητες σιτηρών. Έτσι ο συνδυασμός των προϊόντων που καταναλώνονται στη χώρα τοποθετεί την ευημερία των πολιτών σε υψηλότερο επίπεδο στην καμπύλη ευημερίας (K_A).

Σύμφωνα με την ανάλυση που κάναμε το διεθνές εμπόριο έχει ως αποτέλεσμα η κάθε χώρα να εξειδικευτεί στην παραγωγή του προϊόντος εκείνου που χρησιμοποιείται πιο εντατικά και που είναι σε αφθονία. Επίσης στο διεθνές εμπόριο βοηθά στην αύξηση της κατανάλωσης και των δυο προϊόντων και στις δυο χώρες βελτιώνοντας την ευημερία τους. Πιο συγκεκριμένα το διεθνές εμπόριο θα κατευθύνει της χώρες να εξειδικευτούν στα προϊόντα εκείνα που έχουν το συγκριτικό πλεονέκτημα. Αυτό το πλεονέκτημα καθορίζεται από της σχετικές ποσότητες των διαθεσίμων συντελεστών παραγωγής. Δηλαδή θα επεκταθούν εκείνες οι παραγωγικές δραστηριότητες που χρησιμοποιούν πιο πολύ τους συντελεστές παραγωγής και θα

μειώσουν τους παραγωγικούς κλάδους που χρησιμοποιούν συντελεστές παραγωγής που είναι ανεπαρκείς.

Με βάση την ύπαρξη του απόλυτου και συγκριτικού πλεονεκτήματος οι σχετικές εγχώριες τιμές διαφέρουν από της αντίστοιχες της διεθνούς αγοράς, το ελεύθερο διεθνές εμπόριο έχει τις παρακάτω επιδράσεις στην παγκόσμια και εγχώρια αγορά των χωρών που συμμετέχουν σε αυτό.

α) Αυξάνεται η παγκόσμια παραγωγή και διευρύνεται η αγορά με αποτέλεσμα να μεγαλώνουν οι δυνατότητες κατανάλωσης αλλά και παραγωγής που είχε η κάθε χώρα. Με την έννοια αυτή η ελευθερία στο διεθνές εμπόριο μπορεί να είναι κυρίαρχο στοιχείο σε μια στρατηγική για την οικονομική μεγέθυνση.

β) Βοηθά στην εξοικονόμηση των συντελεστών παραγωγής εκείνων που είναι σε ανεπάρκεια και στην αποτελεσματικότερη χρήση εκείνων που βρίσκονται σε αφθονία.

γ) Προωθεί την παγκόσμια και εγχώρια ισοκατανομή αφού σε κάθε χώρα αυξάνονται η αμοιβές εκείνων που βρίσκονται στους συντελεστές παραγωγής που είναι άφθονη.

δ) Τέλος το διεθνές εμπόριο δίνει την δυνατότητα σε κάθε χώρα να αποκτήσει σπάνια για αυτήν μέσα παραγωγής τα οποία θα βοηθήσουν στην αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας και του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης.

3.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΓΟΡΑΣ

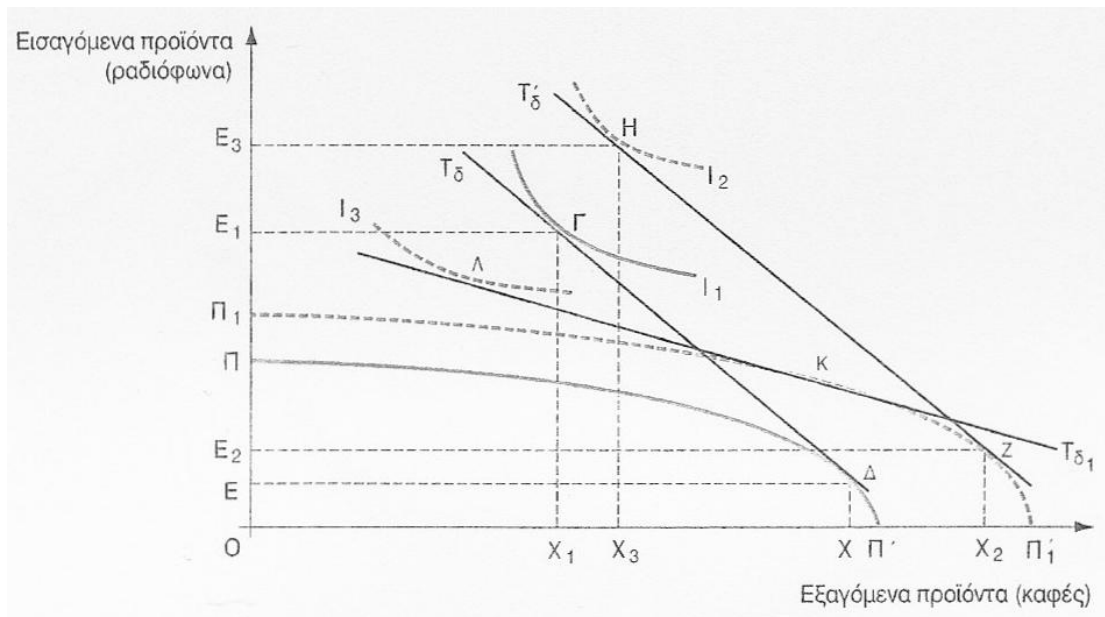
Η στρατηγική της ανοιχτής οικονομίας εξαρτάται από την έκταση και την αποτελεσματική λειτουργία του εξαγωγικού τομέα. Η αποτελεσματικότητα συνδέεται με τον τομέα παραγωγής ο οποίος στηρίζεται η στρατηγική (ορυχεία ή γεωργία) και από τα συγκεκριμένα προϊόντα επιδιώκεται η επέκταση της παραγωγής και των εξαγωγών. Το κάθε προϊόν έχει διαφορετικές συνθήκες παραγωγής και επομένως η προοπτικές που δημιουργούνται μπορεί να είναι πολλές αλλά και μηδενικές παράδειγμα η εξόρυξη ορυκτού χρησιμοποιούνται συντελεστές εντάσεως κεφαλαίου και υψηλές τεχνολογικές τεχνικές, αυτό δημιουργεί χαμηλές θέσεις απασχόλησης αλλά και πιο χαμηλές προοπτικές αφού ο εξοπλισμός θα έρθει από το εξωτερικό με αποτέλεσμα να μην προωθείται η οικονομική μεγέθυνση της χώρας.

Η αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής της ανοικτής οικονομίας θα εξαρτηθεί από το πόσο θα επηρεαστεί το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της χώρας. Αυτό θα εξαρτηθεί κυρίως από της διακυμάνσεις της διεθνούς αγοράς. Σχεδόν όλες η χώρες που συμμετέχουν στην διεθνή αγορά μπορούν να επηρεαστούν ακόμα και σε βαθμό στην σύνθεση και στο ύψος των εισαγωγών και των εξαγωγών, την κίνηση κεφαλαίου και την τιμή του συναλλάγματος. Γι'αυτό και οι χώρες που ακολουθούν στρατηγική ανοιχτής οικονομίας καλά κάνουν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τα στοιχεία της διεθνούς αγοράς. Μια ξαφνική απρόβλεπτη εξέλιξη τέτοιων στοιχείων όχι μόνο μπορεί να διακόψει την ανάπτυξη της χώρας αλλά να την οδηγήσει σε υπερχρέωση και σε αναπτυξιακό πτωχισμό π.χ σημερινή οικονομική κρίση ή όπως συνήθως την μεταφράζουν σαν απαθλιωτική μεγέθυνση.

Θα μπορούσε μια χώρα να επιδεινώσει την οικονομική κατάσταση της επιδιώκοντας οικονομική μεγέθυνση μέσα από την στρατηγική της ανοιχτής οικονομίας. Αυτή η χώρα που μαζί με ένα μικρό αριθμό άλλων χωρών έχουν ένα μεγάλο μερίδιο της διεθνής αγοράς του προϊόντος όπου και επιδιώκουν την επέκταση των εξαγωγών τους. Σε αυτήν την περίπτωση υπάρχει πιθανότητα η αύξηση των εξαγωγών του συγκεκριμένου προϊόντος να επηρεαστεί αρνητικά στην διεθνή αγορά. Αυτή η μείωση της τιμής το βασικού εξαγόμενου προϊόντος (π.χ. πετρέλαιο, καφές) σε αντιπαράθεση με την σταθερότητα των διεθνών τιμών προϊόντων που εισάγονται θα στρέψει εναντίον τους τους όρους εμπορίου των εξαγόμενων και υπέρ των εισαγόμενων. Το αποτέλεσμα της μεταβολής των ορών εμπορίου είναι να μεταβληθούν η ποσότητες εισαγωγών και εξαγωγών της εγχώριας παραγωγής και της κατανάλωσης.

Με την βοήθεια του διάγραμματος 3.6 θα κατανοήσουμε καλύτερα αυτήν την υπόθεση. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας πριν το άνοιγμα της οικονομίας στην διεθνή αγορά είναι η ΠΠ'. Με δεδομένες τις διεθνείς τιμές T_δ η παραγωγή πραγματοποιείται στο σημείο Δ, όπου παράγονται ΟΧ ποσότητες καφέ και ΟΕ ποσότητες ραδιοφώνων. Η χώρα μπορεί να καταναλώνει στο σημείο Γ εξάγοντας XX_1 καφέ και να εισάγει EE_1 ραδιόφωνα.

Διάγραμμα 3.6
Απαθλιωτική μεγέθυνση

Η εφαρμογή της στρατηγικής ανοιχτής οικονομίας εφαρμόζεται επιτυχώς και η χώρα αποφασίζει να αυξήσει την παραγωγή της μετατοπίζοντας την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων στην θέση $\Pi_1\Pi'_1$. Παρατηρούμε ότι στη νέα θέση της η καμπύλη παραγωγής μας δείχνει ότι ο εξαγωγικός τομέας έχει αυξηθεί πολύ περισσότερο από ότι ο τομέας των εισαγωγών και η παραγωγή πραγματοποιείται στο σημείο Z. Στο νέο σημείο παραγωγής μπορούν να εξαχθούν περισσότερες ποσότητες καφέ X_3X_2 και να εισαχθούν E_2E_3 ραδιόφωνα, έτσι ώστε η κατανάλωση να φτάσει στο σημείο H της καμπύλης αδιαφορίας I_2 .

Υποθέτουμε ότι η χώρα που έχει μεγάλο μερίδιο στην διεθνή αγορά, η μεγάλη αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών και παράλληλα της προσφοράς στη διεθνή αγορά θα επηρεαστούν η διεθνείς τιμές του καφέ. Η μεταβολή των διεθνών τιμών θα στρέψει τους όρους εμπορίου εναντίον των εξαγωγών με συνέπεια τη μείωση των τιμών του καφέ σε σχέση με τις τιμές των εισαγωγών (ραδιόφωνα) και επομένως η κλίση της ευθείας T_δ γίνεται $T_{\delta 1}$.

Οι νέες διεθνείς τιμές θα ωθήσουν της επιχείρησης να περιορίσουν την παραγωγή των προϊόντων όπου μειώθηκαν η διεθνείς τιμές (καφές) και να αυξήσουν

την παραγωγή των προϊόντων που έχουν αυξηθεί η διεθνής τιμές (ραδιόφωνα). Το αποτέλεσμα αυτής της στρατηγικής θα είναι η οικονομία να παράγει στο σημείο K όπου σε σχέση με το προηγούμενο σημείο παραγωγής Z φαίνεται αυξημένη η παραγωγή ραδιοφώνου και μειωμένη η παραγωγή καφέ. Με βάση αυτήν την παραγωγή, τις διεθνείς τιμές και της εισαγωγές και εξαγωγές το σημείο κατανάλωσης μπορεί να βρεθεί σε χαμηλότερη καμπύλη αδιαφορίας (I_3) από της αρχικής (I_1) όπως είναι το σημείο Λ. Παρά το ότι προκλήθηκε οικονομική μεγέθυνση που φαίνεται από την μετατόπιση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων προς τα δεξιά, η μεταβολή των ορών εμπορίου είχε ως αποτέλεσμα την αναδιάρθρωση της παραγωγής καθώς και των εισαγωγών-εξαγωγών με αποτέλεσμα να καταναλώνονται λιγότερα προϊόντα από ότι πριν.

Παρατηρήσαμε ότι το μέγεθος μεταβολής των διεθνών τιμών είναι βασικός παράγοντας της παραγωγής. Η δύναμεις που καθορίζουν το μέγεθος αυτό είναι η ζήτηση και η προσφορά των εξαγόμενων προϊόντων στην διεθνή αγορά. Παράδειγμα πολλά προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής έχουν εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης μικρότερη από τη μονάδα, δηλ όσο αναπτύσσονται οι οικονομίες που εισάγουν αυτά τα προϊόντα και αυξάνονται τα εισοδήματά τους η ποσοστιαία αύξηση της ζήτησης θα είναι μικρότερη από την ποσοστιαία αύξηση των εισοδημάτων τους. Άρα η χώρα που εξάγει το προϊόν δεν μπορεί να αναμένει ανάλογη αύξηση της ζήτησης όσο ήταν ο ρυθμός μεγέθυνσης των αναπτυσσόμενων χωρών αλλά μια ζήτηση που αυξάνει με φθίνοντα ρυθμό. Επομένως η στρατηγική επέκταση παραγωγής του συγκεκριμένου προϊόντος θα βασίζεται στον αναμενόμενο ρυθμό αύξησης της ζήτησης του προϊόντος και όχι στον ρυθμό μεγέθυνσης της χώρας εισαγωγής. Η περίπτωση της αύξησης της παραγωγής εξαγωγικών προϊόντων και της διεθνούς προσφοράς θα οδηγήσει στην μείωση της τιμής των εξαγωγών, θα περιορίσει το ρυθμό των συναλλαγματικών εισροών με αρνητικές συνέπειες στην χρηματοδότηση των εισαγωγών στην ανάγκη της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας.

Εκτός από τον παράγοντα παγκόσμια ζήτηση ένας άλλος που δημιουργεί προβλήματα για της φτωχές χώρες είναι η διεθνής πτώση της αγοράς και η ύφεση. Για της υπανάπτυκτες χώρες με εξαγωγικό προσανατολισμό η αρνητικές επιπτώσεις από την ύφεση της διεθνούς οικονομίας πηγάζουν από την αγορά εμπορευμάτων και

από την αγορά χρήματος. Πριν από τριάντα χρόνια είχαν να αντιμετωπίσουν μια τέτοια κατάσταση η παγκόσμια κοινότητα. Η ύφεση της περιόδου και η μειωμένη ζήτηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής από της ανεπτυγμένες χώρες είχαν αρνητική επίδραση στις διεθνείς τιμές αυτών των προϊόντων. Σημείωση στην δεκαετία του 1970 παρουσιάστηκε σταδιακή αύξηση της παραγωγικότητας και της προσφοράς αυτών των προϊόντων λόγω της χρήσης προηγμένων τεχνικών παραγωγής (φυτοφάρμακα, σπόροι, λιπάσματα). Μέσα στην δεκαετία του 1980 μειώθηκαν η διεθνείς τιμές έως και 50% λόγω της περιορισμένης ζήτησης και της αυξημένης προσφοράς. Η σημαντικότερη συνέπεια που θα υποστούν η υπανάπτυκτες χώρες από την μείωση των τιμών είναι ότι θα αποστερηθούν τεράστια ποσά πολύτιμου για την οικονομική τους ανάπτυξη συναλλάγματος. Όλες αυτές η εξελίξεις στην αγορά εμπορευμάτων και η μείωση των συναλλαγματικών εισπράξεων οδηγούν στην μεταβολή της αγοράς χρήματος. Συνήθως η χώρες που έχουν να αντιμετωπίσουν τέτοια προβλήματα αναγκάζονται να προσφύγουν στον εξωτερικό δανεισμό για να καλύψουν της ανάγκες τους σε συνάλλαγμα. Η αποπληρωμή αυτού του δανείου στηρίζεται στην προοπτική ότι η ανάπτυξη του εξαγωγικού τομέα θα συντελέσει στην εισροή του απαιτούμενου συναλλάγματος για την εξόφληση τους. Το αποτέλεσμα της μείωσης των συναλλαγματικών εισπράξεων που αναφέραμε ήταν να γίνει σχεδόν αδύνατη η αποπληρωμή των δανείων όπου αυτό οδηγεί σε επιπλέον επιβαρύνσεις και στην συνεχή αύξηση του εξωτερικού χρέους λόγω της κεφαλαιοποίησης των τόκων και των νέων δανείων για την κάλυψη των παλαιών. Το αποτέλεσμα του μεγάλου εξωτερικού χρέους είναι να περιοριστούν τα χρηματοπιστωτικά μέσα για εισαγωγές. Αυτός ο περιορισμός επηρεάζει αρνητικά την εισαγωγή καταναλωτικών προϊόντων και την εισαγωγή επενδυτικών προϊόντων σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, με λίγα λόγια περιορίζονται οι δυνατότητες εισαγωγής μέσων παραγωγής, τεχνολογίας και άλλων εισροών που βοηθούν στην οικονομική ανάπτυξη και ειδικά στον εξαγωγικό τομέα.

Συμπεραίνουμε ότι κάτω από ορισμένες συνθήκες η εξωστρέφεια μιας οικονομίας εκτός από την αύξηση των συναλλαγματικών εισπράξεων μπορεί να την οδηγήσει σε μια διαδικασία συνεχούς δανειοδότησης με αποτέλεσμα την υπερχρέωση, δηλαδή η επέκταση του εξαγωγικού τομέα για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας μπορεί να μετατραπεί σε διόγκωση του εξωτερικού χρέους. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για της χώρες που στηρίζουν την οικονομική

ανάπτυξη τους στις εξαγωγές εκείνων των προϊόντων που έχουν το συγκριτικό πλεονέκτημα και ιδιαίτερα όταν δεν μπορούν να προσαρμόσουν την παραγωγή του εξαγωγικού τομέα ανάλογα με της συνθήκες ζήτησης που επικρατούν στην διεθνή αγορά.

3.7. ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Είδαμε πιο πάνω ότι αν πετύχει η στρατηγική ανοιχτής οικονομίας θα βοηθήσει στην εισροή συναλλαγματικών πόρων όπου είναι σημαντική για μια υπανάπτυκτη χώρα. Η πραγματικότητα έχει αποδείξει ότι μπορεί και να συμβεί το αντίθετο αφού η απότομη αύξηση των εξαγωγών παρασύρει τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα σε αλόγιστες επενδύσεις και δαπάνες.

Η χώρα στην οποία παρατηρήθηκε αυτό το φαινόμενο για πρώτη φορά είναι η Ολλανδία γι' αυτό πήρε και αυτή την ονομασία. Όταν ανακαλύφθηκε το φυσικό αέριο στην Ολλανδία άρχισε απότομα η μαζική εξαγωγή του με συνέπεια να μειωθεί η ανταγωνιστικότητα της χώρας διεθνώς και η μη ισόρροπη μεγέθυνση όλων των κλάδων. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε στην δεκαετία του 1970 όταν πολλές χώρες (Μεξικό, Καμερούν, Γκαμπόν, Νιγηρία κ.λ.π.), με την ανατίμηση του πετρελαίου προσπάθησαν να επιταχύνουν την οικονομική μεγέθυνση στηριζόμενη στις μεγάλες εισροές συναλλαγματικών πόρων και στην αύξηση των εσόδων από εξαγωγές και φόρους. Όμως η πολιτική αυτή είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των άλλων βιομηχανικών κλάδων και της οικονομίας όπου και δημιουργήθηκαν νέοι φραγμοί στην οικονομική μεγέθυνση αυτών των χωρών.

Όλο αυτό ξεκινά από την απότομη και ταχύρυθμη εισροή συναλλάγματος όπου συνήθως προέρχεται από την αύξηση των εξαγωγών προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής όπως πετρέλαιο ή άλλων φυσικών πόρων ή και από την εισροή κεφαλαίων. Για να ελέγξουμε ποια γεγονότα προκαλούν το φαινόμενο της ολλανδικής ασθένειας. Υποθέτουμε ότι η αξία των εξαγωγών μιας χώρας αυξάνεται από την ανατίμηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου. Από την αύξηση των εξαγωγών πετρελαίου θα υπάρξει αύξηση των εισοδημάτων αυτών που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή πετρελαίου. Φυσικά από αυτήν την συναλλαγή

θα προκύψαν και έσοδα στο κράτος από φόρους εισοδήματος ή από την συμμετοχή τους στις πετρελαϊκές επιχειρήσεις. Η συνεχής εισροή συναλλαγματικών πόρων και η αυξημένες εξαγωγές θα δημιουργήσουν πλεόνασμα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών.

Η πρώτη συνέπεια από την αύξηση των συναλλαγματικών πόρων είναι η ανατίμηση της αξίας του εθνικού νομίσματος, έστω του ευρώ (π.χ από 1 ευρώ το δολάριο σε 0,8 ευρώ το δολάριο). Η ανατίμηση του εθνικού νομίσματος θα έχει ως συνέπεια οι υπόλοιπες εξαγωγές της χώρας να χάσουν την ανταγωνιστικότητα τους στη διεθνή αγορά αφού η ξένοι καταναλωτές θα είναι πλέον αναγκασμένοι να πληρώνουν περισσότερα δολάρια για να αγοράσουν τον ίδιο όγκο εμπορευμάτων, παράδειγμα μια σοκολάτα αξίας 1 ευρώ πωλείται στην διεθνή αγορά πριν την ανατίμηση της προς 1 δολάριο. Μετά την ανατίμηση της αξίας του ευρώ από 1 ευρώ σε 0,80 ευρώ το δολάριο η ίδια η σοκολάτα θα πωλείται προς 1,25 δολάρια.

Αναμενόμενο μετά από αυτές της συνθήκες να μειωθεί η παραγωγή του εξαγωγίμου προϊόντος αφού θα είναι δύσκολη η πώληση του στις διεθνείς αγορές. Αν αυτή η περίπτωση διαρκέσει σε μακροχρόνια ορίζοντα ίσως η επιχειρηματίες της εισαγόμενης χώρας να στραφούν στην υποκατάσταση αυτού του εισαγόμενου προϊόντος αφού έγινε ακριβότερο. Σε βραχυχρόνια περίοδο δεν είναι εφικτό αυτή η αναδιάρθρωση της παραγωγής. Έτσι το πιο πιθανό είναι η ανατιμήσει του νομίσματος να οδηγήσει στην μείωση της παραγωγής και την αύξηση της ανεργίας.

Ακόμη ένα σοβαρό πρόβλημα από την ταχύρυθμη αύξηση της εισροής συναλλαγμάτων είναι η αύξηση της εγχώριας ζήτησης. Όπως είδαμε πιο πάνω η αύξηση των εξαγωγών πετρελαίου θα φέρει αύξηση των εισοδημάτων του ιδιωτικού τομέα και των εισπράξεων του δημοσίου. Και στις δυο περιπτώσεις θα αυξηθεί η δημόσια και ιδιωτική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες. Για το δημόσιο είναι μια ευκαιρία να κάνει δημόσιες επενδύσεις αφού αυξάνονται τα έσοδα και η συναλλαγματική πόροι. Αυτές η δημόσιες επενδύσεις μπορεί να είναι α) σε τρέχουσες καταναλωτικές δαπάνες με σκοπό την επέκταση της παραγωγής του πετρελαίου β) σε βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής της χώρας και γ) σε αύξηση των μισθών του δημοσίου τομέα. Όλες αυτές η δαπάνες εκτός από την προώθηση των

προοπτικών της οικονομικής μεγέθυνσης βελτιώνουν και την εικόνα της κυβέρνησης προς τους ψηφοφόρους της.

Συνήθως αυτές η δημόσιες επενδύσεις γίνονται από δάνεια αφού η προοπτικές που ανοίγονται από την συνεχή εξαγωγή πετρελαίου ήταν να αυξάνουν την δανειοληπτική ικανότητα της χώρας. Στην δεκαετία του 1970 πολλές χώρες αύξησαν της εξαγωγές τους, επέκτειναν της δημόσιες δαπάνες κατά πολύ περισσότερο από το όριο των εσόδων και το κάλυπταν με δάνεια από το εξωτερικό. Η εφαρμογή αυτής της πολιτικής η οποία είναι απότομη και αλόγιστη η αύξηση των δημόσιων δαπανών δημιουργεί συνθήκες υπερβάλλουσας ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες. Αν και μερικές δαπάνες δεν αυξάνουν άμεσα την προσφορά των προϊόντων στα οποία καταναλώνονται τα εισοδήματα που δημιουργούνται από την υπερβολική ζήτηση δημιουργεί πληθωρισμό.

Η απότομη αύξηση των εξαγωγών, των δημοσίων δαπανών, των εισοδημάτων και της ζήτησης δεν σταματούν στην αύξηση του πληθωρισμού αλλά και στην μείωση της πραγματικής τιμής συναλλάγματος. Συγκεκριμένα η πραγματική τιμή συναλλάγματος προσδιορίζεται από την σχέση : $ΠΤΣ = ΟΤΣ \cdot P\delta / P\epsilon$ όπου ΟΤΣ η ονομαστική τιμή του συναλλάγματος, $P\delta$ ο δείκτης τιμών στην εγχώρια αγορά και $P\epsilon$ ο δείκτης τιμών στην εγχώρια αγορά. Σύμφωνα με αυτή την σχέση αν η $ΟΤΣ = 1$ ευρώ το δολάριο, $P\delta = 100$ και $P\epsilon = 100$ τότε η πραγματική τιμή του συναλλάγματος θα είναι 1 ευρώ το δολάριο.

Η πιο πάνω σχέση είναι εύκολο να διαπιστωθεί ότι η αύξηση του εγχώριου πληθωρισμού θα σήμαινε αύξηση του εγχώριου δείκτη τιμών, έστω από $P\epsilon = 100$ σε $P\epsilon = 125$ που θα έχει ως συνέπεια την μείωση της πραγματικής τιμής του συναλλάγματος σε 0,8 ευρώ το δολάριο. Η μείωση της πραγματικής τιμής του συναλλάγματος η οποία ισοδυναμεί με ανατίμηση του εθνικού νομίσματος θα έχει επιβαρυντικές συνέπειες για τους εξαγωγικούς κλάδους επειδή θα περιοριστεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα με αποτέλεσμα να μειωθούν η εξαγωγές και ο όγκος παραγωγής. Επίσης η μείωση των πωλήσεων θα οδηγήσει της επιχειρήσεις στην αδυναμία πληρωμής των δανείων τους. Η όλη διαδικασία μπορεί να φέρει την οικονομία της χώρας σε ύφεση και ανεργία.

Βασική αιτία για όλα αυτά ο εγχώριος πληθωρισμός που υπερέβη των διεθνών. Πιο συγκεκριμένα ας υποθέσουμε ότι η συναλλαγματική ισοτιμία είναι 1 ευρώ το δολάριο και ότι η διεθνής τιμή μιας σοκολάτας είναι 1 δολάριο. Αν το κόστος παραγωγής της σοκολάτας εγχώρια είναι 0,80 ευρώ τότε από την πώληση της στη διεθνή αγορά θα υπάρξει συναλλαγματική εισροή ενός δολαρίου και ο παραγωγός θα εισπράξει ένα ευρώ πραγματοποιώντας έτσι κέρδος 0,20 ευρώ. Έστω τώρα ότι με την ίδια ονομαστική τιμή συναλλάγματος αυξάνει ο εγχώριος πληθωρισμός κατά 50%. Αυτό σημαίνει ότι το κόστος παραγωγής της σοκολάτας θα αυξηθεί κατά 50% και αντι για 0,80 ευρώ θα κοστίζει $0,80 \times 1,50 = 1,20$ ευρώ. Με βάση αυτά τα δεδομένα και εφόσον η ονομαστική ισοτιμία ευρώ/δολάριο δεν έχει μεταβληθεί, η πώληση της σοκολάτας στην διεθνή αγορά θα φέρει στη χώρα και πάλι ένα δολάριο και ο παραγωγός θα εισπράξει 1 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ο παραγωγός αντι για κέρδη θα έχει ζημιές της τάξης του 0,20 ευρώ επειδή η τιμή πώλησης παρέμεινε στα ίδια διεθνή επίπεδα ενώ το κόστος παραγωγής της σοκολάτας ανέβηκε στο 1,20 λόγω πληθωρισμού. Αφού δεν υπάρχουν κέρδη αλλά ζημιές ο παραγωγός θα αναγκαστεί να μειώσει την παραγωγή του σε ότι μπορεί να πουλήσει εγχώρια όπου η τιμή της σοκολάτας θα έχει αυξηθεί 50% λόγω του πληθωρισμού.

Θα μπορούσαν να αποφευχθούν η πιο πάνω αρνητική εξέλιξη της ολλανδικής ασθένειας αν η κυβέρνηση απέτρεπε τον πληθωρισμό και την αύξηση της πραγματικής τιμής του συναλλάγματος. Θα μπορούσε να επιτευχθεί αυτό αν συγκρατούσε της δημόσιες δαπάνες και αν υποτιμούσε το εθνικό νόμισμα. Ένας τρόπος να συγκρατήσουμε τον πληθωρισμό είναι να αποταμιευτή ένα μέρος από τα δημόσια έσοδα και να γίνει μια λογική χρήση και κατανομή του υπόλοιπου κατά τομέα και κλάδους παραγωγής. Εκτός από της πιο πάνω αλλαγές χρειάζεται να γίνει ένας περιορισμός των δημοσίων δαπανών στα όρια των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας και η κατεύθυνση τους σε υψηλής παραγωγικότητας και άμεσης απόδοσης τα έργα. Ταυτόχρονα θα πρέπει από την αρχή της αύξησης των εξαγωγών και της απότομης εισροής συναλλαγματικών πόρων να ακολουθηθεί μια πολιτική υποτίμηση του νομίσματος αποφεύγοντας την υπερτίμηση του και να περιοριστεί η αύξηση της πραγματικής τιμής συναλλάγματος ελέγχοντας της εγχώριες τιμές των προϊόντων.

Αυτά τα μέτρα πολιτικής ακολούθησαν μερικές χώρες όπως η Ινδονησία η οποία βρέθηκε ξαφνικά κάτω από συνθήκες απότομης αύξησης εξαγωγών πετρελαίου

και εισροής συναλλάγματος αλλά δεν παρασύρθηκαν από της ευκαιρίες για σύντομη και ευκαιριακή δημοσιονομική επέκταση. Με αυτήν την πολιτική κατάφεραν να αποφύγουν της αρνητικές συνέπειες της ολλανδικής ασθένειας και να προωθήσουν τις παραγωγικές δυνατότητες τους και την οικονομική μεγέθυνση. .

Κεφάλαιο 4

Διεθνές Εμπόριο και Οικονομική Ανάπτυξη

4.1. ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Έχει παρατηρηθεί καλύτερη χρήση των παραγωγικών χώρων στις χώρες που συμμετέχουν στο Διεθνές εμπόριο. Λόγω της ζήτησης για των δικών τους προϊόντων εξειδικεύτηκαν στην παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος και αύξησαν την παραγωγή του με αποτέλεσμα την βελτίωση της ευημερίας του ανθρώπου που ζει στην χώρα. Όμως οι χώρες που δεν έχουν στην διάθεση τους κάποιο απόλυτο πλεονέκτημα σε κάποιο προϊόν (χαμηλό κόστος ή εξειδίκευση προϊόντος) έχουν πρόβλημα στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη τους. Σε αυτή την κατάσταση είναι πάντα οι φτωχές χώρες ή οι αναπτυσσόμενες χώρες σε σχέση με της ανεπτυγμένες χώρες ή λεγόμενες βιομηχανικές χώρες.

Βάση των παρακάτω θεμάτων που θα αναλύσουμε αλλά και της ιστορίας τα συμπεράσματα και η κλασσικές θεωρίες που είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι πιο αποδεκτά στην οικονομική μεγέθυνση μιας ανεπτυγμένης χώρας και όχι στην περίπτωση των αναπτυσσόμενων χωρών

4.2. Ο ΦΑΥΛΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ Η ΧΑΜΗΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο πίνακας 4.1 δείχνει ότι με βάση το κατά κεφαλήν εισόδημα ως συμβατικό κριτήριο ευημερίας, το 70% του γήινου πληθυσμού ανήκει στις αναπτυσσόμενες χώρες. Κοινό χαρακτηριστικό των χωρών αυτών είναι ότι η κύρια παραγωγή τους είναι στον πρωτογενή τομέα⁷.

Δυστυχώς αυτός ο τομέας έχει δείξει οριακή βελτίωση όπως θα την δούμε και στον πίνακα 4.2.

⁷ Θεόδωρος Α. Σκουντζός, Οικονομική Ανάπτυξη, Αθήνα 2005, κεφ10 σελ 350-353

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ**

Χώρα – Περιοχή	Πληθυσμός (εκατομμύρια) 2007	ΑΕΠ (κατά κεφαλή σε \$) 2007
Χώρες χαμηλού εισοδήματος*	1,295.74	1,494
Χώρες μέσου εισοδήματος**	<u>4,259.97</u>	5,952
Χώρες χαμηλού και μέσου εισοδήματος	<u>5,555.71</u>	4,911
- Ανατολική Ασία και Ειρηνικός	1,914.11	4,937
- Ευρώπη και Κεντρική Ασία	445,130.000	11.115
- Λατινική Αμερική και Καραϊβική	562.780.000	9,321
- Μέση Ανατολή και Β. Αφρική	313.430.000	7,385
- Νότια Ασία	1,520.420.000	2,537
- Αφρική νότια της Σαχάρας	799.830.000	1,870
- Κίνα	1.319.980.000	5,370
- Ινδία	1.123.371.000	2,740
Χώρες υψηλού εισοδήματος***	1,056.33	26710
Σύνολο Κόσμου	6,612.040.000	9852

Πηγή: World Bank, World Development Report, 2008

* \$ 786 ή λιγότερα.

** χαμηλότερο μέσο εισόδημα \$786 - \$3125. Υψηλότερο μέσο εισόδημα \$3126 - \$9655.

*** \$9625 και άνω.

**Πίνακας 4.2.
Διάρθρωση Προϊόντος στις Αναπτυσσόμενες Χώρες
(Προστιθέμενη Αξία ως % του ΑΕΠ), 2006**

Χώρα - Περιοχή	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Χώρες χαμηλού εισοδήματος	26	29	45
Χώρες μέσου εισοδήματος	9	37	51
Χώρες χαμηλού και μέσου εισοδήματος	2	26	72
- Ανατολική Ασία και Ειρηνικός	12	47	41
- Ευρώπη και Κεντρική Ασία	7	34	59
- Λατ. Αμερική και Καραϊβική	6	31	63
- Νότια Ασία	19	29	53
- Αφρική νότια της Σαχάρας	16	31	52
Σύνολο Κόσμου	3	28	69

Πηγή: World Bank, World Development Report, 2008

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν η αναπτυσσόμενες χώρες και που ακόμα δεν έχει λυθεί είναι το λεγόμενο << Φαύλος Κύκλος >> της οικονομικής ανεπάρκειας. Καμία χώρα εκτός από την Κίνα δεν έχει καταφέρει αν εισέλθει στις

ανεπτυγμένες χώρες τα τελευταία χρόνια. Νέο βιομηχανοποιούμενες χώρες της Νοτιανατολικής Ασίας όπως Σιγκαπούρη, Dubai και Ινδία έχουν κάνει αξιοθαύμαστη πρόοδο τα τελευταία χρόνια και διεκδικούν θέση στις ανεπτυγμένες χώρες.

Ο φαύλος κύκλος της οικονομικής δυσπραγίας των αναπτυσσόμενων χωρών ξεκινά από την σχετική ανεπάρκεια του συντελεστή << κεφαλαίου >>. Η ποσοτική και ποιοτική ανεπάρκεια του κεφαλαίου έχει πραγματικά καίρια σημασία και χαρακτηρίζει όλες σχεδόν τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ανεπάρκεια του κεφαλαίου υπονοεί χαμηλή αποδοτικότητα στην παραγωγή και, επομένως χαμηλά κατά κεφαλήν εισοδήματα. Τα χαμηλά εισοδήματα σημαίνουν περιορισμένα περιθώρια αποταμιεύσεων ενώ οι χαμηλές αποταμιεύσεις υπονοούν με την σειρά τους περιορισμένες επενδύσεις. Και έτσι επιστρέφουμε στην αρχή του φαύλου κύκλου δηλαδή στην ανεπάρκεια του πραγματικού κεφαλαίου.

Ένα ακόμα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι η ανισορροπία στον εξωτερικό τομέα με μόνιμη συνήθως παθητικότητα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Ενώ η χώρες αυτές εξάγουν προϊόντα σε πολύ μικρό βαθμό η ανάγκη τους για συνάλλαγμα είναι αρκετά μεγάλες. Γι' αυτό καταφεύγουν στον εξωτερικό δανεισμό για την ικανοποίηση των συναλλαγματικών αναγκών τους όπου το έχουν χρησιμοποιήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η μεγάλη ύφεση και η στασιμότητα της οικονομικής ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών ήταν το αποτέλεσμα από το μεγάλο χρέος που είχαν η χώρες αυτές ενώ το χάσμα της απόστασης από τις ανεπτυγμένες χώρες όλο και μεγάλωνε.

Στις πρώτες δεκαετίες της μεταπολεμικής περιόδου οι βιομηχανικές χώρες πραγματοποιούσαν ποσοστά οικονομικής μεγέθυνσης μεγαλύτερα από αυτά των αναπτυσσόμενων χωρών. Στον πίνακα 4.3. βλέπουμε ότι στην τριακονταετία 1950-85 εξαιρούμενης της Ασίας για την περίοδο 1977-85 τα ποσοστά αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος στις βιομηχανικές χώρες είναι μεγαλύτερα από της αναπτυσσόμενες χώρες. Σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε ότι η βελτίωση αυτή δεν περιλαμβάνει όλες τις περιοχές της υδρογείου. Μετά το 1985 έχουμε ασύμμετρη μεγέθυνση με ορισμένες περιοχές της Αφρικής της Ευρώπης και Μέσης Ανατολής να έχουν μηδενική ή και αρνητική μεγέθυνση. Ωστόσο τα ποσοστά και η μεσοί όροι μας βοηθούν να συγκρίνουμε περιοχές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3
Πραγματικό Κατά Κεφαλή Εισόδημα στις
Βιομηχανικές και Αναπτυσσόμενες Χώρες 1950 – 1985
(Μέσο ετήσιο ποσοστό αύξησης)

	1950-60	1960-70	1977-85
Βιομηχανικές Χώρες	2,8	3,6	2
Αναπτυσσόμενες Χώρες	2,3	2,5	2,1
Κατά Περιοχή			
Αφρική			-0,82
Ασία			4,9
Ευρώπη & Μέση Ανατολή			-1,1
Δυτικό Ημισφαίριο			0,9

Πηγή: World Bank, World Development Report

Το αξιοσημείωτο είναι ότι η ρυθμοί αύξησης του ακαθάριστου προϊόντος είναι μεγαλύτερος από της ανεπτυγμένες χώρες ταυτόχρονα όμως οι φτωχές χώρες έχουν μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης του πληθυσμού από της βιομηχανικές χώρες. Στον πίνακα 4.4 βλέπουμε ο πληθυσμός για την περίοδο 2000-2007 να αναπτύσσεται με διπλάσιο ρυθμό από της ανεπτυγμένες χώρες όμως δεν μπορούμε να πούμε και το ίδιο για το κατά κεφαλήν εισόδημα που αντιθέτως αυξάνεται αλλά με μικρότερο ποσοστό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4
Οικονομική και Πληθυσμιακή Μεγέθυνση
(Μέσο ετήσιο ποσοστό αύξησης)

Χώρα - Περιοχή	Μεγέθυνση κατά κεφαλή εισοδήματος		Πληθυσμός 2000 – 07
	2000	2001 - 2007	
Χώρες χαμηλού εισοδήματος	3.8	6.5	2,1
Χώρες μέσου εισοδήματος	5.4	7.9	0,9
Ανατολική Ασία και Ειρηνικός	7.6	10.5	0.8
Ευρώπη και Κεντρική Ασία	6.8	6.8	0.5
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	6,6	4.9	1.2
Μέση Ανατολή και Β. Αφρική	3.2	5.8	1.7
Νότια Ασία	4.3	8.5	1.4
Αφρική νότια της Σαχάρας	3.6	6.2	2,4
Κίνα	8.4	11.9	0.6
Ινδία	4.0	9.0	1,2
Χώρες υψηλού εισοδήματος	3.8	8.6	0,7

Πηγή: World Bank, World Development Report, 2008

Το κυριότερο πρόβλημα που είναι αντιμέτωπες εδώ και πολλά χρόνια η αναπτυσσόμενες χώρες είναι ο πληθωρισμός και με συνδυασμό την υψηλή ανεργία και μεγάλα ελλείμματα χρέους κάνουν πιο δύσκολο το έργο της Οικονομικής Ανάπτυξης για μια χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4,5
Πληθωρισμός στις Βιομηχανικές και Αναπτυσσόμενες Χώρες

	1977 - 86	1990	1994
Βιομηχανικές Χώρες	7,3	5	2,4
Αναπτυσσόμενες Χώρες	26,1	61,7	48
Κατά Περιοχή			
Αφρική	15,7	16,3	33,6
Ασία	7,5	6,6	13,7
Ευρώπη & Μέση Ανατολή	2,4	2,2	32,3
Δυτικό Ημισφαίριο	69,3	444,8	225,8

Πηγή: World Bank, World Development Report

4.3. Η ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ

Η αναπτυσσόμενες χώρες βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο στις διεθνείς συναλλαγές αλλά και στις εισαγωγές και εξαγωγές. Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο η εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών ήταν μειωμένες σε σχέση με το σύνολο των παγκοσμίων εξαγωγών. Στην δεκαετία του '50 το ποσοστό αυτό ήταν 30% ενώ στην δεκαετία του '70 είχε μειωθεί στο 20%.

Στην δεκαετία του 1990 η εξαγωγές τους ήταν συγκρίσιμες με τους βιομηχανικές χώρες αλλά αν λάβουμε υπόψην τους εξαγωγές των φτωχών χωρών τότε αυτό αλλάζει τα ποσοστά τους τα κάτω. Στην δεκαετία 1980 και 1990 αυξητική τάση εξαγωγών από τους νέο βιομηνοποιούμενες χώρες τους νοτιανατολικής Ασίας.

Ο πρωτογενής τομέας είναι η κύρια πηγή εξαγωγικών προϊόντων των αναπτυσσόμενων χωρών. Δυστυχώς για αυτές τους χώρες μεγαλύτερη ζήτηση είχαν τα βιομηχανικά προϊόντα ενώ η σχετική σημασία των αγροτικών προϊόντων είχε μειωθεί. Να αναφέρουμε ότι μια μέση αναπτυσσόμενη χώρα κατέχει στο ενεργητικό τους ένα πολύ μικρό αριθμό εξαγωγικών προϊόντων, από αυτά τα λίγα γεωργικά

προϊόντα εισρέουν το 80% των συναλλαγματικών εσόδων. Λίγες είναι η αναπτυσσόμενες χώρες που κατάφεραν να διεισδύσουν στις αγορές των ανεπτυγμένων χωρών με τα βιομηχανικά προϊόντα τους.

4.3.1. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μεταπολεμικά τους υποανάπτυκτες χώρες χάραξαν οικονομική πολιτική με στόχο στην αναμόρφωση των οικονομιών τους διαμέσου της εκβιομηχάνισης. Ταυτόχρονα με την απόφαση είχαν προσφύγει και σε μέτρα προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο.

Τα μέτρα που λάβανε αυτές η χώρες όχι μόνο δεν βοηθούσε το σκοπό τους εκβιομηχάνισης αλλά επιδείνωσε σε αρκετά μεγάλο βαθμό το πρόβλημα τους παθητικότατος του ισοζυγίου πληρωμών. Μετά από αυτό κατάλαβαν ότι για να επιτύχουν την εκβιομηχάνιση και οικονομική ανάπτυξη πρέπει να δώσουν σημασία στην βελτίωση, ποιοτικά και ποσοτικά του εξαγωγικού τους εμπορίου, έτσι έπρεπε η χώρες αυτές να κάνουν αλλαγές στην σύνθεση των εξαγωγών τους. Τους είδαμε πιο πάνω η χώρες αυτές εξάγουν προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής γι' αυτό και ήταν αποφασισμένες πια ότι ήταν σημαντική η αύξηση των εξαγωγικών βιομηχανικών προϊόντων.

Το σκεπτικό έχει ως ακολούθως: Λοιπόν η αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων θα εξασφαλίσει σταθερότερη εισροή συναλλάγματος. Η αύξηση των συναλλαγματικών πόρων θα επιτρέψει την αύξηση των εισαγωγών σε κεφαλαιουχικά αγαθά. Στη συνέχεια η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής δυναμικότητας του εξωτερικού τομέα της οικονομίας θα οδηγήσει στην βελτίωση της αποδοτικότητας του και επομένως στην παραπέρα αύξηση των εξαγωγών, με τη σειρά τους θα αυξήσουν την εισαγωγική δυνατότητα της χώρας. Τώρα γεννιέται το ερώτημα αν μια υπανάπτυκτη χώρα μπορεί να βάλει τον πιο πάνω μηχανισμό οικονομικής ανάπτυξης σε κίνηση.

Η πιο πάνω αλυσίδα ανάμεσα στους βιομηχανικές εξαγωγές και την παραγωγικότητα είναι πιο άμεση. Φυσικά είναι πολύ δύσκολο να εισέλθουν

βιομηχανικά προϊόντα αναπτυσσόμενων χωρών στην αγορά ανεπτυγμένων χωρών, έτσι για αρχή καλό θα ήταν η αναπτυσσόμενες χώρες να είχαν κάποια πλεονεκτήματα τους παράδειγμα δασμολογικές προτιμήσεις στα προϊόντα που εξάγουν. Έτσι με αυτόν τον τρόπο η χρησιμοποίηση του προϊόντος θα οδηγήσει σε αύξηση τους παραγωγικότητας και έτσι αναμένεται αύξηση των εξαγωγών.

Την πιο πάνω επιχειρηματολογία θα την αποδείξουμε και με ένα παράδειγμα τους Ιαπωνίας όπου στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αποφάσισε να δώσει έμφαση στην βαριά βιομηχανία. Στην περίοδο 1907-1920 η εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών ήταν 77% και 86%. Τους στην διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου δεν είχε πάρει μέρος στις εχθροπραξίες αλλά ήταν ο κυριότερος προμηθευτής εφοδίων και βιομηχανικών προϊόντων των συμμάχων αλλά και ουδέτερων κρατών.

4.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΕΞΑΓΩΓΩΝ Ή ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Στα παλιά χρόνια η αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετώπιζαν πρόβλημα επιλογής αναπτυξιακής πολιτικής, να αυξήσουν την ποσότητα παραγωγής και την ποιότητα του προϊόντος ώστε να εξάγουν προϊόντα ή να αρχίσουν να παράγουν προϊόντα που εισάγουν για να καλύψουν τους εισαγωγές τους. Αν μια χώρα μπορούσε να υποκαταστήσει αποτελεσματικά και σε ικανοποιητικό βαθμό τους εισαγωγές τότε τα χαμηλά ποσοστά εξαγωγών δεν θα ήταν σοβαρό πρόβλημα στην αναπτυξιακή πολιτική.

Στην δεκαετία του 1950 αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες εφάρμοσαν την στρατηγική τους δασμολογικής πολιτικής για αναπτυξιακούς σκοπούς. Είχαν προγραμματίσει τη δημιουργία βιομηχανίας αλλά σε κλάδους που δεν απαιτούσε εντατική χρήση κεφαλαίου και τεχνολογίας. Τους η συγκεκριμένη στρατηγική δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τους λόγους που θα αναφερθούμε παρακάτω.

Βασικά για τη δημιουργία ανταγωνιστικής βαριάς βιομηχανίας πρέπει να υπάρχει κατάλληλος εξοπλισμός και βιομηχανική υποδομή. Η χώρες που νόμιζαν ότι θα επιδιώξουν βαριά βιομηχανία μόνο με ένταση κεφαλαίου αντάξιου των ανεπτυγμένων χωρών το αποτέλεσμα ήταν διπλά αρνητικό. Πρώτων η βιομηχανική παραγωγή ήταν αναποτελεσματική και δεύτερον το αποταμιευτικό δυναμικό των χωρών αυτών δεν επαρκούσε για εναλλακτικές πιο αποδοτικές λύσεις. Ένα άλλο πρόβλημα που είχαν να αντιμετωπίσουν οι νέο βιομηχανοποιούμενες χώρες ήταν α) οργανωτική δομή και η μη τεχνολογική υποδομή. Το μόνο συγκριτικό πλεονέκτημα που είχαν οι χώρες αυτές ήταν το σχετικά φτηνό εργατικό.

Λίγο πιο μετά όταν η χώρες αυτές έπρεπε να εισάγουν συμπληρωματικές μονάδες παραγωγής για τα προϊόντα τους ήρθαν σε αντίθεση με την στρατηγική που επέλεξαν τους δασμολογικής προστασίας. Γι' αυτό και τα τελευταία χρόνια βλέπουμε να γίνεται συναρμολόγηση εισαγόμενων τμημάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες λόγω τους σχετικά φτηνής εργασίας. Η συγκεκριμένη παραγωγική διαδικασία είναι αντιοικονομική αφού η δασμολογική προστασία είναι πολύ μικρή γιατί δασμολογείται μόνο ένα μέρος του προϊόντος που εισάγεται για συναρμολόγηση. Τα οφέλη τους οικονομίας στην απασχόληση όσο και στην αύξηση του προϊόντος ήταν περιορισμένα αφού η προστιθέμενη αξία για την παραγωγή αυτού του είδους ήταν μικρή.

Ένας σοβαρός λόγος που ήταν ενάντια τους προστατευτικής πολιτικής ήταν το μικρό μέγεθος τους αγορές στη μέση αναπτυσσόμενη χώρα, δηλαδή είναι κάποια προϊόντα όπου για να επιτευχθεί χαμηλό κατά μονάδα κόστος χρειάζεται να παραχθεί τους μεγάλος αριθμός μονάδων του προϊόντος ώστε να απορροφηθεί από την αγορά αλλά αν η αγορά δεν είναι αρκετά μεγάλη δεν θα επιτρέψει την άριστη παραγωγή του προϊόντος. Τους από την άλλη όψη του νομίσματος η εκβιομηχάνιση με εξαγωγικό προσανατολισμό αποτελεί μια εναλλακτική λύση και με αρκετές προοπτικές για ανάπτυξη αφού η πρόσφορα προϊόντος θα είναι μεγαλύτερη και θα οδηγήσει σε πιο αποτελεσματική παραγωγή. Για τους μικρές και φτωχές χώρες με την πολιτική τους ανοικτής αγοράς τους δίνεται η δυνατότητα να αυξήσουν το μέγεθος τους αγορές. Ένα άλλο πλεονέκτημα τους συγκεκριμένης στρατηγικής είναι ότι μπορούν να επιτευχθούν υψηλά ποσοστά οικονομικής μεγέθυνσης. Η ιστορία το επιβεβαιώνει

αυτό όπου στην Κορέα , Σιγκαπούρη και Χονγκ-Κονγκ σημειώθηκαν υψηλά ποσοστά Οικονομικής Μεγέθυνσης αφού χάραξαν αυτήν την στρατηγική.

Μετά την δεκαετία του 1960 η αναπτυσσόμενη χώρας υιοθέτησαν μια πιο φιλελεύθερη οικονομική πολιτική τους διεθνείς συναλλαγές τους. Η στροφή αυτή τους έγινε σταδιακά σχετικά με την συμβολή του διεθνούς εμπορίου στην οικονομική ανάπτυξη. Οι αναπτυσσόμενες χώρες συνέχισαν να ακολουθούν τελικά την ίδια στρατηγική ανάπτυξης αλλά και οι εξαγωγικές τους δυνατότητες ήταν περιορισμένες.

4.5. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟΝ ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Τους είδαμε πιο πάνω ο τρόπος για να ξεπεραστεί ο φαύλος κύκλος τους υπανάπτυξης ήταν η προώθηση των εξαγωγών. Οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών θα μπορούσε να αντικαταστήσει την εσωτερική επένδυση μιας αναπτυσσόμενης χώρας μέχρι να ωριμάσει και να ακολουθήσει μια πορεία ισόρροπης οικονομικής μεγέθυνσης. Με αυτήν την θεωρία μπορούμε να πούμε ότι το εμπόριο είναι μηχανή οικονομικής ανάπτυξης. Η ιστορία τους έδειξε ότι ο εξαγωγικός τομέας των φτωχών χωρών υποφέρει από χρόνια ατροφικότητας. Αρκετοί οικονομολόγοι αναφέρουν ότι το διεθνές εμπόριο είναι μια εκμοντερνισμένη μορφή του αποικιακού καθεστώτος. Οι οικονομικά αναπτυγμένες χώρες εκμεταλλεύονται την αδυναμία των αναπτυσσόμενων χωρών να εξάγουν σε όγκο και αξία αρκετά, ώστε να μπορούν να εισάγουν τους απαραίτητες εκείνες ποσότητες παραγωγικών πόρων που θα χρησιμοποιηθούν για την υποβοήθηση τους Οικονομικής Ανάπτυξης τους.

Λόγω των χαμηλών εξαγωγών των αναπτυσσόμενων χωρών ταυτόχρονα η χώρας αυτές έχουν και χαμηλή εισροή συναλλάγματος. Ο νοτιοαμερικανός Raul Prebisch ήταν ο πρώτος που διατύπωσε συγκεκριμένη επιχειρηματολογία για τους θεσμικές ανεπάρκειες του εξαγωγικού εμπορίου ως μέσο οικονομικής ανάπτυξης. Τα δυο βασικά σημεία της επιχειρηματολογίας του είναι : α) η αστάθεια των τιμών των εξαγωγικών προϊόντων φτωχών χωρών και β) η χειροτέρευση διαχρονικά των ορών

του εμπορίου για τους αναπτυσσόμενες χώρες τους συναλλαγές τους με ανεπτυγμένες χώρες ειδικά βιομηχανικές⁸.

4.5.1. Η ΑΣΤΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Οι αναπτυσσόμενες χώρες εξάγουν κυρίως πρωτογενή προϊόντα τα οποία έχουν παρουσιάσει μεγάλες διακυμάνσεις τους τιμές τους. Είδαμε στο παρελθόν την τιμή τους ζάχαρης να ανεβοκατεβαίνει κατ'α 500% του σιταριού 300% του χαλκού 200% τους και για τον καφέ το κακάο και τον μόλυβδο γνώρισαν τους μεγάλες διακυμάνσεις. Τους παράγοντας αυτών των αλλαγών ήταν οι καιρικές συνθήκες, αλλά ο κυριότερος λόγος ήταν η μεταβολές τους ζήτησης από το εξωτερικό. Συνήθως τα γεωργικά προϊόντα έχουν πολύ χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης μικρότερη από τους μονάδας δηλ. όταν η τιμές αυτών των προϊόντων αυξάνονται η ποσότητες που αγοράζονται δεν μεταβάλλονται κατά τα ανάλογα ποσοστά.

Περιμένουμε από τα αυξανόμενα εισοδήματα να δημιουργούνται εσωτερικές επενδύσεις αλλά κατά κύριο λόγο απορροφούνται από βιομηχανικά προϊόντα βασικής διατροφής.

4.5.2. ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

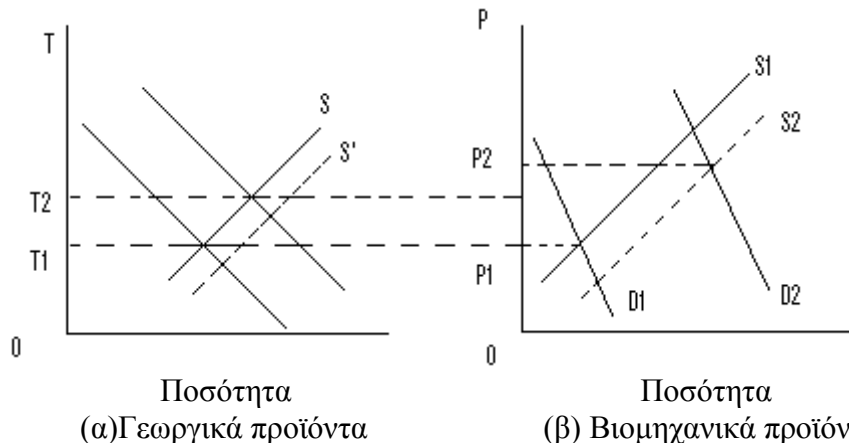
Παράλληλα με την αστάθεια των τιμών των εξαγωγών έχουμε και την χειροτέρευση των όρων του εμπορίου των αναπτυσσόμενων χωρών. Βλέπουμε τα βιομηχανικά προϊόντα να έχουν μεγαλύτερη ζήτηση από ότι τα γεωργικά προϊόντα. Έτσι στο σχήμα 4.6, υποθέτουμε ότι η ζήτηση και η προσφορά (D και S) γεωργικών προϊόντων προσδιορίζει την τιμή T_{1} και η τιμή αυτή είναι ίδια με την P_1 των βιομηχανικών προϊόντων που προσδιορίζεται από την τομή τους ζήτησης D_1 και τους προσφοράς S_1 . Αν διαχρονικά οι καμπύλες τους προσφοράς και τους ζήτησης μετατοπιστούν τους δείχνουμε στο σχήμα 4.6 η μεγαλύτερη αύξηση στην ζήτηση για τα βιομηχανικά προϊόντα θα προκαλέσει μεγαλύτερη αύξηση στην τιμή του κατά $T_{1}P_2$. Βλέπουμε πως χειροτερεύουν η όροι του εμπορίου για τους

⁸ Δημήτρης Μαρδας, Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Θεσσαλονίκη 2006 κεφ 3.2.1. σελ 210-217

αναπτυσσόμενες χώρες αφού το κύριο εξαγωγικό προϊόν τους είναι γεωργικό και εισάγουν περισσότερα βιομηχανικά προϊόντα.

Σχήμα 4.6

Μεταβολή Προσφοράς και Ζήτησης Γεωργικών και Βιομηχανικών Προϊόντων

Μια δεύτερη αιτία χειροτέρευσης στους όρους εμπορίου της αναπτυσσόμενης χώρας είναι ο τρόπος που μοιράζονται τα οφέλη της αύξησης της παραγωγικότητας του προϊόντος είτε βιομηχανικού ή γεωργικού αγαθού. Λόγω της τέλει οργάνωσης των συνδικαλιστικών φορέων των βιομηχανικών χωρών όταν αυξάνεται η παραγωγικότητα παράλληλα αυξάνεται και η αμοιβή των εργαζομένων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μειώνεται η τιμή του προϊόντος λόγω αυτής της αύξησης. Ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει στον πρωτογενή τομέα η εργαζόμενοι δεν διεκδικούν αυξήσεις ανάλογα του μεριδίου τους με αποτέλεσμα να μειώνονται οι τιμές των προϊόντων. Βλέπουμε ότι το κέρδος των ανεπτυγμένων χωρών είναι διπλό γιατί εξάγει προϊόντα με υψηλές τιμές και εισάγουν με χαμηλότερες.

4.6. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Στην δεκαετία του 1980 αφού κάποιες χώρες δήλωσαν την αδυναμία των πληρωμών εξωτερικού δανεισμού τότε συνειδητοποιήθηκε από την διεθνή κοινωνία το πρόβλημα του διεθνούς χρέους. Η χώρα της Λατινικής Αμερικής είχαν το μεγαλύτερο πρόβλημα αφού για την πληρωμή των τοκοχρεολυσίων των οφειλών τους σε άλλες χώρες χρειαζόταν ποσά που κάλυπταν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών τους δηλ. η Βενεζουέλα χρειαζόταν το 25% της αξίας των εξαγωγών για τοκοχρεολύσια ενώ η Αργεντινή το 80% των εξαγωγών. Να σημειώσουμε ότι αν

αυτός ο λόγος ξεπεράσει το 15% σε μια οικονομία τότε ο εξωτερικός της τομέας θεωρείται ότι πάσχει από σοβαρά προβλήματα ανισορροπίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7.
" Η Κρίση του Χρέους",1982
Εξωτερικό Χρέος των Αναπτυσσόμενων Χωρών (δισεκ. Δολ.)

	Ύψος	Τοκοχρεολύσια/Εξαγωγές (Λόγος Εξυπηρέτησης)
Αναπτυσσόμενες Χώρες	858	19,7
Αφρική	154	21,2
Ασία	74	12,3
Ευρώπη	137	22,9
Μέση Ανατολή	47	6,5
Δυτικό Ημισφαίριο	278	54
Αργεντινή	38	88
Βραζιλία	85	67
Μεξικό	80	59
Βενεζουέλα	30	25

Πηγή: World Bank, World Development Report

Το πρόβλημα του εξωτερικού χρέους αντιμετωπίστηκε ως πρόβλημα ρευστότητας όπου με την κατάλληλη μακροοικονομική πολιτική ίσως μπορούσε να λυθεί. Ακόμη και αν την χρονική περίοδο 1983-84 όταν η παγκόσμια οικονομία μπήκε σε τροχιά ανάπτυξης και σημειώθηκε σταθεροποίηση εξωτερικού χρέους η δεκαετία του 1980 έκλεισε απογοητευτικά αφού αυξήθηκε το εξωτερικό χρέος των αναπτυσσόμενων χωρών⁹. Οι πίνακες 4.7. και 4.8. δίνουν μια εικόνα του προβλήματος. Συνήθως η χώρες με μεγάλα χρέη συνδυάζονται με μικρή ή σε πολλές περιπτώσεις αρνητική Οικονομική Μεγέθυνση. Η υπερχρεωμένες χώρες ήταν αντιμέτωπες με δυο σοβαρά προβλήματα α) η μείωση των εξαγωγών τους και β) Λόγω του πληθωρισμού τα πραγματικά επιτόκια των χωρών αυτών μειώθηκαν ενώ το επιτόκιο του χρέους είχε αυξητική τάση. Συνήθως η υπερχρεωμένες χώρες για την αποφυγή του όρου χρεοκοπίας καταφεύγουν στην πολιτική του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της διεθνούς τράπεζας όπου εγώ την καταλαβαίνω σαν ελεγχόμενη χρεοκοπία.

⁹ A.P.Thirwall,Μεγέθυνση και Ανάπτυξη , 1999 κεφ 15 σελ380-382 και 391-394

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8.
Το Εξωτερικό Χρέος των Αναπτυσσόμενων Χωρών 2001

Χώρες - Περιοχές	Ύψος (δισεκ. \$)	ως % του ΑΕΠ	Εξυπηρέτηση (Τοκοχρεολύσια ως % των εξαγωγών)	
			1988	2001
Αναπτυσσόμενες Χώρες	2,442	38	23	18
Ανατ. Ασία και Ειρηνικός	664	29	19	12
Νότια Ασία	159	25	26	12
Ευρώπη και Κεντρική Ασία	486	49	19	18
Μέση Ανατολή και Βόρ. Αφρική	197	33	18	10
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	787	43	40	33
Αφρική κάτω της Σαχάρας	209	71	21	12

Πηγή: World Bank, World Development Report

Μιας και αναφερόμαστε στο εξωτερικό χρέος για να ρίξουμε μια ματιά και στα δικά μας. Σύμφωνα με έκθεση της <<Τράπεζας της Ελλάδος >> αναφέρει ότι μπορούμε να μηδενίσουμε το δημοσιονομικό έλλειμμα έως το 2012 εάν περιορίσουμε την τεράστια φοροδιαφυγή και την ουσιαστική περιστολή του δημοσίου. Εδώ θέλω να πω ότι συμφωνώ με την πάταξη της φοροδιαφυγής αλλά να προσθέσω και την τιμωρία των πολιτικών την χώρας αφού τόσα σκάνδαλα έχουμε ακούσει αλλά καμία τιμωρία μέχρι στιγμής. Για την μείωση των δαπανών του δημοσίου φοβάμαι ένα πράγμα, αυτό θα έχει ως αντίκτυπο την αγορά γιατί θα μειωθούν η λιανικές πωλήσεις όλων των τύπων προϊόντων αφού η δημόσιοι υπάλληλοι θεωρούνται η μεσαία τάξη (ένα παράδειγμα στην εταιρεία που εργάζομαι ο Δεκέμβριος μήνας ήταν ο χειρότερος από όλους του μήνες του 2010 αφού η δημόσιοι υπάλληλοι δεν πήραν Δώρο Χριστουγέννων και η συνταξιούχοι τους μείωσαν το Δώρο). Στην έκθεση αναφέρει ότι μπορούμε να μειώσουμε την αναλογία χρέους προς το ΑΕΠ στο 60% μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα (10 ετών) μέσω της επίτευξης σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων της τάξης του 4,5-5% του ΑΕΠ. Αυτό θα επιτευχθεί με την βοήθεια <<Εκτεταμένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης μέσω των επενδύσεων, της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης και της διαρκούς ποιοτικής αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως της ενδυνάμωσης του ανταγωνισμού σε όλες της αγορές>>. Εκτός από το ότι δεν υπάρχει κανένα παράδειγμα χώρας η οποία να πέτυχε ανάπτυξη σε περίοδο δημοσιονομικής

προσαρμογής δεν αντικατοπτρίζει την σημερινή εικόνα όταν η επιχειρήσεις μειώνουν της δαπάνες του είτε με απολύσεις εργαζόμενων με αποτέλεσμα αύξησης της ανεργίας και όχι της απασχόλησης και όταν μειώνουν την παραγωγή τους έτσι ώστε να μην θέλουν να έχουν απόθεμα στην αποθήκη τους. Η πολυεθνικές εταιρείες έχουν αρχίσει και φεύγουν λόγω της αξιοπιστίας της χώρας της αυξημένης φορολογίας και της μειωμένης αγοραστικής δύναμης του κοινού. Ίσως αυτό το σχέδιο να ανταποκρινόταν καλύτερα μετά από πολλά χρόνια.

Να αναφέρουμε ότι τα ετήσια έσοδα μας είναι 53.650 δις και δεν φτάνουν να καλύψουν της δαπάνες δημόσιου ύψους 55.750 δις και από τόκους το πόσο των 14.686 δις συνολικά έξοδα του δημόσιου είναι περίπου 70.436 έναντι 53.650 δις έτσι ας μην περιμένουμε κάποια επένδυση από το δημόσιο. Ακόμη και η αυξήσεις φορολογικών συντελεστών που έχουν κάνει είχαν αποτέλεσμα να μειωθούν τα έσοδα του κράτους αφού αυτές η αυξήσεις κατάφεραν να μειώσουν την κατανάλωση και τελικώς το συμπέρασμα η χώρα να βυθίζεται όλο και περισσότερο σε ύφεση. Αυτό σε συνολικό επίπεδο μειώνει το ΑΕΠ με τα χρέη σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ να αυξάνεται.

Σε ότι αφορά το εξωτερικό χρέος του δημόσιου να πούμε ότι είναι σχεδόν 13,5 υψηλότερο από της εξαγωγές μας. Για να κατανοήσουμε αυτόν τον αριθμό να πούμε το 1991 στην Ταϊλάνδη το εξωτερικό χρέος ήταν ελαφρώς μικρότερο από της εξαγωγές της και ο Κρουγκμαν είχε πει <<Όχι ασήμαντη αναλογία , αλλά μέσα σε ασφαλή όρια >>. Το αντίστοιχο στην Λατινικής Αμερικής ήταν 2.7 μεγαλύτερο από της εξαγωγές, κάτι που αξιολογείται σαν αρκετά επικίνδυνο. Ένα παράδειγμα είναι το Μεξικό όπου το 1993 η αναλογία εξωτερικού χρέους και εξαγωγές ήταν σε άξια 41 δις και διασώθηκε χάρη στο Δάνειο 50 δις που πήρε από την Αμερική αλλιώς θα χρεοκοπούσε. Το ποσοστό αυτό ήταν 8% επί του ΑΕΠ.

4.6.1 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

Όπως αναφέραμε πιο πριν στην δεκαετία του 1980 ξέσπασε η κρίση χρέους. Καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του εξωτερικού χρέους είχαν οι εξελίξεις στην δεκαετία του 1970. Η δεκαετία αυτή χαρακτηρίστηκε από διασταλτική οικονομική πολιτική των βιομηχανικών χωρών με αποτέλεσμα την αυξητική πορεία των τιμών. Αυτός ο συνδυασμός σήμαινε χαμηλά πραγματικά επιτόκια ή και αρνητικά μερικές φορές μετά την αφαίρεση του πληθωρισμού. Αυτό προκάλεσε αυξημένη ζήτηση για τα προϊόντα και της πρώτες ύλες αναπτυσσόμενων χωρών με αποτέλεσμα την βελτίωση των Ορών Εμπορίου για αυτές.

Με αυτές της συνθήκες να επικρατούν η αναπτυσσόμενες χώρες θεώρησαν στο ότι ήταν η κατάλληλη χρονική περίοδος για να επενδύσουν έτσι κατέφυγαν σε μαζικό δανεισμό από τις διεθνείς τράπεζες αφού θεώρησαν ότι η εξόφληση στο μέλλον θα γινόταν με ξένο νόμισμα μειωμένης αγοραστικής δύναμης λόγω του πληθωρισμού. Όμως η προϋπόθεση μιας τέτοιας πολιτικής να πετύχει είναι α)ο δανεισμός και η επένδυση να αποδώσει στο μέλλον αρκετά για να βελτιωθεί το επίπεδο ευημερίας και να εξοφληθεί το δάνειο και β) η πληθωριστική τάση που επικρατούσε θα είχε μεγάλη διάρκεια.

Δυστυχώς καμία από της δυο προϋποθέσεις δεν συνέβη. Αμέσως μετά τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση έχουμε μια έντονη αντιπληθωριστική νοοτροπία από σχεδόν όλες της ανεπτυγμένες χώρες για να ελέγξουν την προσφορά χρήματος. Από την άλλη μεριά η δημόσιες επενδύσεις των αναπτυσσόμενων χωρών δεν είχαν παρά χαμηλές αποδόσεις, η δημόσιες δαπάνες και ιδιαίτερα τα τρέχον έξοδα είχαν αυξητική τάση με συνέπεια τα ελλείμματα. Τα ελλείμματα συνήθως καλυπτόταν με δανεισμό από το εξωτερικό ή με την αύξηση της προσφοράς χρήματος. Το αποτέλεσμα αυτής της πράξης οδηγούσε σε πληθωρισμό και πτώση της αγοραστικής αξίας του νομίσματος σε σχέση με της βιομηχανικές χώρες και φυσικά η χώρες αυτές να μην είναι ανταγωνιστικές στην διεθνή αγορά. Αυτό είναι το φαυλοκυκλικό φαινόμενο μιας τυπικής αναπτυσσόμενης οικονομίας και εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί ο πληθωρισμός των αναπτυσσόμενων χωρών ήταν πολλαπλάσιο των βιομηχανικών χωρών στην δεκαετία του 1990.

Είδαμε παραπάνω πως μια τέτοια κατάσταση οδηγεί σε ύφεση μια οικονομία. Η συχνή και πιο εύκολη λύση σε μια τέτοια φάση είναι η μείωσης δαπανών του δημόσιου. Αυτό σήμερα είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί αφού κάποιες δαπάνες από την φύση τους δεν μπορούν να περικοπούν. Μια τέτοια δαπάνη είναι η πληρωμή τόκων και χρεολυσίων για δανεισμό του παρελθόντος.

Το πρόβλημα του εξωτερικού χρέους έχει μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις ανεπτυγμένες χώρες. Η ανάγκη επομένως για την λύση του προβλήματος χρειαζόταν να συνεργαστούν οι βιομηχανικές και αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και της τράπεζας του κόσμου και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Μερικές από τις λύσεις που βρήκαν οι πιο πάνω έτεροι για το εξωτερικό χρέος ήταν μια μορφή έκπτωσης από της δανείστριες τράπεζες είτε σε πόσο είτε σε επιτόκιο. Επίσης οι Τράπεζες δίνανε παράταση αποπληρωμής χρέους ακόμα και με αντάλλαγμα χρέους με ομόλογα χαμηλότερου επιτοκίου της δανειζόμενης χώρας. Με της αναδιαρθρώσεις αυτές ενός σημαντικού μέρους του διεθνούς χρέους και μια απλόχερη πολιτική των διεθνών νομισματικών αρχών στην δεκαετία του 1990 το πρόβλημα του διεθνούς χρέους έπαψε να είναι οξύ για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

4.7. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Οι συζητήσεις της GATT για την ελευθεροποίηση του εμπορίου αντιπροσώπευαν κυρίως της ανεπτυγμένες χώρες, γι' αυτό και οι αναπτυσσόμενες χώρες κράτησαν αρνητική στάση προς αυτόν τον οργανισμό. Ο λόγος που κρατούσαν αρνητική στάση ήταν γιατί ζητούσαν δασμολογικές παραχωρήσεις όταν εξάγουν τα δικά τους προϊόντα.

Στην δεκαετία του 1960 κατάφεραν να τους παραχωρήσουν οι ανεπτυγμένες χώρες δασμολογικές προτιμήσεις για τα εξαγωγικά προϊόντα των αναπτυσσομένων χωρών. Η αναπτυσσόμενη χώρα αιτούσαν α) να παρθούν μέτρα για την σταθεροποίηση των τιμών των εξαγωγικών προϊόντων τους, β) προνομιακή μεταχείριση στα βιομηχανικά προϊόντα τους και γ) την κατάργηση δασμών από της

βιομηχανικά χώρες προϊόντα ημικατεργασμένων και βιομηχανικών προϊόντων από της αναπτυσσόμενες χώρες.

Τα αιτήματα και της προτάσεις τους η αναπτυσσόμενες χώρες της προωθούσαν μέσω της UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development). Η UNCTAD ιδρύθηκε το 1964 με συνεδριάσεις κάθε τέσσερα χρόνια και ασχολείται με θέματα εμπορίου και οικονομικής ανάπτυξης.

Η αναπτυσσόμενες χώρες πάλεψαν πάρα πολύ για να συμφωνήσουν με της ανεπτυγμένες χώρες για την προνομιακή μεταχείριση των βιομηχανικών προϊόντων τους. Αυτό σήμαινε ότι τα βιομηχανικά προϊόντα των αναπτυσσόμενων χωρών είτε δεν θα είχαν δασμούς όταν θα εισαχθούν στην ανεπτυγμένη χώρα ή κάποια μείωση του δασμού έτσι ώστε το προϊόν να είναι ανταγωνιστικό στα αντίστοιχα δικά τους. Στην βιβλιογραφία η συγκεκριμένοι παροχή από τις βιομηχανικές προς της αναπτυσσόμενες είναι γνωστή ως το γενικό σχέδιο Προτιμήσεων- General System of Preferences.

Στην δεκαετία του 1970 εφαρμόστηκε το σχέδιο των δασμολογικών προτιμήσεων με πρώτη την ΕΟΚ το 1971 και ακολούθησε η Ιαπωνία. Το 1974 η ΕΟΚ αναπροσάρμοσε το σχέδιο με κάποιες οριακές βαλτώσεις σε ορισμένα σημεία. Η Ηνωμένες Πολιτείες ήταν η τελευταία χώρα που εφάρμοσε το σχέδιο το 1976 αφού έπρεπε να εγκριθεί από το Αμερικάνικο κογκρέσο.

Το σχέδιο για της δασμολογικές προτιμήσεις δυστυχώς για της αναπτυσσόμενες χώρες δεν εφαρμόστηκε όπως αυτοί ήθελαν γιατί η βιομηχανικές χώρες έβαλαν ρήτρα που είτε επιβάλλουν ποσοτικούς περιορισμούς στις αδασμολόγητες εισαγωγές ή εξαιρούν από την προνομιακή μεταχείριση κάποια προϊόντα. Όλα τα σχέδια δασμολογικών προτιμήσεων περιλάμβαναν και ρήτρες οι οποίες μπορούσαν να σταματήσουν ολικώς ή μερικώς της δασμολογικές προτιμήσεις εάν επιβαλλόταν από της καταστάσεις. Αν και η βιομηχανικές χώρες υποσχέθηκαν ότι δεν θα χρησιμοποιήσουν της ρήτρες μόνο αν χρειαζόταν ο χρόνος έδειξε το αντίθετο. Η ρήτρες χρησιμοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από όλες της χώρες.

Αυτό δεν σταμάτησε της προσπάθειες των αναπτυσσόμενων χωρών για δικαιότερη διεθνή οικονομική τάξη. Το αποτέλεσμα των προσπαθειών τους ήταν το 1974 τα Ηνωμένα Έθνη να υιοθετήσουν τη διακήρυξη για μια νέα Διεθνή Οικονομική Τάξη με αντικείμενο την αύξηση της συμμετοχής βιομηχανικών χωρών στον αναπτυξιακό αγώνα του Νότου. Έτσι ζήτησαν α) αύξηση της οικονομικής βοήθειας β) σταθεροποίηση των τιμών πρωτογενούς προϊόντων γ) ουσιαστικότερες δασμολογικές προτιμήσεις για τα βιομηχανικά προϊόντα τους και δ) τον σχηματισμό καρτέλ για προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής.

Στην τέταρτη συνεδρίαση της UNCTAD του Ναϊρόμπι η προσπάθειες των αναπτυσσόμενων χωρών συγκεντρωνόταν στην σταθεροποίηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων αφού το 1/5 των εξαγωγών αφορούν χαλκό , μεταλλεύματα , σίδηρο, βαμβάκι , καουτσούκ, ξυλεία , μπανάνες , κακάο , καφές , τσάι και ζάχαρη δηλ πρωτογενή προϊόντα. Η πρόταση τους περιλάμβανε και διεθνείς εμπορικές συμφωνίες (buffer stocks) για τα προϊόντα αυτά.

Κανένα από τα πιο πάνω αιτήματα των αναπτυσσόμενων χωρών πραγματοποιήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό. Οι οικονομική βοήθεια δεν ήταν αρκετή αλλά ούτε κοντά στον αρχικό στόχο. Η υπόσχεση των βιομηχανικών χωρών για τα σχέδια προτιμήσεων δεν απέδωσαν σε ικανοποιητικό βαθμό και η σταθεροποίηση τιμών των αγροτικών προϊόντων παραμένει ευχή ενώ η διεθνείς συμφωνίες εφαρμόστηκαν αλλά πολύ λίγο.

Ο λόγος αυτής της χαμηλής αποδοτικότητας των μέτρων ήταν η χαμηλές αντίξοες συνθήκες που επικράτησαν στην παγκόσμια οικονομία την δεκαετία του 1980 και αρχές του 1990. Στον γύρο της Ουρουγουάης στο τραπέζι τοποθετείται η ιδέα της Νέας Διεθνούς Οικονομικής Τάξης που αντανάκλα το πνεύμα της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου. Η ιδέα της ανάπτυξης μέσω του εμπορίου η αναπτυσσόμενες χώρες είδαν τα αιτήματα τους να ξεχνιούνται από της βιομηχανικές χώρες.

4.8. ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Στην δεκαετία του 1980 μια νέα θεωρία έρχεται να εξελίξει της διεθνείς ανταλλαγές. Η θεωρία αυτή αναφέρετε στην ελευθεροποίηση του εμπορίου χωρίς εμπόδια. Βέβαια τυχαίο δεν είναι αφού εκείνη την χρονική περίοδο υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός μεταβολών στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις. Εκείνη την περίοδο έχουμε συστημικό μετασχηματισμό των κεντρικά προγραμματισμένων χωρών οι οποίες υποστηρίζουν την ελεύθερη αγορά. Ταυτόχρονα η δυτικές χώρες γίνονται όλο και πιο ανοικτές ενώ η ανάπτυξη των πολυεθνικών εταιρειών βοηθά στην ενοποίηση της παγκόσμιας αγοράς. Φυσικά ο Γύρος της Ουρουγουάης έχει συμβάλει στο άνοιγμα των αγορών.

Η πιο πάνω θεωρία είναι και το σχέδιο για της αναπτυσσόμενες χώρες να πετύχουν μακροχρόνια οικονομική μεγέθυνση αφού η προηγούμενες προτάσεις τους << Νέας Διεθνούς Οικονομικής Τάξης >> δεν απέδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα

Τα οφέλη που θα προκύψουν από την ελεύθερη αγορά για της αναπτυσσόμενες χώρες είναι τεχνολογική πρόοδος που προκύπτει από τις δαπάνες για έρευνα και τεχνολογία στη διεθνή παραγωγή και η αποτελεσματικότερη χρήση των παραγωγικών πόρων μιας χώρας.

ΚΕΦ 5

Η Ελλάδα στο Διεθνές Εμπόριο και η Οικονομική Μεγέθυνση της

5.1. Το Ελληνικό Θαύμα του 1950 και ο Ελληνικός Εφιάλτης του Σήμερα

Μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο η Ελλάδα ήταν μια χώρα χωρίς υποδομές, κεφάλαιο και εξοπλισμό και ο αγροτικός τομέας παρήγαγε κάτω από το μισό που παρήγαγε πριν τον πόλεμο. Λίγο πριν το 1950 έγιναν μαζικές επενδύσεις από την ΗΠΑ στην Ελλάδα όπου βοήθησε στην αύξηση της παραγωγής. Το 1953 έγινε ξεπίτηδες η υποτίμηση της δραχμής για αναπτυξιακούς σκοπούς και η τότε κυβέρνηση ακολούθησε μια φιλελεύθερη στρατηγική ελευθερώνοντας το διεθνές εμπόριο. Το αποτέλεσμα ήταν συγκλονιστικό αφού η χώρα αναπτυσσόταν τρομακτικά με καινούρια κτίρια, νέους δρόμους, νέα εργοστάσια, φτηνό εργατικό αύξηση της παραγωγικότητας, μεγάλες εγχώριες επενδύσεις και ο τουρισμός είχε αρχίσει δειλά δειλά. Ένα παράδειγμα χώρας που μοιάζει με την τότε ανάπτυξη της Ελλάδας θα είναι με την σημερινή ανάπτυξη της Κίνας. Για μια εικοσαετία η Ελλάδα είχε σαν μέσο όρο ανάπτυξης 7% και ήταν μαζί με την Ιαπωνία η χώρα με την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον κόσμο. Στην δεκαετία του 1970 η ελληνική οικονομία βρέθηκε σε μια στασιμότητα και η διεθνής αγορά ταλανιζόταν από την πετρελαϊκή κρίση. Αν και η Ελλάδα είχε αρκετά περιθώρια για ανάπτυξη η διεθνής συνθήκες δεν βοηθούσαν σε αυτό. Παρόλα τα προβλήματα η Ελλάδα έγινε μέλος της ΕΟΚ αντιμετωπίζοντας όλες της διεθνείς δυσκολίες. Η επόμενη δεκαετία είναι η δεκαετία της σπατάλης αφού δημιουργούνται αμέτρητοι δημόσιοι οργανισμοί η οποίοι δεν λειτουργούν με βάση τα έσοδα-έξοδα αλλά σαν προβληματική η οποίοι συνεχίζουν να λειτουργούν κανονικά. Γίνονται μεγάλες δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες υπό την μορφή μαζικών προσλήψεων στο δημόσιο. Όταν η διεθνής κρίση τελειώσει στην Ελλάδα αρχίζει να ανεβαίνει ο πληθωρισμός το έλλειμμα να έχει φτάσει στο 20% και το χρέος της χώρας να είναι στο +100% του ΑΕΠ. Από τα 680 δις ΔΡΧ το 1980 είχαμε φτάσει το 1990 τα 11 τρις ΔΡΧ σήμερα μεταφράζεται σε 32 δις ευρώ. Η παραγωγικότητα της εργασίας είχε καταρρεύσει, η επιχειρήσεις ζούσαν σε ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον και είχαν να αντιμετωπίσουν πανίσχυρα συνδικάτα, αντιπαραγωγική εργασιακή κουλτούρα, μεγάλες αυξήσεις μισθών και περιορισμό των τιμών των προϊόντων τους με αποτέλεσμα να αυξηθεί το ρουσφέτι, η διαπλοκή και της μειωμένες επενδύσεις. Στην δεκαετία του 1990 τα πρώτα πέντε χρόνια στρατολογήθηκε μια σφικτή οικονομική πολιτική και έγιναν η πρώτες

ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων φορέων. Κατάφεραν να μειώσουν λίγο τον πληθωρισμό και το έλλειμμα αλλά το δημόσιο χρέος είχε πάρει αυξητικές τάσεις ενώ το ΑΕΠ της χώρας είχε μείνει στάσιμο. Τα επόμενα πέντε χρόνια είχαν καταφέρει να μειώσουν ραγδαία το έλλειμμα και να φέρουν τον πληθωρισμό σε μονοψήφιο αριθμό. Η ανάπτυξη εκτοξεύεται μετά από πολλά χρόνια σε επίπεδα της τάξης του 4% η επενδύσεις και η παραγωγικότητα αυξάνονταν και η ανεργία μελωνόταν. Το δημόσιο χρέος όμως αυξάνεται αλλά αυτό δεν τους ανησυχούσε αφού το ΑΕΠ της χώρας αυξανόταν. Το 2001 η Ελλάδα καταφέρνει να γίνει μέλος της ΟΝΕ κάνοντας την πρώτη ανατίμηση της δραχμής από 353,109 στις 340,750. Το 2002 η Ελλάδα αντικατέστησε την δραχμή της με το ευρώ όπως έκαναν η χώρες που συμμετείχαν στην ΟΝΕ και απολάμβανε την πολυτέλεια των χαμηλών επιτοκίων πράγμα που οδήγησε στην αύξηση των δανείων. Επίσης η Ελλάδα ανέλαβε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 έτσι το κράτος άρχισε να δανείζεται μεγάλα ποσά από το εξωτερικό για να δημιουργήσει τις εγκαταστάσεις και τα έργα για τους ολυμπιακούς αγώνες. Μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 άρχισαν να φαίνονται τα προβλήματα της χώρας, η ανταγωνιστικότητα της εργασίας άρχισε να πέφτει, η ανάπτυξη άρχισε να μειώνεται, τα ελλείμματα να αυξάνονται και το δημόσιο χρέος να διογκώνεται. Παρά της ιδιωτικοποιήσεις που έγινα ο δημόσιος τομέας συνέχιζε να είναι αναποτελεσματικός και η διαφθορά ήταν ο τρόπος που λειτουργούσαν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Αυτός ο φαύλος κύκλος συνεχιζόταν και η κυβέρνηση δανειζόταν για να καλύψει τα έξοδα του για μισθούς και συντάξεις. Τον Οκτώβριο του 2008 ήταν πια φανερό ότι η Ελληνική Οικονομία είχε τεράστιο χρέος και ήταν εμφανές η αδυναμία πληρωμής αφού η αγορά έβλεπαν την αδυναμία της χώρας να πληρώσει της υποχρεώσεις με αποτέλεσμα τα spreads να αρχίσουν μια ανοδική πορεία. Δεν θα ξεχάσω την φράση του ευρωπαίου επίτροπου Ζακ Κλοντ Γιουνκερ προς τον υπουργό οικονομικών κ Παπακωνσταντίνου "THE GAME IS OVER"

Στα τέλη του 2009 το αποτέλεσμα του ελληνικού χρέους και της οικονομικής κρίσης ήταν η Ελλάδα να ζει την χειρότερη περίοδο της με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα στην Ευρώπη καθώς και το υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ευρώπη. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έκλεισε στο 15,4% του ΑΕΠ και το χρέος να αναλογεί στο 127,1% του ΑΕΠ. Σήμερα στα μέσα του 2011 η Ελλάδα συνεχίζει να έχει υψηλό έλλειμμα 10,5% και το χρέος έχει εκτοξευθεί στο 157,1% του ΑΕΠ. Έχουν παρθεί δυο φορές δημοσιονομικά μέτρα και τώρα έρχεται και τρίτη με αυξήσεις σε ΦΠΑ και φόρους επειδή τα έσοδα του κράτους είναι εκτός προϋπολογισμού και μειώσεις

μισθών και συντάξεων για να μειωθεί το έλλειμμα. Όλα αυτά θα συνεχίσουν να οδηγούν την χώρα σε ύφεση και αύξηση της ανεργίας και φυσικά η πρόβλεψη ότι η χώρα θα έβγαινε στις αγορές το 2012 είναι ένα όνειρο αφού η ανάγκη για επιπλέον δάνειο είναι πολύ κοντά όσο και για νέο μνημόνιο Νο2¹⁰.

5.2. Το Απόλυτο Πλεονέκτημα της Ελλάδας

Το απόλυτο πλεονέκτημα όπως έχουμε αναφέρει είναι το πλεονέκτημα που έχει μια χώρα στην παραγωγή ενός συγκεκριμένου προϊόντος έναντι μιας άλλης, ένα τέτοιο πλεονέκτημα μπορεί να είναι το χαμηλό κόστος παραγωγής, το φθηνό εργατικό ή και ο φυσικός πλούτος της χώρας. Η χώρα που επιλέγουν την στρατηγική ανάπτυξη μέσω εξαγωγών συγκεντρώνονται στα προϊόντα που έχουν πλεονέκτημα και εξειδικεύονται στην παραγωγή τους. Στην περίπτωση της Ελλάδας εξάγει λαδί, σπαράγγια, βαμβάκι, τυροκομικά προϊόντα και κρόκο Κοζάνης. Από τον ορυκτό πλούτο παράγουμε μαγνήσιο, αλουμίνιο, νικέλιο και σιδηρούς. Η βαριά βιομηχανία της Ελλάδας στηρίζεται στην Ναυτιλία όπου είμαστε πρώτη παγκοσμίως και ο τουρισμός που συγκαταλέγουμε 14η σε παγκόσμιο επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα για τα προϊόντα που παράγουμε:

ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ: Στην χώρα μας αφιερώνεται το 60% της καλλιεργήσιμης γης στις έλαιο καλλιέργειες. Το 93% από το σύνολο της ευρωπαϊκής παραγωγής προέρχεται από την Ισπανία την Ιταλία και την Ελλάδα¹¹ η οποία κατέχει την 3^η θέση στην παγκόσμια παραγωγή ελαίων που παράγουν περίπου 350.000 τόνους ελαιόλαδο ετησίως. Περίπου η μισή παραγωγή ελαιόλαδου εξάγεται κυρίως σε χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης.

ΒΩΞΙΤΗΣ: Ένα ακόμη σημαντικό προϊόν που εξάγει είναι ο βωξίτης ο οποίος υπάρχει περίπου σε 130.000.000 τόνους απόθεμα και η ετήσια παραγωγή ξεπερνά τα 2.400.000 τόνους ετήσιος. Είμαστε η μοναδική χώρα της ευρωπαϊκής ένωσης με ετήσια παραγωγή άνω των 2 εκατ. τόνων. Οι εξαγωγές βωξίτη ξεπερνούν τα 30 εκατ. ευρώ ετησίως.

ΚΡΟΚΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ: Ο κρόκος Κοζάνης η όπως συνήθως λέγεται χρυσάφι της ελληνικής γης συγκαταλέγεται στα πιο πολύτιμα μπαχαρικά για το άρωμα, το χρώμα

¹⁰ <http://Bikitaidia.gr>

¹¹ <http://www.oilandolive.com/el/olive-oil-market-a-consumption.html?tmpl=component&print=1page=>

και της φαρμακευτικές ιδιότητες του. Είμαστε η 3^η χώρα στην παραγωγή κρόκου (saffron) Κοζάνης παγκοσμίως. Σύμφωνα με στοιχεία του συνεταιρισμού πριν από μια δεκαπενταετία στην περιοχή της Κοζάνης η οποία είναι η μοναδική κροκό καλλιεργούμενη περιοχή της χώρας μας καλλιεργούνταν περισσότερα από 10.000 στρέμματα με κρόκο και παραγότανε 8-9 τόνους ετησίως. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια η παραγωγή έπεσε στα 800 κιλά αφού μόνο 1000 στρέμματα καλλιεργούνται με κρόκο στην περιοχή γιατί λένε ότι έχουν πέσει οι τιμές, είναι σκληρή δουλειά και δεν υπάρχουν χέρια. Την ίδια στιγμή που ο νομός Κοζάνης φέρει την πρωτιά στην ανεργία που αγγίζει το 30%. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του προέδρου του συνεταιρισμού αν και ο κρόκος Κοζάνης είναι πιο ακριβός από άλλα προϊόντα έχει ζήτηση αφού θεωρείται εξαιρετική ποιότητα, πέρσι εταιρείες από Ισπανία, Αμερική και Καναδά ζητούσαν το προϊόν αλλά δεν υπήρχε προϊόν σε απόθεμα και όταν δεν έχεις προϊόν να εξυπηρετήσεις της αγορές μετά της χάνεις. Ο συνεταιρισμός τον τελευταίο χρόνο δημιούργησε μια εταιρεία η οποία με συνεργασία με την εταιρία Κορρε παρασκευάζουν ροφήματα με βάση τον κρόκο Κοζάνης. Είδη υπάρχει ενδιαφέρον από Ρωσία, Εμιράτα και Σαουδική Αραβία αρκεί βέβαια η ντόπιοι κοζανίτες να υποστηρίξουν το προϊόν τους και να υπάρχει παραγωγή¹².

ΜΑΓΝΗΣΙΟ: Το μαγνήσιο είναι το τρίτο συχνότερο χρησιμοποιούμενο κατασκευαστικό μέταλλο ακολουθώντας τον χάλυβα και το αλουμίνιο. Με το μαγνήσιο μπορούν να κατασκευαστούν μεταλλικά κουτιά για αναψυκτικά και μπίρες μέχρι ανταλλακτικά και εξαρτήματα για αυτοκίνητα. Τελευταία το μαγνήσιο χρησιμοποιείται ευρύτατα στην κατασκευή κινητών τηλεφώνων, φορητών υπολογιστών φωτογραφικών μηχανών και άλλων ηλεκτρονικών συσκευών. Ο μαγνησίτης που εξάγει η Ελλάδα καλύπτει το 46% της συνολικής παραγωγής της Δυτικής Ευρώπης.

ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ: Το αλουμίνιο αποτελεί ένα από τα βασικά υλικά σε διάφορους τομείς εφαρμογών όπως δόμηση, συσκευασία, καλώδια κ.λ.π. Η αξιοποίηση μιας εθνικής πρώτης ύλης είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη μιας μεταποιητικής βιομηχανίας που κατατάσσεται μεταξύ των κυριότερων στην Ευρώπη. Σήμερα ο κλάδος είναι πλήρως ανεπτυγμένος αφού περιλαμβάνει τόσο μεγάλες βιομηχανικές όσο και παρά πολλές μικρές βιοτεχνικές και κατατάσσεται μεταξύ των έξι πιο δυναμικών παραγωγικών κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Οι συνεχείς επενδύσεις των επιχειρήσεων τόσο σε

¹² http://news.kathimerini.gr/4Dcgi/4Dcgi/_w_articles_civ_12_09/01/2011_428017

τεχνολογικό εξοπλισμό όσο και σε ανθρώπινο δυναμικό, τους επιτρέπει να δραστηριοποιούνται επιτυχώς σε αγορές στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Δείγμα της ανταγωνιστικότητας η πωλήσεις προϊόντων των υποκλάδων έλασης και διέλασης το 2010 άγγιξαν τους 360.000 τόνους και πιο συγκεκριμένα η εξαγωγές σημείωσαν αύξηση κατά 26% σε σχέση με το 2009. Η πωλήσεις στην εγχώρια αγορά παρουσιάστηκαν σχεδόν αμετάβλητες. Ο κλάδος απασχολεί άμεσα και έμμεσα 40.000 άτομα και έχει κύκλο εργασιών που εκτιμάται άνω των 2 δις ευρώ.

Δυο άλλες ύλες η οποίες εξάγει η Ελλάδα από τον ορυκτό της πλούτο είναι το Νικέλιο στο οποίο η χώρα μας είναι η μοναδική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σημαντικά κοιτάσματα στο υπέδαφος της και του μεγαλύτερου συγκροτήματος παραγωγής νικελίου στην Ευρώπη. Η άλλη ύλη είναι η σμηκτίτες οι οποίοι έχουν μεγάλο εύρος εφαρμογών όπως η διάθεση αποβλήτων , τα φάρμακα και τα καλλυντικά. Η Ελλάδα είναι η 2^η χώρα στον κόσμο μετά της ΗΠΑ στην εξόρυξη σμηκτίτων και η δυο αυτές πρώτες ύλες εξάγονται στο εξωτερικό μετά την εξόρυξη τους.

ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ: Όλοι σχεδόν η ποσότητα που παράγεται από τα σπαράγγια εξάγεται προς το εξωτερικό ειδικά στην Γερμανία. Δυστυχώς η παραγωγή σπαραγγιού σήμερα αντιμετωπίζει δυσκολίες, πριν από μια δεκαετία καλλιεργούνταν 80.000 στρέμματα και η αξία που παραγόταν και εξαγόταν κυρίως στην Γερμανία έφτανε τα 45 εκατ ευρώ ενώ σήμερα η καλλιεργούμενες εκτάσεις έχουν πέσει στα 25.000 στρέμματα και η συνολική αξία των εξαγωγών δεν ξεπερνά τα 15 εκατ. ευρώ. Οι λόγοι αυτής της μείωσης είναι αρκετοί από την μη υποστήριξη της κυβέρνησης έως την προσπάθεια της βελτίωσης του προϊόντος από τους παραγωγούς στην ποιότητα και στην προώθηση. Σήμερα είμαστε η 5^η χώρα σε εξαγωγές σπαραγγιού με πολύ χαμηλές της τιμές αλλά πρέπει να προσπαθήσουμε και άλλο γιατί η Γερμανία η οποία είναι ο κυριότερος προμηθευτής μας καλλιεργήσε σπαράγγι σε 200.000 στρέμματα από 30.000 που ήταν πριν χρόνια και λογικό είναι η γερμανοί να προτιμήσουν το δικό τους σπαράγγι από το δικό μας.

BAMBAKI: Στην χώρα μας το βαμβάκι καλλιεργείται εδώ και πολλά χρόνια όμως την τελευταία δεκαετία όλο και μειώνεται η παραγωγή του και πιο συγκεκριμένα το 2000 καλλιεργούνταν περίπου 4.300.000 στρέμματα βαμβάκι και η παραγωγή έφτανε τους 435.000 τόνους , σήμερα τα στρέμματα που καλλιεργούνται είναι κάτω από 2.800.000 και η παραγωγή είναι 244.412 τόνους. Σύμφωνα με την ανάλυση των εξαγωγικών στατιστικών δεδομένων της ΕΛ.ΣΤΑΤ η ελληνικές εξαγωγές σε βαμβάκι

το 2010 αυξήθηκαν κατά 28% σε σχέση με πέρσι. Αυτό οφείλεται στην αυξητική πορεία που ακολούθησε η τιμή του βαμβακιού η οποία έφτασε μέχρι και το ιστορικό ποσό των 2.197 δολαρίων η λίβρα.

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ: Ο τομέας των τυροκομικών προϊόντων αποτελεί μέρος του ευρύτερου τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων. Η ανάπτυξη του τις τελευταίες δεκαετίες έχει οδηγήσει στην επίτευξη υψηλού παραγωγικού δυναμικού καθώς και στην προσφορά μεγάλης ποικιλίας προϊόντων. Η συνολική εγχώρια παραγωγή τυροκομικών προϊόντων παρουσίασε ανοδική πορεία της δυο τελευταίες δεκαετίες με μέσο ετήσιο ρυθμό 2%. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 16^η θέση παγκόσμιος στην εξαγωγή τυροκομικών προϊόντων. Το 2010 η εξαγωγές τυροκομικών προϊόντων έφτασαν τα 216 εκατ € έναντι 201 εκατ € που ήταν το 2009 δηλ. αυξήθηκαν κατά 7%.

ΦΑΡΜΑΚΑ: Ο τομέας των φαρμάκων στην χώρα μας είναι άκρως συμφέρουσα αφού διαθέτει φάρμακα με χαμηλές τιμές και χαμηλούς ελέγχους. Η εξαγωγές φαρμάκων είναι το 2^ο προϊόν της χώρας μας με της μεγαλύτερες πωλήσεις στο εξωτερικό. Το σύνολο των εξαγωγών για το 2010 είναι 985 εκατ € και είχε αυξήσει 7,8% σε σχέση με το 2009 που η πωλήσεις ήταν 914 εκατ. €. Ο λόγος αυτής της αύξησης είναι κυρίως της χαμηλής εγχώριας ζήτησης και στην καθυστερημένοι πληρωμή από το δημόσιο. Αυτό οδήγησε σε έλλειψη σε περισσότερα από 400 φάρμακα τους τελευταίους μήνες στην ελληνική αγορά. Τις τελευταίες ημέρες παρουσιάζονται ελλείψεις σε φάρμακα απολύτου ανάγκης και μεγάλης κυκλοφορίας¹³.

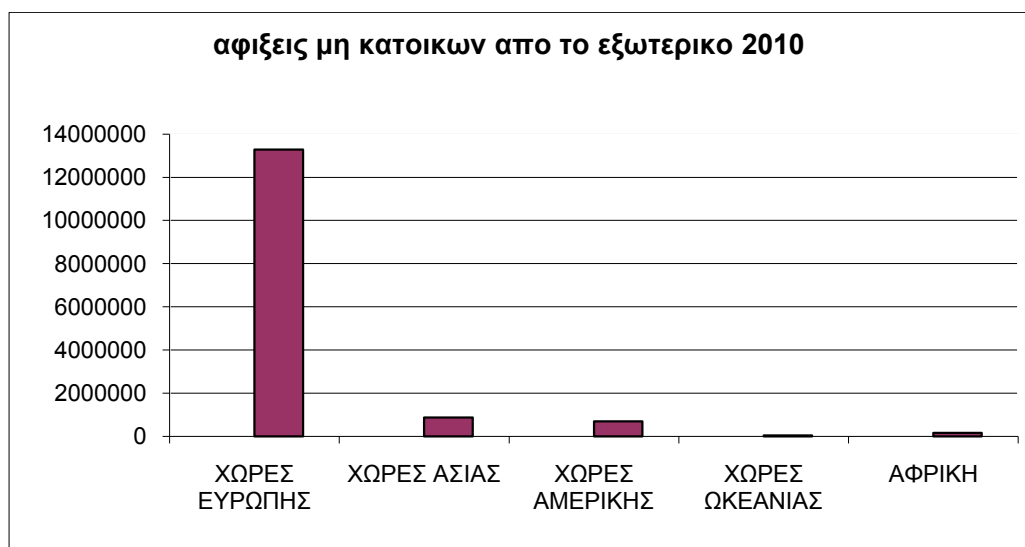
ΨΑΡΙΑ: Για το έτος 2010 η εξαγωγές ψαριών ήταν αυξημένα κατά 11,4% από πέρσι και η εξαγωγές ήταν 465 εκατ. €. Η Ιταλία παραμένει πρώτη χώρα προορισμού των ελληνικών ψαριών και ακολουθούν η Ισπανία και η Γαλλία με μερίδιο 14,2% και 11%. Η εξαγωγές ψαριών ήταν το 5^ο πιο υψηλό προϊόν σε εξαγωγές ελληνικών προϊόντων το 2010.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Ο τουρισμός ανέκαθεν μαζί με την ναυτιλία ήταν η δύναμη της Ελλάδας με την ναυτιλία να είναι πρώτη σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Για το έτος 2010 η αφίξεις τουριστών έφτασαν τους 15.007.490 εκατ το 2010 ενώ το 2009 ήταν 14.914.534 εκατ δηλαδή αυξήθηκαν κατά 0,6% σε μια δύσκολη χρονιά. Πιο αναλυτικά το μεγαλύτερο μερίδιο από της αφίξεις τουριστών είναι από την Ευρώπη

¹³ <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=241636>

με 88,5% από την Ασία 5,8% την Αφρική 0,3% την Αμερική 4,6% και την Ωκεανία 0,8%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1
ΑΦΙΞΕΙΣ ΜΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 2010

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Οι προβλέψεις για το 2011 είναι αισιόδοξες αφού προβλέπουν αύξηση αφίξεων περίπου 10%. Μια ευκαιρία που δόθηκε για αύξηση του τουρισμού στην Ελλάδα γι' αυτή την χρονιά ήταν η προγραμματισμένη τουρίστες στην Β. Αφρική όπου αναγκάστηκαν να αλλάξουν των προορισμό τους λόγω των ταραχών στην χώρες αυτές και τον επικίνδυνων καταστάσεων. Από αυτούς τους τουρίστες ωφεληθήκαμε μόλις το 10% ενώ το υπόλοιπο 90% μοιράστηκε μεταξύ Ισπανίας και Τουρκίας, δυστυχώς δεν ωφεληθήκαμε από το συγκεκριμένο θέμα λόγω ολιγορίας και έλλειψης ετοιμότητας¹⁴. Στην Κύπρο ο τουρισμός αρχίζει από τον Απρίλιο και τελειώνει τον Οκτώβριο και έτσι ωφελείται στο έπακρο η δυνατότητες του τόπου. Από την στιγμή που αυτές η προοπτικές υπάρχουν ακόμη και καλύτερες όπως η παραλίες και το φαγητό γιατί να μην εφαρμοστεί και στην Ελλάδα αυτό το μοντέλο. Σύμφωνα με λεγόμενα του προέδρου την Ένωσης ξενοδόχων Ηρακλείου κ.Φουντουλάκη από έρευνα που πραγματοποιήθηκε προκύπτει ότι στην Κρήτη έχουμε ηλιοφάνεια 300

¹⁴

http://www.express.gr/index2.php?option=ozo_content&perform=view&id=476362&Itemid=334pop=1&... 2/6/2011

ημέρες το χρόνο επομένως θα έπρεπε να διεκδικήσουμε δεκάμηνο τουρισμό τάση που κυριαρχεί σε όλους τους προορισμούς της Μεσογείου.

NAYTILIA: Η Ελλάδα είναι μια χώρα από τα ισχυρότερα και τα πιο σημαντικά κράτη του κόσμου στην εμπορική ναυτιλία η οποία είναι και ο πιο δυνατός τομέας της οικονομίας μας. Το 2010 οι εισπράξεις από το ναυτιλιακό συνάλλαγμα ήταν 17.081 δις € ενώ για την δεκαετία 2000-2010 η ναυτιλία συνείσφερε 140 δις € σε ξένο συνάλλαγμα. Όμως το μισό από αυτά επανεξήχθη στο εξωτερικό καθώς εταιρείες πληρώνουν για υπηρεσίες παρεχόμενες σε άλλες χώρες ενώ το ελληνικό κράτος δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να κρατήσει το μεγαλύτερο μέρος από αυτά όπως αναφέρουν στην Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών. Η ελληνόκτητη ναυτιλία βρέθηκε στην πρώτη θέση διεθνώς με 3.185 πλοία. Ο ελληνικός εφοπλισμός ελέγχει το 22.54% του παγκόσμιου δεξαμενόπλοιων και το 16.80 % του παγκόσμιου στόλου φορτηγών μεταφορών. Σημαντικό ρόλο της όλης χρηματοοικονομικής συνεισφοράς της ναυτιλίας παίζει η προσπάθεια της ανάδειξης του Πειραιά ως διεθνούς ναυτιλιακού κέντρου τόσο σε επίπεδο διοικητικού φορέα της ναυτιλίας όσο και σε επίπεδο ιδιωτικών ναυτιλιακών φορέων. Πιο συγκεκριμένα ο Πειραιάς αποτελεί ένα σημαντικό κέντρο το οποίο επιλέγουν αλλοδαπές ναυτιλιακές εταιρείες για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους και δεν είναι τυχαίο που η κινέζικη εταιρεία CUSCO αποφάσισε να επενδύσει στον Πειραιά. Σήμερα 1200 ναυτιλιακές εταιρείες έχουν εγκαταστήσει τα γραφεία τους στην Ελλάδα και αλλοδαπές ναυτιλιακές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων και διαχειρίζονται από τον Πειραιά το σύνολο του ελληνόκτητου στόλου (πάνω από 3200 ποντοπυρα πλοία με ελληνική σημαία) και προσφέρουν απασχόληση σε υπαλλήλους γραφείου σε πάνω από 12,300 άτομα.

Είδαμε πιο πάνω αρκετά από τα προϊόντα που η Ελλάδα εξάγει αλλά και έχει πλεονέκτημα έναντι άλλων χωρών. Το βασικό ζητούμενο για μια χώρα είναι να υποστηρίξει τα προϊόντα αυτά να εξειδικευτεί σε αυτά και να είναι ανταγωνιστική γιατί μόνο έτσι θα καταφέρει την οικονομική μεγέθυνση που θέλει. Ένα προϊόν που στην χώρα μας υπήρχε πολύ μεγάλη παραγωγή και το οποίο αντικατέστησαν την εισαγωγή του ήταν ο καπνός. Τώρα είναι πολύ λίγη η παραγωγή του και η εισαγωγή αυτού του προϊόντος είναι μεγάλη. Ενώ υπήρχε το προϊόν είναι κρίμα που δεν αξιοποιήθηκε σε μακροχρόνιο και αναπτυξιακό στόχο να εξάγουμε καπνοβιομηχανικά προϊόντα. Σήμερα μερικά προϊόντα που βρίσκονται σε στασιμότητα είναι ο κρόκος Κοζάνης, τα σπαράγγια τα πορτοκάλια και τα ενδύματα.

Θυμάμαι είχα πάει βόλτα με τον θείο αυτό το καλοκαίρι στο χωράφι για να μαζέψουμε πορτοκάλια και μανταρίνια για το σπίτι. Στην διαδρομή είχα παρατηρήσει σε όλα τα χωράφια αλλά και στο δικό μας χιλιάδες πορτοκάλια να είναι πεταμένα στο έδαφος. Είχα ρωτήσει τον θείο γιατί τα πορτοκάλια ήταν πεταμένα στο χώμα ή γιατί δεν τα μαζέψανε, και μου είπε όπως και με τον καπνό δεν συμφέρει πια η παραγωγή του και ότι τα έξοδα είναι πολλά έτσι και με τα πορτοκάλια, τον ρώτησα ξανά το κράτος δεν τα αγοράζει και μου απαντάει η τιμή που τα αγοράζει είναι πολύ χαμηλή και δεν με συμφέρει έτσι προτιμώ να τα αφήσω να πέσουν στο χώμα. Είναι κρίμα που τόσα χωράφια πετάνε την παραγωγή τους και δεν υπάρχει τουλάχιστον ένας ιδιώτης να τα μαζέψει και να παράγει κάτι από αυτό.

5.3. Η Εξαγωγές της Ελλάδας

Σύμφωνα με τα στατιστικά της ΕΛ.ΣΤΑΤ έχει σημειωθεί αύξηση εξαγωγών ελληνικών προϊόντων το 2010. Η εξαγωγές ελληνικών προϊόντων ήταν 16.240 δις € ενώ το 2009 ήταν 14.675 δις € αυξήθηκαν κατά 10,7% σε σχέση με πέρσι. Με τον ίδιο ρυθμό συνέχισε η χρονιά του 2011 όπου στο πρώτο τρίμηνο η αύξηση είναι περίπου 25%. Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε της εισαγωγές όπου είναι τριπλάσιες από της εξαγωγές και πιο συγκεκριμένα η εισαγωγές του 2010 είναι 47.879 δις € όταν ξέρουμε ότι η εξαγωγές και η εισαγωγές πρέπει τουλάχιστον να είναι ίσες. Όταν παρατηρώ τόσο μεγάλες εισαγωγές πιστεύω ότι υπάρχει το περιθώριο και η ικανότητα να αντικαταστήσουμε αυτές της εισαγωγές με δικά μας προϊόντα ή τουλάχιστον να αυξήσουμε της παραγωγή στα προϊόντα που εξάγουμε. Βλέπουμε στον πιο κάτω πίνακα 5.2. τα 20 προϊόντα με τον μεγαλύτερο τζίρο στις εξαγωγές ελληνικών προϊόντων του 2010 όπως τα αναφέρει ο Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου μέσα από τα στοιχεία που έδωσε σε δημοσιότητα η ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Παρατηρούμε ότι από τα 20 αυτά προϊόντα τα μισά είναι πρωτογενούς παραγωγής και τα υπόλοιπα δευτερογενούς, σημείωση σε αυτών των πίνακα δεν περιλαμβάνεται ο τομέας της Ναυτιλίας και του Τουρισμού. Τα περισσότερα πρωτογενή προϊόντα βρίσκονται στις δέκα πρώτες θέσεις που σημαίνει ότι η Ελλάδα είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που η κυριότερες εξαγωγές της είναι πρωτογενή προϊόντα. Η Ελλάδα έχει της προοπτικές να γίνει μια βιομηχανική χώρα και αυτό φαίνεται και από τον πίνακα 5.2 αφού παρατηρείται ότι εξάγουμε α) πλοία και πλωτές κατασκευές

109 εκατ. € β) εξαρτήματα αυτοκινήτων 38.063 εκατ € γ) ηλεκτρικές συσκευές 93 εκατ € αλλά και εξοπλισμό για διαστημικά οχήματα όσο παράλογο και αν ακούγεται μπορούμε να το δούμε και στον πίνακα 5.1. όπου το 2010 η εξαγωγές διαστημικών εξοπλισμών έφτασε τα 212 εκατ €. Παρατηρούμε ότι εξάγουμε βιομηχανικά προϊόντα και από την στιγμή που σαν χώρα τα κύρια υλικά όπως είναι το αργίλιο το παράγουμε και σε πολλές ποσότητες γιατί να μην τα εκμεταλλευτούμε εμείς και να παράγουμε δικά μας βιομηχανικά προϊόντα. Έχουμε αναφέρει ότι για να δρομολογηθεί μια στρατηγική εκβιομηχάνισης με σκοπό την οικονομική μεγέθυνση της χώρας εκτός από το υψηλό επίπεδου εργατικό δυναμικό που υπάρχει στην χώρα μας αναγκαίο είναι και το κεφάλαιο Ένας τρόπος για να βρεθεί το κεφάλαιο είναι το δάνειο από κάποια τράπεζα αλλά αυτούς τους καιρούς τα δάνεια που δίνουν η ελληνικές τράπεζες είναι μηδενικά , ωστόσο ένας άλλος τρόπος για εξεύρεση κεφαλαίου είναι η Άμεσες Ξένες Επενδύσεις από κάποιον εξωτερικό επενδυτή. Υπάρχουν επενδυτές ο οποίοι θέλουν να επενδύσουν στα ελληνικά προϊόντα και επίσης η ελληνική οικονομία τους χρειάζεται αφού εκτός από το κεφάλαιο μπορεί να βελτιωθεί και ο τρόπος εργασίας του έλληνα εργάτη επειδή θα δουλεύει σε πιο εκσυγχρονισμένα μηχανήματα ή θα μάθει έναν άλλο διαφορετικό τρόπο εργασίας που ίσως να είναι πιο αποδοτικός από αυτόν που δούλευε πριν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΞΑΓΩΓΙΣΗΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ 2010

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 2010			
A/A	Τα 20 Πρώτα προϊόντα	αξία σε ευρώ	Μεταβολή % 2010/2009
1	έλαια πετρελαίου και ασφαλωδων ορυκτών αλλά από τα ακατέργαστα	1.612.319.368	32,8
2	φάρμακα (περιλαμβάνονται και τα κτηνιατρικά φάρμακα	985.371.105	7,8
3	αργίλιο	753.067.752	38,5
4	φρούτα και καρποί, νωπά ή αποξηραμένα	610.079.783	-0,5
5	ψάρια νωπά ή κατεψυγμένα	465.954.204	11,4
6	λαχανικά, παρασκευασμένα ή διατηρημένα	397.589.874	19,7
7	εμπιστευτικά προϊόντα	391.841.812	73,8
8	βαμβάκι	391.164.750	27,9
9	χαλκός	371.082.368	75,2
10	φρούτα παρασκευασμένα ή διατηρημένα	331.771.534	9
11	ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από σίδηρο ή χάλυβα	280.465.344	46,7
12	ασβέστης τσιμέντο και έτοιμα υλικά κατασκευών	245.976.976	-15,4
13	έλαια και λίπη φυτικά σταθερά ακατέργαστα κλπ	241.419.714	-9,2
14	ενδύματα για γυναίκες ή κορίτσια από υφάσματα πλεκτά	228.588.905	-14,4
15	πλάκες, φύλλα, ταινίες κλπ από πλαστικές ύλες	220.013.987	11,1
16	τυρί και πηγμένο γάλα για τυρί	219.626.377	7,1
17	αεροσκάφη και συναφής εξοπλισμός διαστημικά οχήματα και οχήματα εκτοξεύσεως τους και μέρη αυτών	212.740.511	-40,8
18	τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός	212.622.295	25,7
19	καπνός μη βιομηχανοποιημένος απορρίμματα καπνού	210.141.164	-24,9
20	λοιπά πλαστικά σε πρωτογενείς μορφές	203.786.130	33,6

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

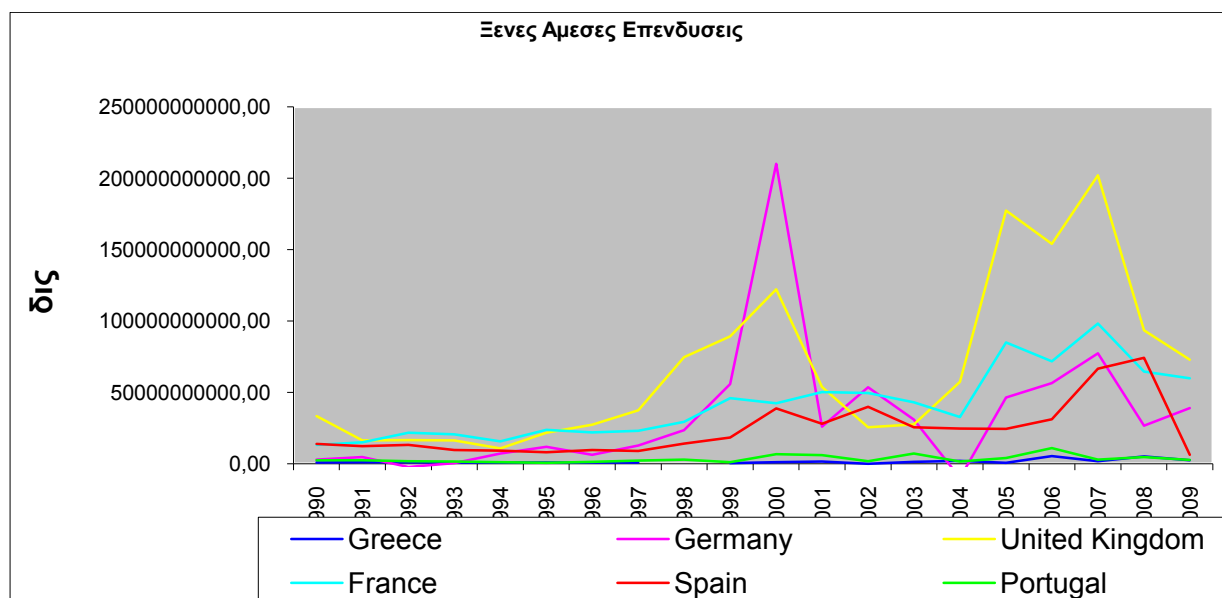
5.4. Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην Ελλάδα

Ονομάζουμε της Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (Foreign Direct Investment) την μακροχρόνια επένδυση σε επιχείρηση της εγχώριας αγοράς από επενδυτή του οποίου η έδρα βρίσκεται στην αγορά ξένης χώρας. Υπάρχουν δυο τρόποι επένδυσης ΞΑΕ ο πρώτος είναι να δημιουργηθεί μια θυγατρική εταιρεία η οποία ελέγχεται από την μητρική που είναι στο εξωτερικό και ο δεύτερος τρόπος είναι να αγοράσουν το πλήρες ή το μεγαλύτερο ποσοστό της επιχείρησης στην εγχώρια αγορά όπου τους δίνεται η δυνατότητα ελέγχου στο management της επιχείρησης. Η μέχρι τώρα εξέλιξη των ΞΑΕ έχει επηρεάσει τη στάση των περισσότερων χωρών για υιοθέτηση φιλελεύθερης πολιτικής με σκοπό την προσέλκυση νέων επενδύσεων. Τα πλεονεκτήματα αυτής της πολιτικής στους τομείς τη οικονομίας και της κοινωνίας είναι ότι συντελεί στην οικονομική ανάπτυξη, στην αύξηση της απασχόλησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας μιας οικονομίας αλλά και την μεταφορά της γνώσης και της τεχνογνωσίας. Αύξηση των φορολογικών εσόδων, βελτίωση της εγχώριας επιχειρηματικότητας , μεταφορά καινοτομιών και της νέας τεχνολογίας, λογιστικών προτύπων και νομικής παράδοσης. Για κάθε χώρα και πολύ περισσότερο για την Ελλάδα που είναι μια μικρή αγορά η Ξένες Άμεσες Επενδύσεις αποτελούν ένα παράγοντα ανάπτυξης και προόδου της Ελληνικής Οικονομίας

Η σημαντικότερη παράγοντες που προσδιορίζουν της ΞΑΕ είναι το μέγεθος της αγοράς, η πολιτική και οικονομική σταθερότητα, το επενδυτικό περιβάλλον , το κόστος εργασίας ειδικά αν πρόκειται για επιχειρήσεις εντάσεως εργασίας, το ασφαλιστικό κόστος που καλούνται να πληρώσουν οι επιχειρηματίες για τους εργαζόμενους, η απελευθέρωση των αγορών ή όπως λέμε εμείς τα κλειστά επαγγέλματα, ιδιωτικοποιήσεις μεγάλων οργανισμών η εταιριών που είναι υπό κρατικό έλεγχο και λειτουργούσαν σε μονοπωλιακό καθεστώς (ΟΤΕ,ΔΕΗ κλπ), το ανθρώπινο δυναμικό, το επίπεδο των υποδομών και μεταφορών και η απόδοση του κεφαλαίου που πρόκειται να επενδυθεί και τα περιθώρια κέρδους. Την τελευταία δεκαετία έχει παρατηρηθεί τάση αύξησης ΞΑΕ στον τομέα των υπηρεσιών.

Στο διάγραμμα 5.3. βλέπουμε την εισροή των ΞΑΕ από το 1990 έως και το 2009 για έξι ευρωπαϊκές χώρες. Παρατηρούμε ότι η Ελλάδα και η Πορτογαλία δεν είναι χώρες εισροής ΞΑΕ αλλά ούτε μέσα σε αυτή την εικοσαετία κατάφεραν να αλλάξουν τα δεδομένα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.3.
ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Πηγή : World Bank Database 2010

Στον πίνακα 5.4. βλέπουμε της ΞΑΕ που εισήλθαν από το 2006 έως το 2009. παρατηρούμε ότι σε όλο τον κόσμο το 2009 η ΞΑΕ έφτασαν το 1.163 τρις δολάρια το οποίο το μισό περίπου επενδύθηκε στην Ευρώπη. Η πρώτη χώρα με της μεγαλύτερες επενδύσεις κεφαλαίου είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με 72.923 δις \$ και ακολουθεί η Γαλλία με 59.988 δις \$

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4.
ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΣΑ \$

<u>Ξένες Άμεσες Επενδύσεις \$</u>				
	2006	2007	2008	2009
<i>ΚΟΣΜΟΣ τρις</i>	1,520	2,348	1,858	1,163
<i>ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ δις</i>	679	1,207	652	488
<i>ΓΑΛΛΙΑ δις</i>	71,83	98,312	64,576	59,988
<i>ΓΕΡΜΑΝΙΑ δις</i>	56,644	77,301	26,804	39,152
<i>ΙΣΠΑΝΙΑ δις</i>	31,171	66,681	74,226	6,451
<i>ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ δις</i>	154,12	202,071	93,505	72,923
<i>ΕΛΛΑΔΑ δις</i>	5,4	1,958	5,303	2,419
<i>ΚΥΠΡΟΣ δις</i>	1,87	2,295	3,853	5,907

Πηγή : World Bank Database 2010

Θέλω να προσέξουμε στον πίνακα 5.4 την Κύπρο όπου είναι ένα νησί με 800.000 πληθυσμό και η ΞΑΕ είναι διπλάσιες το 2009 από την Ελλάδα μια χώρα των 11 εκατ. Ο κύριος λόγος που στην Κύπρο επενδύονται το διπλάσια δεν είναι η γεωγραφική της θέση ούτε η υποδομές αλλά ούτε και η τεχνολογία και η υπηρεσίες , ο κύριος λόγος είναι η χαμηλή φορολογική συντελεστής σε έμμεσους και άμεσους φόρους όπου και μεταφράζεται και με δυνατότερη αγοραστική δύναμη των ανθρώπων που ζουν στο νησί και φυσικά μεγαλύτερες επενδύσεις από της επιχειρήσεις ακόμα και της ντόπιας αφού ο συντελεστής φορολόγησης για αυτές είναι 10%. Ένα παράδειγμα για να καταλάβουμε καλύτερα αυτό είναι αν υποθέσουμε ότι έχουμε μια εταιρεία με κέρδη 50.000 € στην Κύπρο θα πληρώσει φόρο 5.000 € ενώ στην Ελλάδα θα πληρώσει για

τα ίδια κέρδη 12.500 € τώρα αν μια πολυεθνική εταιρεία δημιουργήσει μια θυγατρική σε αυτές της δυο χώρες και τα κέρδη της είναι 500.000 € ο φόρος που θα πληρώσει στην Κύπρο θα είναι 50.000 € ενώ στην Ελλάδα θα πληρώσει 120.500 €. Βλέπουμε ότι η φορολογική συντελεστές είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες αλλά να μην ξεχνάμε και τους άλλους σημαντικούς όπως γραφειοκρατία, εργατικό κόστος κ.α.

Η Ελλάδα παρότι κάνει κάποια βήματα για να συμμετέχει πιο ανταγωνιστικά στην παγκόσμια οικονομία προσελκύοντας διεθνώς επενδυτικά κεφάλαια υπάρχει περιθώριο βελτίωσης αν χαράξει συγκεκριμένη επενδυτική πολιτική ακολουθώντας τα έξι:

- α) Σύνδεση της ανώτατης εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας σε θέματα έρευνας και καινοτομίας
- β) Αξιοποίηση των προηγούμενων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που αναφέραμε (Ναυτιλία ,Τουρισμός κ.α.)
- γ) Καλύτερη λειτουργία και μείωση της γραφειοκρατίας στον δημόσιο με απλοποίηση διαδικασιών και συνεργασία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών και φορέων μέσω internet.
- δ) Ένα σταθερό θεσμικό πλαίσιο το οποίο δεν θα υπάρχουν συνεχείς νομοθετικές αλλαγές ειδικά στο φορολογικό νομοσχέδιο για επιχειρήσεις.

Σήμερα στα μέσα του 2011 η αβεβαιότητα είναι το στοιχείο που κυριαρχεί στην Ελλάδα. Το μέλλον της πια εξαρτάται από της αποφάσεις την Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ αν θα δώσουν τα λεφτά και θα επιβάλουν καινούρια μέτρα έμμεσους και άμεσους φόρους και αποκρατικοποίησης. Μέσα σε αυτό το κλίμα μου φαίνεται αδύνατον κάποιος επενδύτης να επενδύσει τα λεφτά του στην Ελλάδα αφού ούτε υψηλές αποδόσεις θα του επιφέρουν αλλά υπάρχει και η πιθανότητα να χάσει ένα μέρος από αυτά. Οι μόνες επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν είναι η ιδιωτικοποίησης δημόσιων φορέων η λεγόμενες αποκρατικοποιήσεις. Η αδυναμία συντήρησης από το δημόσιο, λόγω του ελλείμματος και του χρέους ήταν η ευκαιρία να πιέσει η τρόικα την κυβέρνηση για να πουλήσει δημόσια περιουσία και να ιδιωτικοποίηση δημόσιες υπηρεσίες όπως φυσικό αέριο, νερό, ταχυδρομικό ταμιευτήριο και Αγροτική Τράπεζα. Η άποψη μου γι' αυτή την κατάσταση είναι ότι πρόκειται για ένα καλοστημένο σχέδιο το οποίο η δημιουργεί του ήταν Αμερικάνοι η οποίοι άρχισαν να το εφαρμόζουν πριν από μια σαράντα χρόνια όταν συνεργάστηκαν

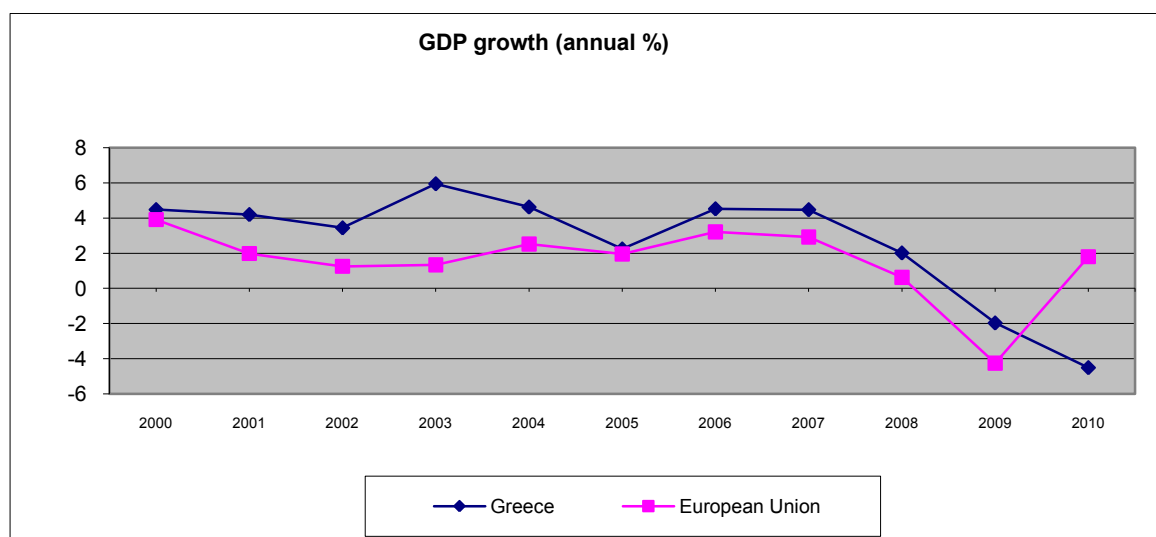
η πολυεθνικές εταιρείες κογκρέσο και ΔΝΤ δημιουργώντας μια ομάδα από τους λεγόμενους Οικονομικούς Δολοφόνους με σκοπό να παγιδέψουν χώρες οι οποίες έχουν φυσικό πλούτο. Το σχέδιο τους ήταν να δανείσουν την χώρα με πολύ μεγάλα δάνεια για να γίνουν έργα κοινής ωφέλειας όπως π.χ Ρεύμα, δρόμους, νερό κ.λ.π . Φυσικά τα έργα αυτά κατασκευάζονταν από της πολυεθνικές εταιρείες της Αμερικής όμως ο σκοπός τους ήταν η χώρα που πήρε το δάνειο να αδυνατεί να το πληρώσει και ο λόγος είναι για να φανεί φυσιολογική και λογική η βοήθεια από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο όπου αυτό με την σειρά του θα εκμεταλλευτεί την κατάσταση της δανειζόμενης χώρας και θα εκμεταλλεύεται τον πλουτώ της χώρας π.χ η ιδιωτικοποίηση ορυκτού πετρελαίου του Εκουαδόρ. Χώρες που έπεσαν θύματα από τους Οικονομικούς Δολοφόνους ήταν το Εκουαδόρ, Παναμάς Ινδονησία , Αργεντινή και τώρα Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία.

5.5. Οικονομική Μεγέθυνση της Ελλάδας και η Εξέλιξη της το 2009 & 2010

Το 2010 συνεχίστηκε η ύφεση της Ελληνικής Οικονομίας όπου είχε συνεχιστή από το 2009. Ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ από το 2000 έως το 2008 όπως βλέπουμε στο διάγραμμα 5.5 κινητέ σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα αφού είναι υψηλότερο από τον μέσο ρυθμό της ευρωπαϊκής ένωσης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.5.

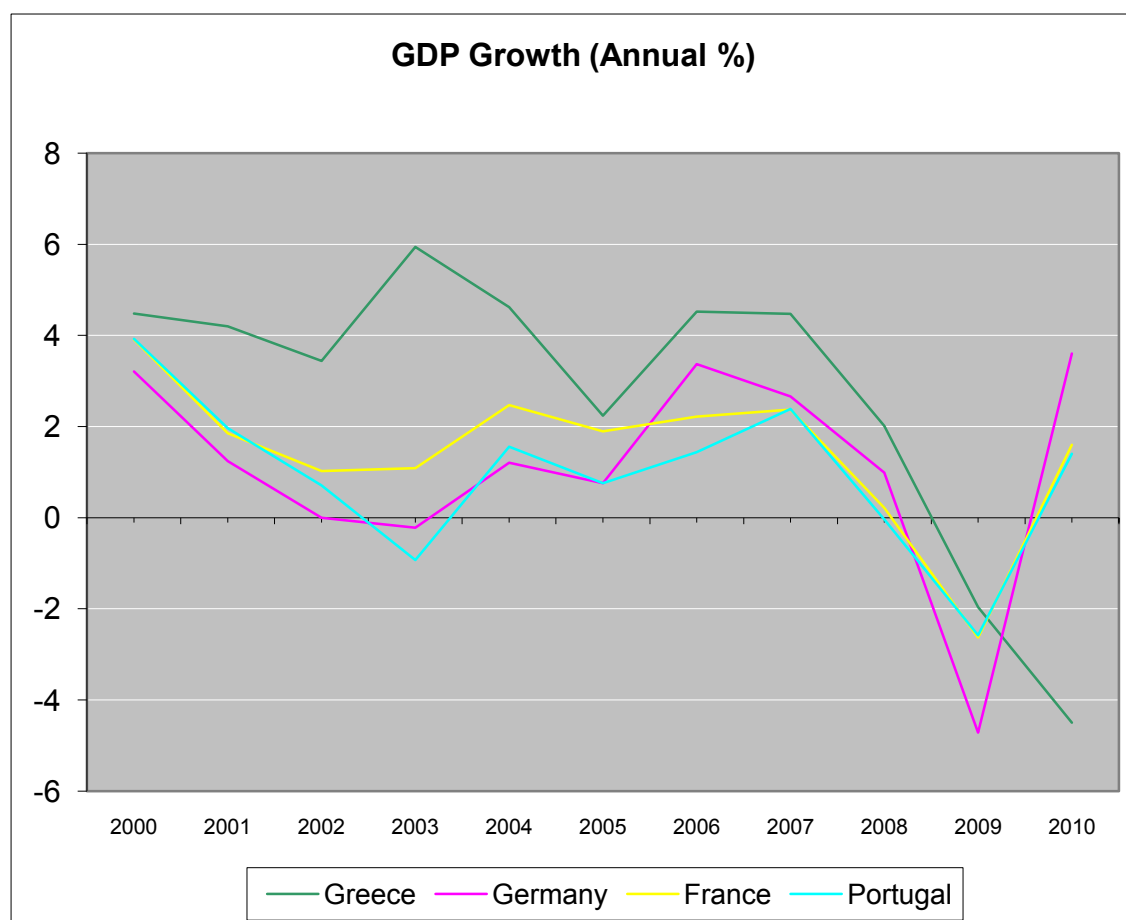
GDP GROWTH %

Πηγη : World Bank Database 2010

Το 2009 παρά την ύφεση της οικονομίας το ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν -1,96% ενώ της Ευρώπης ήταν -4,24% το 2010 όμως ενώ οι οικονομίες των ευρωπαϊκών χωρών ανέκαμψαν και επανήλθαν σε χαμηλούς θετικούς ρυθμούς η οικονομία της Ελλάδας συνέχισε την πτωτική της πορεία αφού το ΑΕΠ του 2010 ήταν -4,5% όταν της Ευρώπης ήταν στο 1,8%. Στο διάγραμμα 5.6. βλέπουμε την πορεία του ΑΕΠ για τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6
GDP GROWTH ANNUAL %

Πηγή : World Bank Database 2010

Βλέπουμε στο διάγραμμα 5.6 ότι η Ελλάδα από το 2000 έως το 2008 έχει μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ και από βιομηχανικές χώρες όπως Γερμανία και Γαλλία. Τι φταίει που το 2010 η ευρωπαϊκές χώρες γύρισαν σε θετικά πρόσημα του ΑΕΠ ενώ η οικονομία της Ελλάδας συνέχισε την καθοδική της πορεία. Οι λόγοι είναι πολύ αλλά ο κυριότερος λόγος είναι το μεγάλο χρέος της χώρας όπου οδήγησε σε αύξηση

φόρων έμμεσων και άμεσων αλλά και μειώσεις μισθών. Το αποτέλεσμα ήταν να μειωθεί η κατανάλωση και η παραγωγή.

Η παραγωγικότητα στην Ελλάδα μετά από μια δεκαετία θετικών προσήμων το 2009 και 2010 ήταν σε αρνητικά επίπεδα -1,3 και -2,4 και αυτό λόγω των μέτρων που έλαβε η τρόικα και η κυβέρνηση αύξησε το κόστος παραγωγής με αποτέλεσμα η επιχειρήσεις να μειώσουν την παραγωγή τους για να μην έχουν απόθεμα στην αποθήκη τους. Στον πίνακα 5.7. βλέπουμε την συνολική οικονομική παραγωγικότητα κάθε χώρας σε σύγκριση με την περσινή χρόνια

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7

LABOUR PRODUCTIVITY IN THE TOTAL ECONOMY

Percentage change from previous period

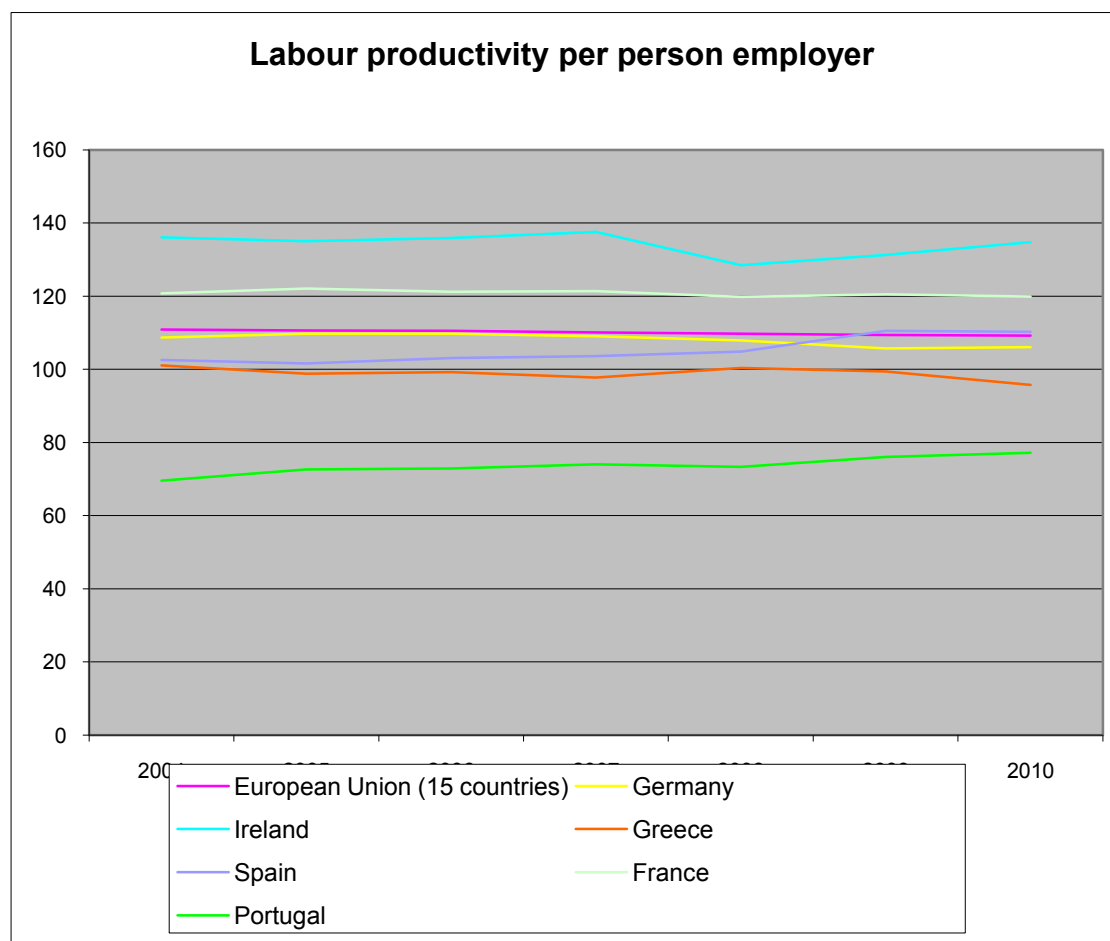
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Austria</i>	1,2	1,3	2	1,8	0,5	-3	1,2
<i>Belgium</i>	2,1	0,6	1,5	1,2	-0,9	-2,3	1,4
<i>Denmark</i>	2,9	1,4	1,3	-1,2	-2,9	-2,2	4,3
<i>Finland</i>	3,7	1,6	2,5	3	-0,6	-5,7	3,5
<i>France</i>	2,1	1,4	1,4	0,9	-0,5	-1,5	1,2
<i>Germany</i>	0,3	1	2,9	1,1	-0,7	-4,7	3
<i>Greece</i>	1,9	1,5	1,8	2,5	0,8	-1,3	-2,4
<i>Hungary</i>	5,8	3,6	3,1	1,1	1,9	-3,8	0,8
<i>Ireland</i>	1,2	1	1	1,9	-2,5	0,6	3,2
<i>Italy</i>	0,9	0,2	0,1	0,1	-1,6	-3,6	2
<i>Japan</i>	2,5	1,5	1,6	1,9	-0,7	-4,8	4,4
<i>Korea</i>	2,7	2,6	3,8	3,8	1,7	0,6	4,7
<i>Luxembourg</i>	2,1	2,5	1,3	2,1	-3,2	-4,6	1,9
<i>Netherlands</i>	3,1	1,5	1,7	1,3	0,4	-2,8	2,3
<i>Norway</i>	3,4	1,5	-1,3	-1,3	-2,4	-1	0,6
<i>Portugal</i>	1,6	1,1	0,9	2,4	-0,5	0,1	2,9
<i>Spain</i>	-0,3	-0,5	0,1	0,5	1,3	3,1	2,2
<i>Sweden</i>	4,5	2,9	2,8	1,1	-1,7	-3,3	4,1
<i>Turkey</i>	7,3	6,1	5,1	3,1	-1,5	-5,2	2,7
<i>United Kingdom</i>	1,9	1,1	1,9	2	-0,8	-3,4	1
<i>United States</i>	2,5	1,4	0,9	1,1	0,7	1,7	3,6
<i>Euro area</i>	1,2	0,9	1,6	1,1	-0,4	-2,3	2,2

Πηγή: OECD Economic Outlook 89 database.

Αυτό που παρατηρούμε είναι ότι στην χρονιά του 2009 σχεδόν όλες η χώρες είναι σε αρνητικό επίπεδο αφού η οικονομική κρίση τάραξε την οικονομία σε όλους τους τομείς. Το 2010 γύρισαν σε θετικό κλίμα αλλά και εδώ η Ελλάδα συνέχισε την κατηφόρα αφού τα μέτρα που λαμβάνονται από τρόικα και κυβέρνηση για να μειωθούν τα έξοδα και να αυξήσουν τα έσοδα σαν στόχο την μείωση του ελλείμματος περισσότερο ρίχνουν την χώρα σε ύφεση παρά στον στόχο τους.

Στο διάγραμμα 5.8 και στον πίνακα 5.9 βλέπουμε την παραγωγή ανά χώρα και ανά εργαζόμενο, η χώρα μας την τελευταία διετία έχει μειωθεί. Αυτό μπορεί να βεβαιωθεί και από της εξελίξεις που σχετίζονται με την πορεία της έρευνας και ανάπτυξης όπου στην Ελλάδα το ποσοστό που δαπανάται για έρευνα και ανάπτυξη είναι λιγότερο την μισής μονάδας του ΑΕΠ όταν σε άλλες χώρες είναι τουλάχιστον άνω του 2%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.8
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ

Πηγή: OECD Economic Outlook 89 database.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.9

Labour productivity per person employed

GDP in Purchasing Power Standards (PPS) per person employed

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
European Union (15 countries)	110,9	110,6	110,5	110,1	109,7	109,4	109,2
Germany	108,7	109,7	109,7	109	107,9	105,7	106,1
Ireland	136,1	135	135,9	137,6	128,5	131,3	134,8
Greece	101,1	98,8	99,2	97,7	100,4	99,4	95,7
Spain	102,6	101,6	103,1	103,6	104,8	110,5	110,3
France	120,8	122,1	121,2	121,4	119,8	120,5	119,9
Portugal	69,6	72,6	72,9	74	73,3	76	77,2
United States	143,6	144,6	141	140,1	138,5	142,1	145,1
Turkey	54,1	58,2	61,7	63,7	65,4	62	62,3
Norway	143,1	153,2	157,3	150,9	156,8	144,6	149
Sweden	115,5	111,9	113,1	114,9	113,5	110,5	113,1

Πηγή: OECD Economic Outlook 89 database.

Αυτό το παρατηρούμε στον πίνακα 5.10 είναι ότι η σκανδιναβικές χώρες δαπανούν περισσότερο από το 3% του ΑΕΠ στην έρευνα και ανάπτυξη σε νέα προϊόντα και σε μηχανολογικό εξοπλισμό. Αυτό εξηγεί και την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας όπως το είδαμε στον προηγούμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.10

Gross domestic expenditure on R&D As a percentage of GDP

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Austria	2,26	2,26	2,45	2,46	2,52	2,67	2,75
Denmark	2,58	2,48	2,46	2,48	2,58	2,87	3,02
Finland	3,44	3,45	3,48	3,48	3,47	3,72	3,96
France	2,17	2,15	2,1	2,1	2,07	2,11	2,21
Germany	2,52	2,49	2,49	2,53	2,53	2,68	2,82
Greece	0,57	0,55	0,59	0,58	0,58	0	0
Ireland	1,17	1,23	1,25	1,25	1,29	1,45	1,77
Netherlands	1,92	1,93	1,9	1,88	1,81	1,76	1,84
Norway	1,71	1,59	1,52	1,52	1,65	1,64	1,8
Portugal	0,71	0,75	0,78	0,699	1,17	1,5	1,66
Spain	1,05	1,06	1,12	1,2	1,27	1,35	1,38
Sweden	3,8	3,58	3,56	3,68	3,4	3,7	3,62
United Kingdom	1,75	1,68	1,73	1,75	1,78	1,77	1,87

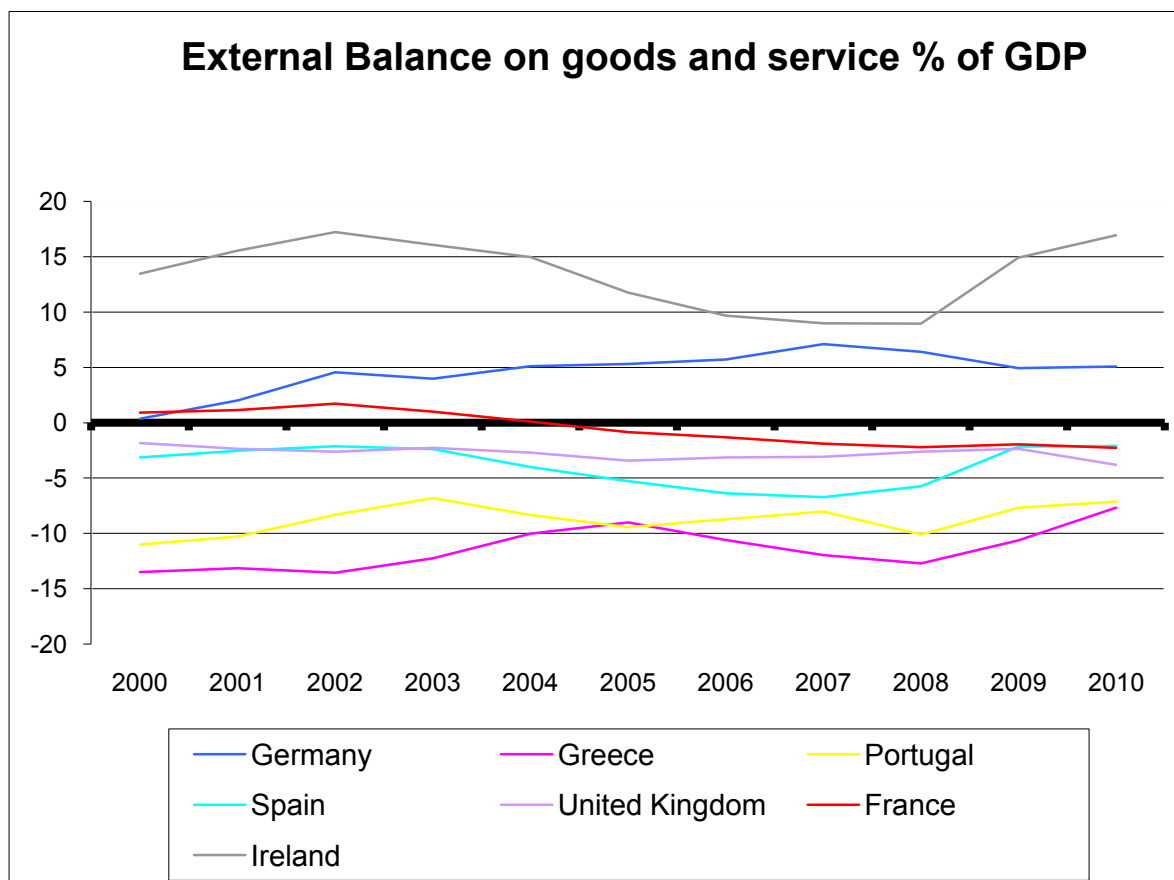
Πηγή: Science and Technology key Table from OECD

Ο πληθωρισμός αυξήθηκε δραματικά το 2010 στο 5.2% έναντι 2.6% που ήταν το 2009. Η αιτία είναι από α) η αύξηση στους φόρους από τα μέτρα που επέβαλε το κράτος για να αυξήσει τα έσοδα του και β) από της δυσμενείς διεθνείς εξελίξεις όπως άνοδος των τιμών του πετρελαίου και άλλων πρώτων υλών και τροφίμων. Το πρόβλημα του πληθωρισμού δεν έχει μόνο οικονομική σημασία αλλά και κοινωνική αφού μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών και την αγοραστική δύναμη του.

Το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ που είναι ένας σημαντικός δείκτης ανταγωνιστικότητας μιας οικονομίας στην περίπτωση της Ελλάδας ανέρχεται σε -10,61% το 2009 ενώ το 2010 μειώθηκε στο -7,87% του ΑΕΠ και είναι από της χειρότερες επιδόσεις ευρωπαϊκών χωρών

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.11

EXTERNAL BALANCE ON GOODS AND SERVICES % GDP

Πηγή: World Bank Database 2010

Στο διάγραμμα 5.11 βλέπουμε επτά ευρωπαϊκές χώρες ανεπτυγμένες βιομηχανικές και χώρες με μεγάλο χρέος. Παρατηρούμε την Ελλάδα τελευταία και δεν είναι καθόλου έκπληξη αφού εδώ και μια δεκαετία αντικατέστησε την παραγωγή της από της εισαγωγές αντι να πραγματοποιηθεί το αντίθετο. Βλέπουμε την Ιρλανδία όπου είναι μια χώρα που μοιάζει με εμάς παρά την ένταξη της στο ΔΝΤ συνεχίζει να έχει πλεόνασμα και αυτό οφείλεται στην κυβέρνηση της αφού δεν δέχτηκε να αυξήσει τον συντελεστή φόρου για της επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά σε σχέση με εμάς. Αυτό βοήθησε την Ιρλανδία στο να συνεχίσει να είναι ανταγωνιστική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.12
CURRENT ACCOUNT BALANCE BILLIONS

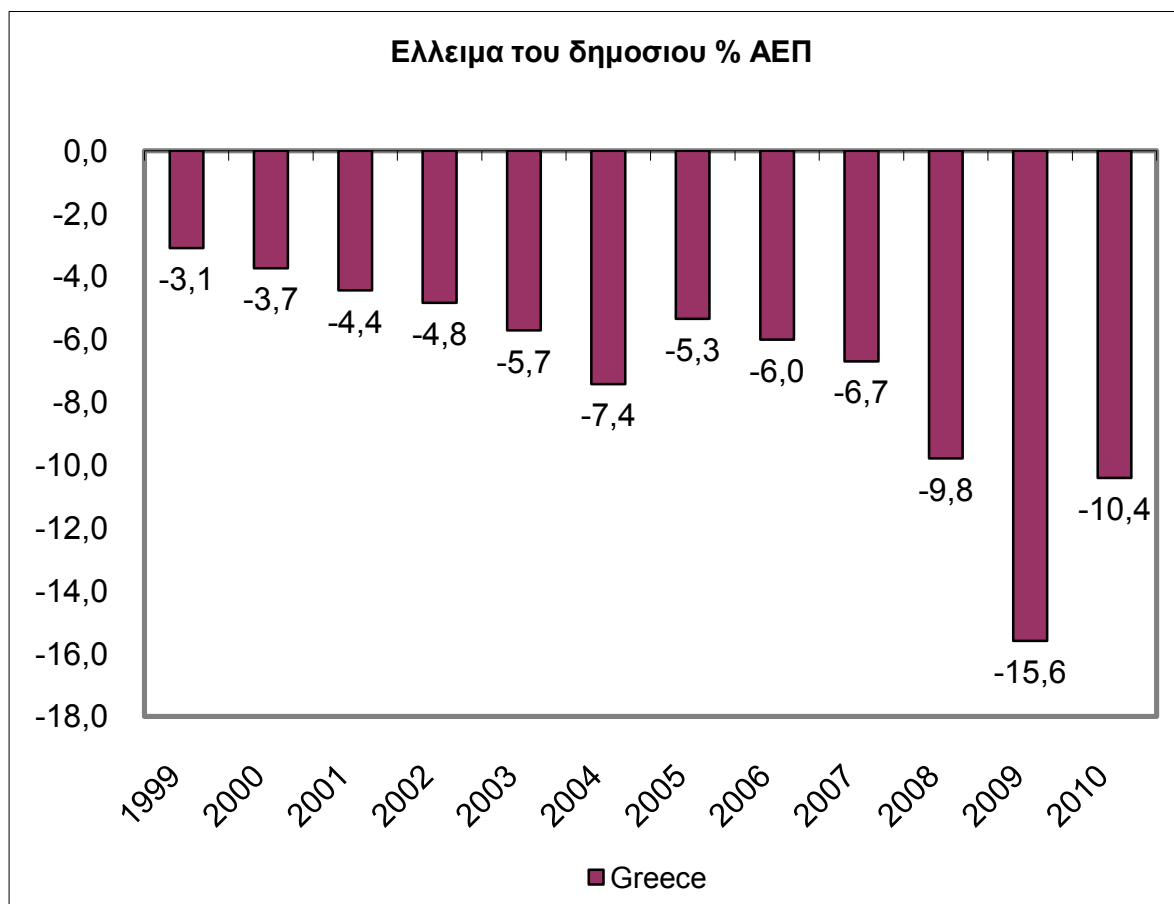
Current account balances
\$ billion

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Austria</i>	-1,0	-1,5	5,5	4,2	5,3	6,7	9,5	13,3	19,3	10,9	9,7
<i>Belgium¹</i>	10,0	8,4	12,4	13,7	13,3	10,1	8,9	7,8	-8,6	1,5	6,2
<i>Denmark</i>	2,5	4,2	5,0	7,3	5,7	11,1	8,2	4,4	9,0	11,1	17,1
<i>Finland</i>	9,9	10,7	12,0	8,5	12,1	7,1	9,5	10,5	7,9	6,7	7,1
<i>France</i>	19,4	23,5	17,4	13,7	10,6	-10,1	-12,3	-26,0	-55,7	-54,4	-58,1
<i>Germany</i>	-34,1	0,1	40,9	47,6	125,5	138,7	181,2	250,9	229,2	189,6	185,1
<i>Greece²</i>	-9,9	-9,5	-9,7	-12,8	-13,3	-18,3	-29,8	-44,8	-51,2	-36,0	-32,1
<i>Ireland</i>	0,1	-0,7	-1,2	0,0	-1,1	-7,0	-7,9	-13,9	-15,2	-6,6	-1,4
<i>Italy</i>	-5,8	-0,8	-9,7	-19,6	-16,4	-29,5	-48,1	-51,8	-66,4	-43,6	-71,5
<i>Japan</i>	120,2	87,9	112,0	136,4	172,3	166,8	171,2	210,4	158,2	142,7	195,3
<i>Korea</i>	14,8	8,4	7,5	15,6	32,3	18,6	14,1	21,8	3,2	32,8	28,2
<i>Luxembourg</i>	2,7	1,8	2,3	2,4	4,1	4,4	4,4	5,2	3,1	3,6	4,3
<i>Netherlands</i>	7,3	9,8	11,1	30,3	46,8	47,3	63,3	52,7	39,0	39,2	60,2
<i>Norway</i>	25,1	27,5	24,2	27,7	32,9	49,2	58,3	55,2	80,9	49,9	53,5
<i>Portugal</i>	-12,2	-12,4	-10,9	-10,5	-15,5	-19,8	-21,5	-23,5	-31,9	-23,9	-22,2
<i>Spain</i>	-23,0	-24,0	-22,5	-31,1	-54,9	-83,1	111,1	144,6	154,6	-75,5	-63,3
<i>Sweden</i>	9,4	8,5	9,8	22,1	23,8	25,0	33,7	42,7	43,2	28,2	29,0
<i>Switzerland</i>	30,1	21,0	24,8	43,4	48,6	52,2	58,4	39,2	9,5	57,2	77,1
<i>Turkey</i>	-9,9	3,8	-0,6	-7,5	-14,4	-22,3	-32,3	-38,4	-42,0	-14,0	-48,6
<i>United Kingdom</i>	-38,9	-30,4	-27,9	-30,0	-45,6	-59,2	-83,1	-72,8	-43,1	-37,1	-56,1
<i>United States</i>	417,4	384,7	458,1	520,7	630,5	747,6	802,6	718,1	668,9	378,4	470,2

Πηγή: OECD Economic Outlook 89 database.

Στο διάγραμμα 5.12 βλέπουμε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το οποίο ως δείκτης ανταγωνιστικότητας περιλαμβάνει εκτός από το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών τις μονομερείς μεταβιβάσεις όπως π.χ τους πόρους που εισρέουν από την Ευρώπη και το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων. Ο δείκτης αυτός είναι ακόμη πιο ατελής από το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών αφού στην διαμόρφωση του εμπλέκονται περισσότεροι παράγοντες που δεν σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα. Πρόκειται για ένα δείκτη της εξωτερικής θέσης της χώρας όπως αυτή διαμορφώνεται από σειρά παραγόντων μεταξύ των οποίων και η ανταγωνιστικότητα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.13
ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΕΠ

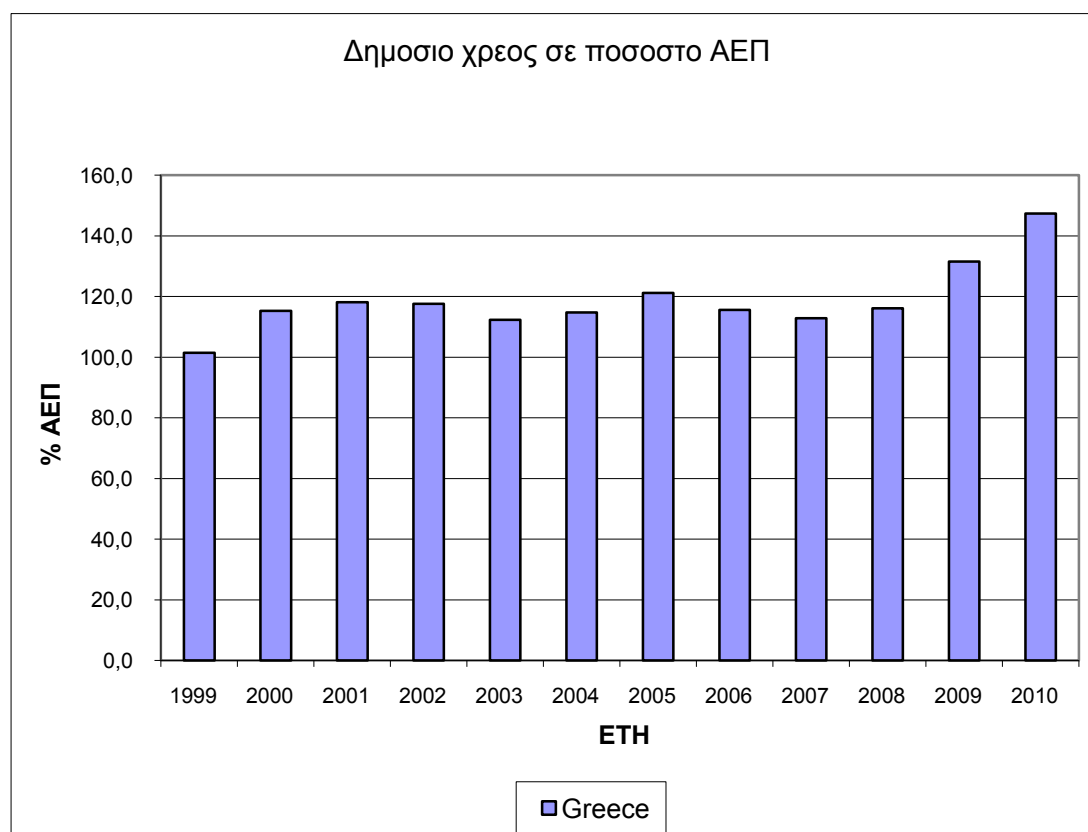

Πηγή: World Bank Database 2010

Στον διάγραμμα 5.13 φαίνεται ότι η Ελλάδα για μια δεκαετία και περισσότερο το δημόσιο είναι πάντα ελλειμματικό δηλαδή τα έξοδα είναι περισσότερα από τα έσοδα με αποκορύφωση το 2009 όπου το έλλειμμα ήταν 15,6% του ΑΕΠ. Η ευρωπαϊκή ένωση προειδοποιεί της χώρες μέλη να μην ξεφεύγουν περισσότερο από το 3% το έλλειμμα τους, σε αυτήν την περίπτωση όχι μόνο ξεφύγαμε αλλά δεν βλέπαμε που είναι η κόκκινη γραμμή του ελλείμματος. Το έτος 2010 το έλλειμμα μειώθηκε στο 10,4% μια μεγάλη μείωση κατά 5 μονάδες όπου πραγματοποιήθηκε με μείωσης δημοσίων μισθών και συντάξεων , απολύσεις συμβάσεων staidis και μείωσης δαπανών. Σύμφωνα με της εκτιμήσεις της Eurostat το έλλειμμα θα μειωθεί το 2011 στο 7,5% και το 2012 στο 6,5% του ΑΕΠ, αυτό θα γίνει με μειώσεις δαπανών αφού τα έσοδα δεν αυξάνονται. Εδώ γεννιέται ένα ερώτημα πως τόσα χρόνια αφού το κράτος είχε έλλειμμα πως υπήρχαν λεφτά στα ταμεία για πληρωμές μισθούς και

συντάξεις. Η απάντηση είναι με δανεικά. Στον διάγραμμα 5.14 φαίνεται ότι το ελληνικό χρέος έχει ξεπεράσει το ΑΕΠ της χώρας εδώ και μια δεκαετία όταν η ευρωπαϊκή ένωση αναφέρει ότι το χρέος δεν πρέπει να ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ. Από την Eurostat προβλέπεται ότι θα φτάσει το 157,1% του ΑΕΠ το 2011.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.14
ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ

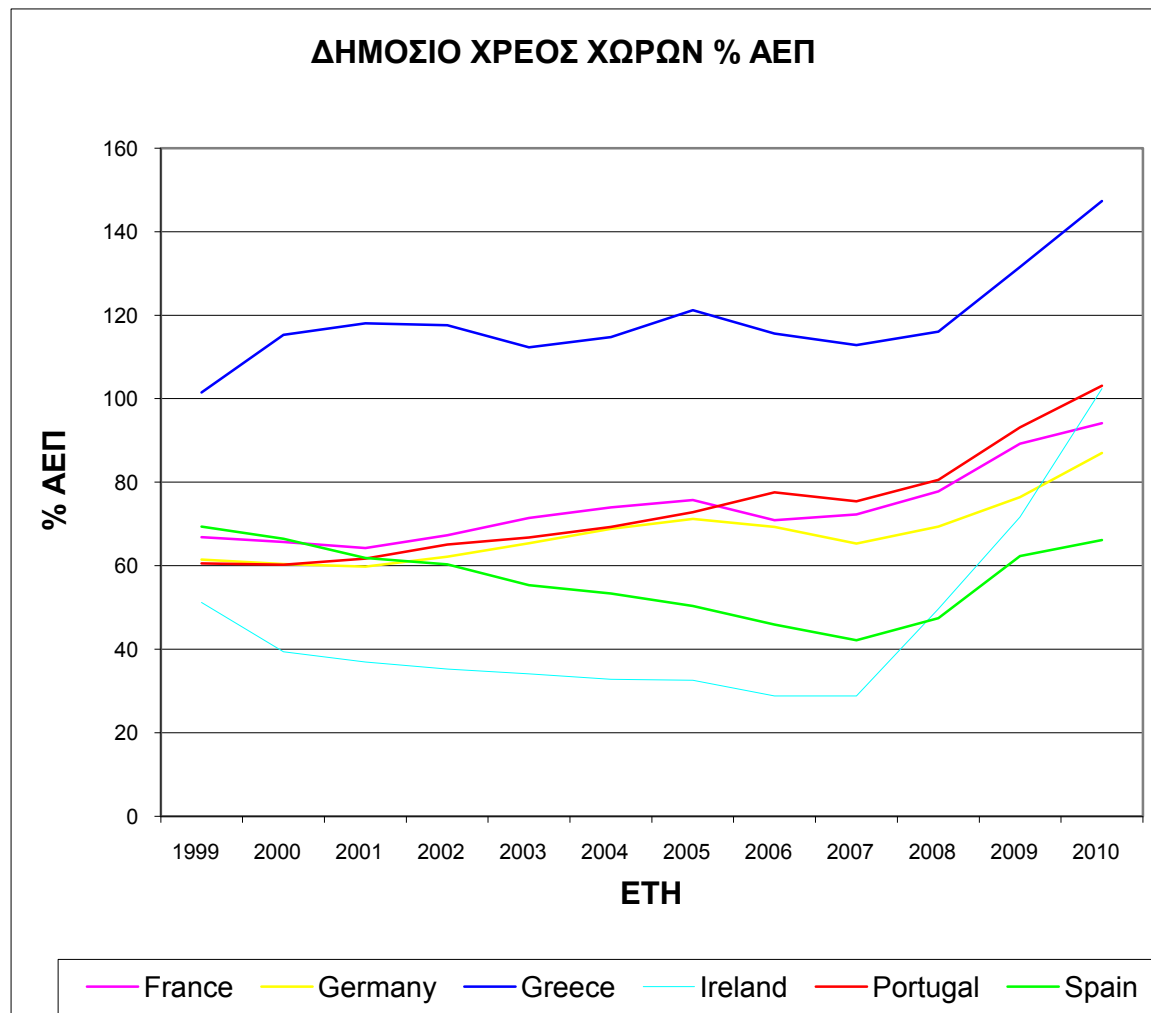
Πηγή: World Bank Database 2010

Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 5.15 η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο χρέος σε ποσοστό του ΑΕΠ και είναι η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό αδυναμίας πληρωμής των χρεών της. Έτσι εξηγείται πως η ελληνική οικονομία συντηρούσε τα ελλείμματα της, περνώντας δάνεια.

Το χρέος της Ελλάδας σήμερα ανέρχεται στα 350 δις € και δυστυχώς για να μην κηρύξουμε στάση πληρωμών ζητάμε επιπλέον 100 δις € για να κερδίσουμε χρόνο να μειώσουμε το έλλειμμα μας και να εκπληρώσουμε της μεταρρυθμίσεις που πρέπει

να κάνουμε. Η Eurostat προβλέπει το 2012 χωρίς το επιπλέον δάνειο που ζητά η ελληνική κυβέρνηση το χρέος θα φτάσει στο 159,3% του ΑΕΠ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.15
ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΧΩΡΩΝ % ΑΕΠ

Πηγή: World Bank Database 2010

Μετά την οικονομική κρίση του 2008 που ήταν μια κρίση κυρίως φερεγγυότητας και ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος που προήλθε από ένα συνδυασμό παραγόντων όπως η χαλάρωση των ρυθμιστικών κανόνων η έλλειψη επαρκούς εποπτείας του λεγόμενου τραπεζικού συστήματος, η έλλειψη διεθνούς συντονισμού μεταξύ των εποπτικών, η έλλειψη διαφάνειας, η ανάπτυξη πολύπλοκων παράγωγων προϊόντων, η υπερβολική χαλαρή για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ ήρθε και η κρίση χρέους στην Ευρώπη όπου η περισσότερες χώρες δήλωναν ότι έχουν μεγάλα χρέη αλλά και ελλείμματα. Όπως είδαμε πιο πριν η Ελλάδα βρίσκεται στην χειρότερη θέση με το μεγαλύτερο χρέος % του ΑΕΠ και από

τα μεγαλύτερα ελλείμματα από της ευρωπαϊκές χώρες. Τώρα καλείται ο κόσμος να πληρώσει τα σπασμένα και της λάθος πολιτικές αποφάσεις ελλήνων και ευρωπαίων πολιτικών μειώνοντας μισθούς και συντάξεις και αυξάνοντας τους φόρους.

Έχουμε αναφέρει ότι η Οικονομική Μεγέθυνση σε μια χώρα εξαρτάται από την αύξηση της παραγωγής όπου γίνεται με την συμβολή των επενδύσεων που γίνονται σε μηχανολογικό εξοπλισμό και σε εργατικό δυναμικό. Όταν επιλέγεται η στρατηγική της λιτότητας μειώνοντας προσωπικό τόσο σε δημόσιο όσο και σε ιδιωτικό λόγω της αύξησης του κοστολογίου των επιχειρήσεων τότε η αύξηση της παραγωγής φαντάζεται σαν ένα άπιαστο όνειρο για τώρα. Η ευρωπαίοι εταίροι τώρα μιλάνε και αναφέρουν ότι η Ελλάδα θα βγει από την κρίση χρέους με ανάπτυξη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τελικά θα μπορούσε να πετύχει μια χώρα οικονομική μεγέθυνση συμμετέχοντας στο διεθνές εμπόριο? Η απάντηση είναι ναι και υπάρχουν και χώρες παραδείγματα όπως η Ιαπωνία όπου εφάρμοσε αυτήν την στρατηγική από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο μη συμμετέχοντας σε αυτό και τροφοδοτώντας άλλες χώρες με όπλα, αυτήν την στρατηγική δίνοντας έμφαση στις εξαγωγές και στην βαριά βιομηχανία την έφερε σήμερα να είναι στις επτά δυνατότερες οικονομικά χώρες εξάγοντας βιομηχανικά προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Η Κίνα είναι ένα ακόμη παράδειγμα χώρας όπου πριν από μια εικοσαετία μετατόπισε την παραγωγή της σε βιομηχανικά προϊόντα και ο συνδυασμός με τα φτηνά εργατικά έφερε την χώρα να είναι η δεύτερη αναπτυγμένη χώρα στον κόσμο και πολύ κοντά στο να γίνει η χώρα κυρίαρχος στην οικονομία αφού η Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής έχει προβλήματα Χρέους. Σήμερα η Κίνα μπορεί να παράγει οποιοδήποτε προϊόν και έχει αρχίσει την είσοδο της στον χώρο της αυτοκινητοβιομηχανίας και είναι και η δεύτερη δυνατότερη χώρα στην Ναυτιλία. Στο διεθνές εμπόριο δεν είναι μόνο τα υλικά προϊόντα αλλά και η υπηρεσίες όπου έχει βοηθήσει χώρες στην οικονομική μεγέθυνση τους όπως η Κύπρος όπου οι δυο κύριοι οικονομικοί πόροι είναι ο τουρισμός και η οικονομικές υπηρεσίες ειδικά η λογιστικές. Τα μεγαλύτερα έσοδα της Σιγκαπούρης είναι από τις υπηρεσίες αφού το εξελιγμένο λιμάνι που έχει κτίσει παρέχει υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών στις ναυτιλιακές εταιρείες.

Οι οικονομική μεγέθυνση σε μια χώρα θα επιτευχθεί μέσα από μια σειρά παραγόντων όπου η χώρα μας έχει μεγάλο δρόμο μπροστά της να διανύσει και να βελτιώσει.

α) Την εκπαίδευση στα σχολεία: θα πρέπει στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση να προσθέσουν μαθήματα τα οποία θα βοηθήσουν στην εξέλιξη επαγγελματιών όπως λογιστικής ή πολιτικής οικονομίας. Αυτό που αναφέρω είναι εμπειρία ζωής αφού από την πρώτη λυκείου στην Κύπρο μάθαινα λογιστική και πολιτική οικονομία βοηθώντας έτσι ένα προϊόν που στην χώρα αυτή έχει πλεονέκτημα λόγω των φορολογικών συντελεστών (of shore εταιρειών).

β) Εκπαίδευση σε εργατικό δυναμικό: θα πρέπει μέσα από τις εταιρείες να γίνεται εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της με στόχο την αύξηση της παραγωγής και της ποιοτικότερης εργασίας.

γ) Επενδύσεις σε τεχνολογία: Η αύξηση της παραγωγής ειδικά προϊόντων που στην χώρα μας έχουμε πλεονέκτημα και εξάγουμε θα πρέπει να γίνονται επενδύσεις σε καινούρια μηχανήματα και σε νέες μεθόδους παραγωγής με στόχο την αύξηση της παραγωγής.

δ) Άμεσες Ξένες Επενδύσεις: Αν τα πιο πάνω δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από εσωτερικές πηγές της χώρας τότε η εύρεση επενδυτή από το εξωτερικό είναι η καλύτερη λύση. Πρέπει να γίνει ευκολότερη γρηγορότερη και πιο απλή η διαδικασία για της επενδύσεις από το εξωτερικό ειδικά αυτό το χρονικό διάστημα στην χώρα μας που τα χρειαζόμαστε και από την στιγμή που εμείς δεν μπορούμε να τα αξιοποιήσουμε στον μέγιστο βαθμό ας τα αναλάβει κάποιος επενδυτής.

ε) Κράτος: Όλα τα παρά πάνω εξαρτώνται από αυτόν τον παράγοντα δηλαδή από τους πολιτικούς που κυβερνούν και αποφασίζουν για την βραχυχρόνια και μακροχρόνια οικονομική πολιτική της χώρας. Όταν αποφασίζουν να αυξήσουν τους φορολογικούς συντελεστές έχει αποδειχθεί την τελευταία διετία ότι η παραγωγή και η κατανάλωση έχει μειωθεί με αποτέλεσμα τον μειωμένο τζίρο των επιχειρήσεων και την μειωμένη πορεία των επενδύσεων. Επίσης η ανεργία έχει αυξηθεί το ίδιο και ο πληθωρισμός όπου είναι υψηλότερος από τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Όλα αυτά τα μέτρα που επιβάλλει η κυβέρνηση και η τρόικα δεν βοηθούν την παραγωγή ούτε και την κατανάλωση αλλά την φοροδιαφύγει και την παρανομία αφού η συντελεστές είναι πολύ υψηλή. Για να πετύχει οικονομική μεγέθυνση η χώρα πρέπει να μειωθούν η φορολογική συντελεστές δίνοντας ανάσα στις επιχειρήσεις να επενδύσουν τα κέρδη τους σε μηχανολογικό και εργατικό τομέα αυξάνοντας την παραγωγή τους αλλά και η καταναλωτές να μπορούν να καταναλώνουν περισσότερη ποσότητα προϊόντων. Η αυξημένη παραγωγή θα βοηθήσει της επιχειρήσεις να εξάγουν περισσότερα προϊόντα με αποτέλεσμα την αύξηση συναλλάγματος στην χώρα μας και φυσικά θα σπρώξει τους επενδυτές να επενδύσουν στα ελληνικά προϊόντα. Όλο αυτό μπορεί να βάλει σε κίνηση τον ορισμό U του Kuznets όπου μια αναπτυσσόμενη χώρα θα μετατραπεί σε βιομηχανική και θα βοηθήσει και στην αύξηση των μισθών, των επενδύσεων της εκπαίδευσης και στην βελτίωση της κοινωνίας.

Ακόμα και αν μια χώρα δεν συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο μπορεί να έχει οικονομική μεγέθυνση φτάνει τα προϊόντα που παράγει να τα απορροφάει η εσωτερική αγορά όμως όταν συμμετέχουν στο διεθνές εμπόριο τους δίνετε η δυνατότητα να αξιοποιήσουν στο επαρκώς της δυνατότητες του προϊόντος που είτε αυτό είναι ποιότητα είτε είναι η χαμηλή τιμή. Μπορεί να αυξήσει την παραγωγή του αφού έχει την πολυτέλεια της μεγαλύτερης αγοράς και αν συνδυαστούν στο έπακρο η δυνατότητες των εργατών, της τεχνολογίας σε επιχειρήσεις και του κράτους μπορεί να επιτευχθεί η Οικονομική Μεγέθυνση σε μια χώρα.

Βιβλιογραφία

- Peter B.Kenen – Διεθνής Οικονομική τόμος Πρώτος 1994
- Ηλία Καραντώνη – Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις Η καθαρή θεωρία του διεθνούς εμπορίου με ειδική αναφορά στις αναπτυσσόμενες χώρες Θεσσαλονίκη 1998
- Δημήτρης Μαρδάς – Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις Από την ανοικτή οικονομία στην παγκοσμιοποίηση 2006
- Γ.Β.Παπαδιοδωρου – Διεθνές Εμπόριο οι Εξωτερικές συναλλαγές της Ελλάδας Θεσσαλονίκη 2002
- A.G.Kenwood and A.L.Lougheed – The Growth of the international economy 1820 1980 An Introductory Text -1983
- Dan Usher – The measurement of economic Growth 1980
- Τρύφων Κολλίντζας – Θεωρία Οικονομικής Ανάπτυξης Β' έκδοση 2002
- Κωστής Βαϊτσος, Αντώνης Μπαρτζώκας (επιμ) – Αναπτυξιακή Οικονομική – κείμενα οικονομικής σκέψης και κοινωνικού προβληματισμού Εκδόσεις Κριτική (μετάφραση Νίκος Ρούσος) 2004
- Θεόδωρος Α.Σκούντζος – Οικονομική Ανάπτυξη Θεωρία Προβληματισμός Αθήνα 2005
- Hywel G.Jones – Εισαγωγή στις Σύγχρονες Θεωρίες Οικονομικής Μεγέθυνσης εκδόσεις κριτική βιβλιοθήκη (μετάφραση Μπέση Μποκούλα) 1993
- A.P.Thirlwall – Μεγέθυνση και Ανάπτυξη έκτη αγγλική έκδοση (μετάφραση Γεώργιος Νέλης) 1999
- Κωνσταντίνος Γ.Δρακάτος – Ελληνική Οικονομία σε Κρίση 1988

- Γκότσης Χαράλαμπος - Οικονομική Πολιτική 1990 Εκδόσεις Σταμούλη
- Ρέππας Παναγιώτης – Οικονομική Ανάπτυξη Θεωρίες και Στρατηγική 2003 Τ.Β Παπαζήση Εκδόσεις

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΤΟΠΟΙ

- <http://www.worldbank.org/>
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
- <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
- <http://www.hepo.gr/>
- <http://www.minfin.gr/portal/>
- <http://el.wikipedia.org>
- <http://www.oliveoil.gr/>
- <http://www.kozani.gr/krokos/biologikos.htm>
- <http://www.yppo.gr/0/gindex.jsp>
- <http://www.agronews.gr/content/view/36391/41/lang,el/>
- http://www.oecd.org/home/0,2987,en_2649_201185_1_1_1_1_1,00.html
- <http://www.kathimerini.gr/>
- <http://www.tovima.gr/>
- http://www.oe-e.gr/oe_e_gr.htm
- <http://www.acci.gr/acci/Home/tabid/28/language/el-GR/Default.aspx>
- <http://www.kpoupakis.gr/eyrwbpylh-drasthriohta/parallhles-eksagwges-farmakwn-elleipsh-farmakwn-sthn-ellhnikh-agora.html>
- <http://www.alhellas.com/default.asp?langid=1&siteid=3>